

DOKUMENTACIJA ZA ODLUČIVANJE O POTREBI IZRADE ELABORATA PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA POTREBE

OBJEKAT MJEŠOVITE NAMJENE STAMBENO-POSLOVNI OBJEKAT Po+P+5

Podgorica, jun 2026. godine

INVESTITOR	BRIS INVEST DOO BAR
OBJEKAT	OBJEKAT MJEŠOVITE NAMJENE STAMBENO- POSLOVNI OBJEKAT Po+P+5
LOKACIJA	NA DIJELU UP A5-UP5 ZONA A, BLOK 5 U ZAHVATU DUP-a TOPOLICA IV OPŠTINA BAR KAT.PAR. 6277/1 I 6278/1

S A D R Ź A J

- 1. OPŠTE INFORMACIJE**
- 2. OPIS LOKACIJE PROJEKTA**
- 3. KARAKTERISTIKE (OPIS) PROJEKTA**
- 4. VRSTE I KARAKTERISTIKE MOGUĆEG UTICAJA
PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU**
- 5. OPIS MOGUĆIH ZNAČAJNIH UTICAJA PROJEKTA
NA ŽIVOTNU SREDINU**
- 6. MJERE ZA SPREČAVANJE, SMANJENJE ILI
OTKLANJANJE ŠTETNIH UTICAJA**
- 7. IZVORI PODATAKA**

PRILOZI

OPŠTE INFORMACIJE	
NOSILAC PROJEKTA	BRIS INVEST DOO BAR
NAZIV PROJEKTA	OBJEKAT MJEŠOVITE NAMJENE STAMBENO-POSLOVNI OBJEKAT Po+P+5
LOKACIJA	NA DIJELU UP A5-UP5 ZONA A, BLOK 5 U ZAHVATU DUP-a TOPOLICA IV OPŠTINA BAR KAT.PAR. 6277/1 I 6278/1
ADRESA	MILA BOŠKOVIĆA H 12, Bar
KONTAKT OSOBA	IRMA BEGANOVIĆ
BROJ TELEFONA	069 124 127
MAIL	irma.bz1996@gmail.com

2. OPIS LOKACIJE

a) Opis lokacije projekta u pogledu osjetljivosti životne sredine geografskog područja na koje bi projekat mogao imati uticaj, a naročito u pogledu postojećeg i odobrenog korišćenja zemljišta, potrebnoj površini zemljišta u m², za vrijeme izgradnje, sa opisom fizičkih karakteristika i kartografskim prikazom odgovarajuće razmjere, kao i površini koja će biti obuhvaćena kada projekat bude stavljen u funkciju, kopiju plana katastarskih parcela na kojima se planira izvođenje projekta sa ucrtanim rasporedom objekata

Planirani projekat odnosi se na izgradnju objekta mješovite namjene – stambeno-poslovnog objekta spratnosti Po+P+5 na dijelu urbanističke parcele A5–UP5, zona A, blok 5, u zahvatu DUP-a „Topolica IV“, na katastarskim parcelama br. 6277/1 i 6278/1 KO Novi Bar, Opština Bar.

Ukupna površina lokacije iznosi 1.808,00 m². Predmetna lokacija nalazi se u naselju Topolica, u okviru već formiranog urbanog područja grada Bara, koje je važećom planskom dokumentacijom predviđeno za stambeno-poslovnju izgradnju.

Predmetne parcele nalaze se u izgrađenom gradskom području koje karakterišu individualni i kolektivni stambeni objekti, pomoćni objekti, uređene dvorišne površine i razvijena lokalna saobraćajna infrastruktura. Kolski pristup parceli obezbijeđen je sa sjeveroistočne strane preko postojeće saobraćajnice.

Na predmetnoj lokaciji nalazi se postojeći objekat predviđen za uklanjanje, kao i površine pod niskom i visokom vegetacijom. Planirani građevinski zahvat biće realizovan isključivo unutar granica katastarskih parcela, bez proširenja na susjedne lokacije.

Na udaljenosti od približno 20 m od predmetne lokacije nalazi se kanal Rena, pri čemu je predmetna lokacija od istog fizički odvojena katastarskom parcelom.

Sa aspekta osjetljivosti životne sredine, predmetna lokacija se nalazi u urbanom području sa izraženim antropogenim karakterom. Očekivani uticaji projekta ograničeni su na užu zonu zahvata i privremenog su karaktera tokom faze izgradnje.

U prilogu dokumentacije dostavljena je kopija plana katastarskih parcela br. 6277/1 i 6278/1 KO Novi Bar.

Bruto površine objekta po etažama su ostvarene na sljedeći način:

- **Prizemlje:** na etaži prizemlja predviđeno je **osam poslovnih prostora; BRGP 541.38m²**
- **Prvi sprat:** na etaži prvog sprata predviđeno je pet turističkih apartmana i 3 poslovna apartmana ;BRGP 541.38 m²
- **Drugi sprat:** na etaži drugog sprata predviđeno je šest turističkih apartmana i jedan poslovni apartman; BRGP 541.78 m²
- **Treći sprat:** na etaži trećeg sprata predviđeno je tri turistička apartmana i četiri stana: tri jednosobna i jedna garsonjera ; BRGP 541.78 m²
- **Četvrti sprat:** na etaži četvrtog sprata predviđeno je sedam stanova: dva dvosobna, jedna

garsonjera, četiri jednosobna. ; BRGP 541.78 m²

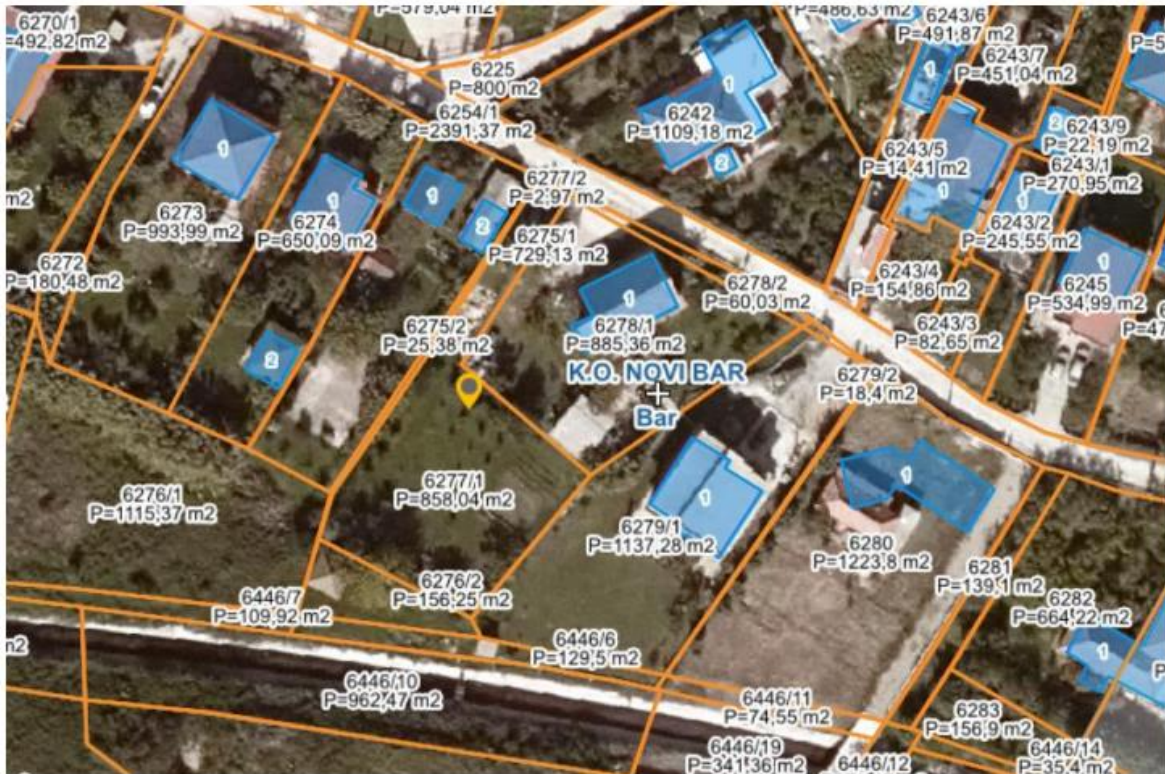
- **Peti sprat:** na etaži petog sprata predviđeno je sedam stanova: dva dvosobna, jedna garsonjera, četiri jednosobna. ; BRGP 541.78m²

Slika 1. Širi prikaz lokacije planiranog objekta sa prikazom katastarskih parcela i kontaktnog urbanog okruženja

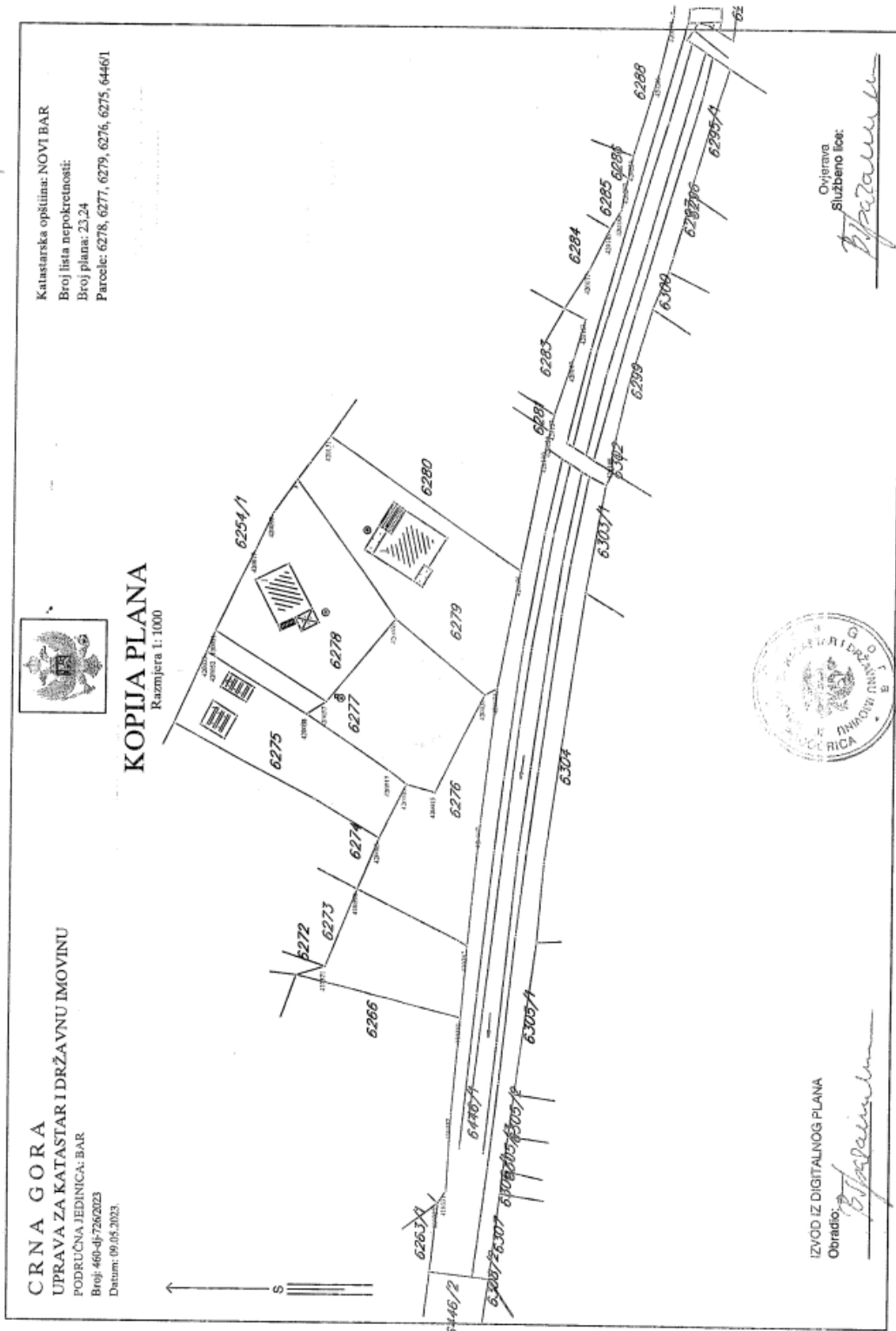

Slika 2. Prikaz granica predmetnog zahvata (crvena linija)

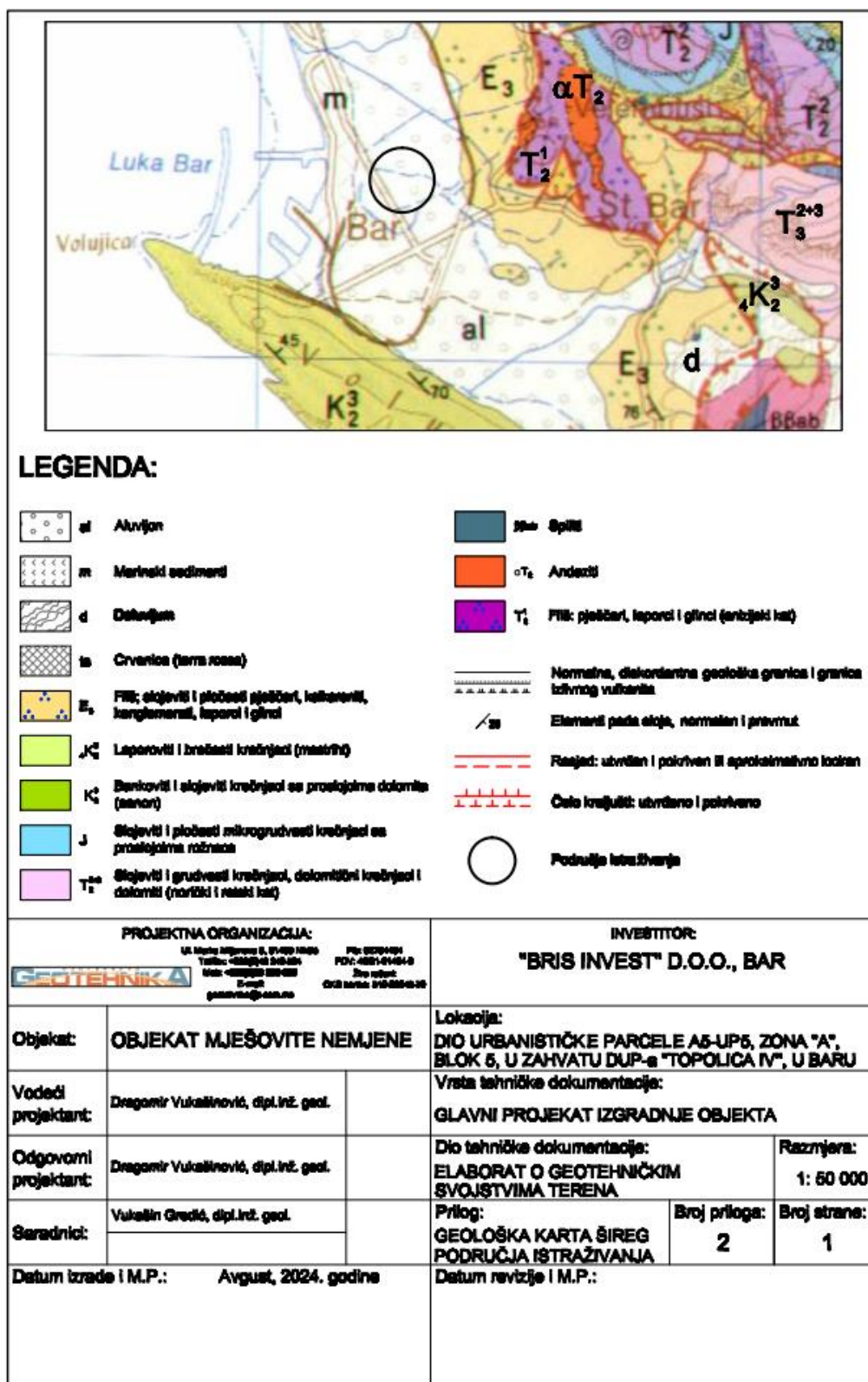

Izvod sa Geoportala Crne Gore

Kopija plana

Hidrogeološka svojstva terena

Hidrogeološka svojstva terena su u funkciji litološkog sastava i sklopa terena. Na osnovu ponašanja stijenskih masa prema podzemnim i površinskim vodama i tipa poroznosti na izučavanom dijelu terena, mogu se izdvojiti: **dobro propusne stijene i kompleks slabopropusnih i nepropusnih stijena**. Dobro propusne stijene se karakterišu integrularnom poroznošću. To su granularni proluvijalni sedimenti predstavljeni šljunkovima i pijeskovima. Kompleks slabopropusnih i nepropusnih stijena koje se u vodopropusnom dijelu karakteriše intergranularnom poroznošću. U ovu grupu izdvojeni su proluvijalni sedimenti koji su predstavljeni kompleksom prašinstih i pjeskovitih glina sa čestim vertikalnim i horizontalnim smjenjivanjima navedenih litoloških članova. Vodopropusnost ovih sedimenta neznatno varira i kreće se od slabovodopropusnih do potpuno vodonepropusnih, predstavljenih skoro čistim glinama. Dubina do nivoa podzemnih voda, u vrijeme izvođenja istražnih radova na susjednoj lokaciji (jun, 2024. godine) je bila od 1.8 do 2.6 m. Apsolutne kote nivoa podzemne vode su oko 2.3 mnm. Treba uzeti u obzir da su apsolutne kote nivoa podzemne vode u bušotinama na susjednoj lokaciji mjerene u junu mjesecu, te da se svakako može očekivati porast nivoa podzemne vode u hidrološkom maksimumu.

Seizmičnost terena

Na osnovu podataka iz seizmičke mikrojeonizacije urbanog područja Bara područje pripada zoni D sa osnovnim stepenom seizmičkog intenziteta od IX stepeni MCS skale. Seizmički parametri za povratni periode (t) od 50, 100 i 200 godina dati su u narednoj tabeli:
Tabela broj 1: seizmički parametri za povratne periode od 50, 100 i 200 godina

Zona	Karakteristike zona i podzona	Povratni periodi	amax (g)	Ks	Intenz.	Vp m/s	Vs m/s
D	Proluvijalni i aluvijalni nanosi pretežno glinovitog, šljunkovitog i drobinskog sastava, debljine preko 15 m	50	0.24	0.12	IX	1500-2400	450-600
100	0.35	0.18					
200	0.47	0.24					

U skladu sa **EUROKOD 8 (EC8): Projektovanje seizmički otpornih konstrukcija - Nacionalni aneks**, maksimalno ubrzanje tla za povratni period od 475 godina je 0.371

Savremeni geološki procesi i pojave

Od savremenih geoloških procesa i pojava u okolini lokacije istraživanja prisutan je proces planarne i linijske erozije. Planarnom erozijom je zahvaćen kompletan teren u većoj ili manjoj mjeri. Intenzitet ovog procesa je mali pošto je nagib terena minimalan. Linijska erozija se manifestuje u vidu jaruga. Jaruge se javljaju mjestimično na širem području. Teren je ravan i stabilan.

Inženjerskogeološka svojstva izdvojenih sredina

Na osnovu analize postojeće dokumentacije, rekognosciranja terena i istražnog bušenja na susjednoj parceli, izdvojene su sredine koje karakterišu određena inženjerskogeološka svojstva i fizičko-mehaničke karakteristike. Sredine, posmatrano od površine terena po dubini su:

Deluvijum (dl) - sredina sastavljena od prašinstog pijeska sa poluzaobljenom drobinom i sitnim uklopcima različitog petrografskog sastava, mjestimično zaglinjeni, braon i smeđe

boje (na geotehničkom presjeku terena to je sredina označena brojem 1). Sredina je promjenljivo vezana, srednje konsolidovana i malo vlažna. Prema podacima istražnog bušenja debljina ove sredine je od 1.2 do 1.5 m. Prema građevinskim normama GN-200 ovaj materijal spada u III kategoriju iskopa. Fizičkomehanički parametri ove sredine, na osnovu fondovske dokumentacije, rezultata ispitivanja uzoraka tla iz sličnih sredina kao i neposredne terenske procjene stanja, dati su u narednoj tabeli:

Tabela broj 2: fizičko-mehanički parametri za aluvijon

Parametri	Raspon vrijednosti
γ (kN/m ³)	18.5 - 19.5
φ (°)	23.0 - 27.0
c (kN/m ²)	0.0 - 8.0
M _v (kN/m ²)	5 000.0 - 7 000.0

Proluvijum (pr) - nanos sastavljen od pjeskovite i prašinaste gline sa sitnom, poluzaobljenom drobinom, smeđe i sivo-maslinaste boje (sredina 2 na geotehničkom presjeku terena). Generalno se radi o glini sa drobinom, srednje do dobro konsolidovanoj. Po Kasagrandeovoj klasifikaciji to je neorganska glina srednje do visoke plastičnosti (CI-CH). Sredina je ujednačena po sastavu i fizičko-mehaničkim svojstvima i više ili manje vlažna. Sredina je prema fondovskim podacima debljine preko 20 m. Prema kategorizaciji GN-200 ovaj materijal pripada III kategoriji iskopa. Fizičko-mehanički parametri ove sredine (na osnovu fondovske dokumentacije, rezultata laboratorijskih ispitivanja uzoraka tla, kao i neposredne terenske procjene stanja) dati su u narednoj tabeli:

Tabela broj 3: fizičko-mehanički parametri za proluvijum

Parametri	Raspon vrijednosti
γ (kN/m ³)	19.5 - 20.5
φ (°)	26.0 - 30.0
c (kN/m ²)	12.0 - 16.0
M _v (kN/m ²)	8 000.0 - 9 500.0

U skladu sa Eurocodom (EC8-1), član 3.1.2. kategorija tla je C.

Klimatski uslovi

Opština Bar se nalazi u južnom priobalnom dijelu Crne Gore i odlikuje se mediteranskom klimom sa izraženim uticajem Jadranskog mora. Klima ovog područja karakteriše se dugim, toplim i sušnim ljetima, kao i blagim i vlažnim zimama. Srednje godišnje temperature su visoke u odnosu na kontinentalni dio zemlje, pri čemu se u ljetnjem periodu javljaju visoke maksimalne temperature, dok su zime blage sa rijetkim pojavama mraza i snijega. Padavine su raspoređene tokom godine, sa izraženijim količinama u jesenjem i zimskom periodu, dok su ljetnji mjeseci uglavnom sušniji. Vlažnost vazduha je relativno visoka zbog blizine mora. Područje je pod uticajem lokalnih vjetrova, uključujući maestral tokom ljetnjeg perioda, kao i povremene bure i juga u zimskom periodu. Klimatski uslovi Opštine Bar generalno omogućavaju stabilne uslove za građenje i korišćenje objekata, bez ekstremnih klimatskih pojava koje bi značajno ograničavale planirane aktivnosti.

Pejzaž

Pejzaž predmetne lokacije karakteriše urbano izgrađeno okruženje sa prisustvom stambenih objekata, lokalne infrastrukture i uređenih i neuređenih zelenih površina. Vizuelni karakter prostora je antropogenog tipa, bez izraženih prirodnih pejzažnih cjelina.

Biodiverzitet, flora i fauna

Predmetna lokacija se nalazi u urbanizovanom području sa izraženim antropogenim uticajem, gdje su prisutne uređene i neuređene zelene površine, travnata vegetacija, kao i pojedinačna stabla ukrasnog i voćnog karaktera.

S obzirom na postojeći stepen izgrađenosti i intenzivno korišćenje prostora, biodiverzitet na samoj lokaciji je ograničen i prilagođen urbanim uslovima.

U užem okruženju lokacije mogu se javiti uobičajene sinantropne vrste faune koje su karakteristične za urbana i prigradska područja (ptice, insekti i sitni sisari).

Na udaljenosti od približno 20 m nalazi se potok uz koji se može razvijati vegetacija tipična za vlažna staništa, dok sama predmetna lokacija ne obuhvata vodne ekosisteme niti direktan kontakt sa istim.

b) relativne zastupljenosti, dostupnosti, kvaliteta i regenerativnog kapaciteta prirodnih resursa (uključujući tlo, zemljište, vodu i biodiverzitet) tog područja i njegovog podzemnog dijela)

Predmetna lokacija se nalazi u urbanizovanom dijelu naselja Topolica u Baru, u okviru već izgrađenog i infrastrukturno opremljenog prostora.

Zemljište na lokaciji je u funkciji urbanog korišćenja, bez izraženog prirodnog ili poljoprivrednog karaktera, sa ograničenim regenerativnim kapacitetom usljed postojećeg stepena izgrađenosti i antropogenog uticaja.

Prema dostupnim geotehničkim podacima, tlo na lokaciji je heterogene građe i sastoji se od propusnih pjeskovito-šljunkovitih sedimenata, kao i slabopropusnih do nepropusnih glinovitih slojeva, što ukazuje na promjenljive hidrogeološke uslove terena. Podzemna voda je konstatovana na relativno plitkoj dubini (oko 1.8–2.6 m), u zavisnosti od hidroloških uslova i godišnjeg doba.

Na udaljenosti od približno 20 m nalazi se kanal Rena, dok predmetna lokacija nema direktan kontakt sa površinskim vodama niti ih koristi kao prirodni resurs.

Biodiverzitet lokacije je ograničen na uobičajene biljne i životinjske vrste karakteristične za urbana područja.

c) apsorpcionog kapaciteta prirodne sredine, uz obraćanje posebne pažnje na sljedeće:**apsorpcioni kapacitet prirodne sredine**

Apsorpcioni kapacitet predmetne lokacije je ograničen usljed činjenice da se lokacija nalazi u već formiranom urbanom okruženju naselja Topolica u Baru, koje čine stambeni i stambeno-poslovnici objekti, lokalna saobraćajna infrastruktura i prateći komercijalni sadržaji.

Prema dostupnim geotehničkim podacima, tlo na lokaciji je heterogene strukture sa izmjenom propusnih pjeskovito-šljunkovitih i slabopropusnih glinovitih slojeva, dok je podzemna voda prisutna na relativno plitkoj dubini, što predstavlja prirodni hidrogeološki uslov terena.

S obzirom na to da je prostor infrastrukturno opremljen i urbanistički definisan važećom planskom dokumentacijom, izgradnja planiranog stambeno-poslovnog objekta neće zahtijevati značajno zauzimanje novih prirodnih površina niti će dovesti do narušavanja osnovnih funkcija šireg prostora.

Postojeći urbanizovani prostor ima dovoljan kapacitet da prihvati planiranu izgradnju bez značajnijeg negativnog uticaja na okolne sadržaje i kvalitet životne sredine.

močvarna i obalna područja i ušća rijeka:

Lokacija na kojoj se planira rekonstrukcija i nadogradnja predmetnog objekta ne nalazi se na močvarnom području, obalnom području i ušću rijeka.

površinske vode:

Na predmetnoj lokaciji nema površinskih voda. U užem okruženju, na udaljenosti od približno 20 m, nalazi se kanal Rena, dok sama lokacija nema direktan kontakt sa površinskim vodama.

poljoprivredna zemljišta:

Predmetna lokacija ne predstavlja poljoprivredno zemljište niti se koristi u poljoprivredne svrhe.

priobalne zone i morsku sredinu:

Priobalne zone i morska sredina se nalaze u širem okruženju lokacije, dok planirani objekat nema direktan uticaj na morski ekosistem niti na obalni pojas.

planinske i šumske oblasti:

U užem i širem okruženju predmetne lokacije ne nalaze se planinska niti šumska područja od posebnog značaja. Lokacija se nalazi u urbanom gradskom tkivu.

zaštićena i klasifikovana područja (strogi rezervat prirode, nacionalni park, posebni rezervat prirode, park prirode, spomenik prirode, predio izuzetnih odlika) i predjeli i područja od istorijske, kulturne ili arheološke važnosti.

Predmetna lokacija se ne nalazi u okviru zaštićenih prirodnih dobara (strogi rezervat prirode, nacionalni park, park prirode, spomenik prirode ili predio izuzetnih odlika).

Na lokaciji i u njenom neposrednom okruženju nijesu evidentirana nepokretna kulturna dobra niti područja od istorijske, kulturne ili arheološke važnosti.

područja obuhvaćena mrežom Natura 2000, u skladu sa posebnim propisom:

Predmetna lokacija se ne nalazi u okviru područja obuhvaćenih mrežom Natura 2000, u skladu sa dostupnim planskim i prostornim podacima.

područja na kojima ranije nijesu bili zadovoljeni standardi kvaliteta životne sredine ili za koje se smatra da nijesu zadovoljeni, a relevantni su za projekat:

Planirani objekat zadovoljava uslove sa aspekta zaštite i očuvanja segmenata životne sredine, uz primjenu propisanih mjera tokom izvođenja i korišćenja objekta.

gusto naseljene oblasti;

Predmetna lokacija se nalazi u gusto naseljenom urbanom području grada Bara, naselje Topolica, koje karakteriše kombinacija stambenih i stambeno-poslovnih objekata, kao i razvijena infrastrukturna mreža.

Predjeli i područja od istorijske , kulturne ili arheološke važnosti

Na lokaciji i u njenom neposrednom okruženju nijesu evidentirana nepokretna kulturna dobra niti područja od istorijske, kulturne ili arheološke važnosti.

3. KARAKTERISTIKE (OPIS) PROJEKTA

U ovom poglavlju dat je pregled osnovnih karakteristika planiranog stambeno-poslovnog objekta, uključujući njegovu namjenu, kapacitet, konstrukciju i tehnička rješenja instalacionih sistema. Opis projekta obuhvata ključne elemente koji definišu funkcionalnost i način korišćenja objekta.

a) opis fizičkih karakteristika cjelokupnog projekta i po potrebi opis radova uklanjanja**Arhitektura**

Predmet projekta je izgradnja stambeno-poslovnog objekta mješovite namjene spratnosti Po+P+5 na dijelu urbanističke parcele A5-UP5, zona A, blok 5, u zahvatu DUP-a „Topolica IV“, na katastarskim parcelama br. 6277/1 i 6278/1 KO Novi Bar, Opština Bar.

Površina lokacije iznosi 1.808,00 m². Objekat je projektovan kao slobodnostojeći objekat sa jednom podzemnom etažom, prizemljem i pet spratova. Ukupna bruto građevinska površina objekta iznosi 3.250,28 m², odnosno 4.365,06 m² sa garažom, dok ukupna neto površina iznosi 2.287,46 m², odnosno 3.304,03 m² sa garažom.

Objekat je namijenjen za stanovanje i poslovanje. U prizemlju je predviđeno osam poslovnih prostora. Na prvom spratu planirano je pet turističkih apartmana i tri poslovna apartmana, na drugom spratu šest turističkih apartmana i jedan poslovni apartman, na trećem spratu tri turistička apartmana i četiri stana, dok su na četvrtom i petom spratu predviđeni stanovi različitih struktura.

Garažiranje vozila predviđeno je u podrumskoj garaži. U skladu sa urbanističko-tehničkim uslovima obezbijedeno je ukupno 51 parking mjesto, od čega su 3 parking mjesta namijenjena licima sa posebnim potrebama. Kolski pristup parceli obezbijedjen je sa sjeveroistočne strane.

Objekat je projektovan sa ravnim neprohodnim krovom. Površina pod objektom iznosi 543,70 m² (oko 30% površine parcele), uređene slobodne površine zauzimaju 721,71 m² (oko 40%), dok zelene površine zauzimaju 542,51 m² (oko 30% površine parcele).

Bruto površine objekta po etažama su ostvarene na sljedeći način:

- **Prizemlje:** na etaži prizemlja predvidjeno je **osam poslovnih prostora; BRGP 541.38m²**
- **Prvi sprat:** na etaži prvog sprata predvidjeno je pet turističkih apartmana i 3 poslovna apartmana ;BRGP 541.38 m²
- **Drugi sprat:** na etaži drugog sprata predvidjeno je šest turističkih apartmana i jedan poslovni apartman; BRGP 541.78 m²

- **Treći sprat:** na etaži trećeg sprata predviđeno je tri turistička apartmana i četiri stana: tri jednosobna i jedna garsonjera ; BRGP 541.78 m²
- **Četvrti sprat:** na etaži četvrtog sprata predviđeno je sedam stanova: dva dvosobna, jedna garsonjera, četiri jednosobna. ; BRGP 541.78 m²
- **Peti sprat:** na etaži petog sprata predviđeno je sedam stanova: dva dvosobna, jedna garsonjera, četiri jednosobna. ; BRGP 541.78m²

Konstrukcija

Konstrukciju objekta čine dvije međusobno dilatirane lamele, označene kao Lamela A i Lamela B. Objekti su približno pravougaonih osnova i sastoje se od podzemne etaže – garaže, prizemlja i pet nadzemnih etaža.

Glavni konstruktivni sistem objekta projektovan je kao armiranobetonska okvirna konstrukcija u kombinaciji sa armiranobetonskim zidovima za ukrućenje u oba pravca radi prijema seizmičkih opterećenja. Konstruktivni sistem čine višebrodni okviri sa stubovima pravougaonih i kvadratnih poprečnih presjeka, armiranobetonskim gredama dimenzija 25x50 cm i skrivenim gredama u ploči dimenzija 18x25 cm.

Objekat je fundiran na armiranobetonskim temeljnim pločama različitih debljina. Temeljna ploča ispod dijela objekta sa nadzemnim etažama projektovana je debljine 60 cm, dok je temeljna ploča ispod garaže projektovana debljine 40 cm. Kroz temeljne ploče projektovane su armiranobetonske grede u dva ortogonalna pravca.

Međuspratna konstrukcija projektovana je kao sistem kontinualnih krstasto armiranih armiranobetonskih ploča debljine 18 cm. Armiranobetonska platna projektovana su debljine 25 cm.

Vertikalna komunikacija u objektu ostvarena je unutrašnjim dvokrakim armiranobetonskim stepeništem sa debljinom kosih ploča od 14 cm.

Krov objekta projektovan je kao ravan neprohodan krov.

Za izgradnju noseće konstrukcije predviđen je beton klase C30/37 i armatura kvaliteta B500B.

Fasadni i unutrašnji zidovi izvode se kao zidovi ispune koji se zidaju nakon izrade nosive skeletne konstrukcije. Fasadni zidovi predviđeni su od „Giter“ blokova.

Hidrotehnicke instalacije

Hidrotehničke instalacije projektovane su za stambeno-poslovni objekat spratnosti Po+Pr+5. Objekat sadrži 36 stambenih jedinica na spratovima, osam poslovnih prostora u prizemlju i podzemnu garažu sa 50 parking mjesta. U garaži su predviđeni sprinkler rezervoar sa prostorijom za sprinkler opremu, tehnička prostorija za hidrostanicu i prostorija za elektro opremu.

Vodosnabdijevanje objekta predviđeno je priključenjem na postojeći ulični vodovodni cjevovod PEHD Ø110 mm. Glavna vodomjerna šahta planirana je uz objekat, sa

vodomjerima za sanitarnu mrežu, unutrašnju hidrantsku mrežu, poslovne prostore i punjenje sprinkler rezervoara. Iz vodomjerne šahte predviđeni su zasebni vodovi prema pojedinim potrošačima. Za obezbjeđenje potrebnog pritiska u sanitarnoj i hidrantskoj mreži predviđene su hidrostanice. Snabdijevanje toplom vodom predviđeno je nezavisnim bojlerima zapremine 80 litara za svaku stambenu i poslovnu jedinicu.

Odvođenje otpadnih voda riješeno je priključenjem objekta na postojeći fekalni kanalizacioni kolektor Ø300 mm. Fekalne vode iz objekta sakupljaju se sistemom unutrašnje horizontalne i vertikalne kanalizacione mreže i odvođe do priključka na javnu kanalizacionu mrežu preko nove priključne šahte.

Atmosferska kanalizacija obuhvata odvođenje kišnih voda sa krova, terasa, uređenih površina, garaže, prilaznih rampi i parking prostora. Kišne vode sa krova i terasa odvođe se vertikalama do terena i dalje sistemom atmosferske kanalizacije. Zauljene vode iz garaže i sa prilaznih rampi sakupljaju se i odvođe do separatora ulja, nakon čega se, zajedno sa ostalim atmosferskim vodama, upuštaju u postojeći otvoreni kanal Rena. Atmosferske vode sa spoljnog parkinga takođe se preko slivnika i separatora ulja odvođe do postojećeg kanala Rena.

Elektroinstalacije

Elektrotehničkim projektom elektronskih komunikacionih mreža i povezane opreme za stambeno-poslovni objekat spratnosti Po+Pr+5 projektovane su instalacije strukturiranog kablovskog sistema (SKS), RTV/SAT sistema, video interfona, sistema dojava požara, sistema detekcije CO gasa i kablovskih regala.

Strukturirani kablovski sistem predviđen je za potrebe telekomunikacionih i informacionih komunikacija u objektu. Glavni RACK-MASTER ormar smješten je u tehničkoj prostoriji na nivou garaže, odakle je planiran razvod optičkih i FTP Cat.6A kablova do stambenih i poslovnih jedinica.

RTV/SAT sistem projektovan je za prijem i distribuciju zemaljskih i satelitskih televizijskih signala. Antenski sistem predviđen je na krovu objekta, dok se distribucija signala vrši preko multisvičeva, pojačavača i odgovarajuće kablovske instalacije do krajnjih korisnika.

Sistem video interfona obuhvata video pozivne stanice sa integrisanim čitačima kartica i šifраторima na ulazima u objekat, video monitore u stambenim jedinicama, električne brave i pripadajuću napojnu i komunikacionu opremu.

Za zaštitu objekta od požara projektovan je adresabilni sistem dojava požara sa centralom smještenom u tehničkoj prostoriji garaže. Sistem obuhvata automatske detektore dima i temperature, ručne javljače požara, alarmne sirene, ulazno-izlazne module i odgovarajuću kablovsku instalaciju.

Pored navedenog, projektom je predviđen sistem detekcije ugljen-monoksida (CO) i mreža kablovskih regala za vođenje i organizaciju instalacija unutar objekta.

Uklanjanje objekta

Za potrebe realizacije planiranog stambeno-poslovnog objekta na dijelu urbanističke parcele A5-UP5, zona A, blok 5, u zahvatu DUP-a „Topolica IV“, predviđeno je uklanjanje postojećeg stambenog objekta na katastarskim parcelama 6277 i 6278 KO Novi Bar.

Postojeći objekat je spratnosti Pr+Pk, bruto površine 98 m² u prizemlju i 97 m² u potkrovlju. Konstruktivni sistem objekta je klasična zidana konstrukcija sa armiranobetonskom međuspratnom konstrukcijom i dvovodnim krovom sa pokrivačem od crijepa.

Projektom uklanjanja definisani su tehnologija i redosljed izvođenja radova, koji obuhvataju demontažu instalacija i opreme, uklanjanje bravarije, rušenje krovne i zidne konstrukcije te uklanjanje temeljne konstrukcije. Radovi se izvode kombinacijom ručnog i mašinskog rušenja, uz primjenu propisanih mjera zaštite na radu i mjera obezbjeđenja zone izvođenja radova.

Detaljna tehnička dokumentacija projekta uklanjanja data je u prilogu.

Radovi na realizaciji projekta

Predhodni, pripremni i završni radovi

Prije početka radova, izvođač radova će pripremiti gradilište, shodno zakonskim propisima i garantovaće pristup gradilištu isključivo radnicima angažovanim na izvođenju radova, radnicima koji vrše nadzor, radnicima koji vrše inspekcijski nadzor i predstavnicima Investitora.

Otpad od pripremnih radova će se odlagati na deponiju koju odredi nadležni organ opštine Danilovgrad.

Izvođač radova je dužan da tokom izvođenja radova čuva okolinu od zagađenja i devastacije. Po završetku izvođenja radova, izvođač je dužan da površinu na kojoj je izvodio radove očisti i dovede u stanje prije izvođenja radova.

b) veličina i nacrti cjelokupnog projekta, planiranog proizvodnog procesa i tokova proizvodnje, počev od ulaznih sirovina do finalnog proizvoda, uključujući prateću infrastrukturu, organizaciju proizvodnje, organizaciju transporta, broj i strukturu zaposlenih;

Planirani projekat odnosi se na izgradnju stambeno-poslovnog objekta spratnosti Po+Pr+5 na dijelu urbanističke parcele A5-UP5, zona A, blok 5, u zahvatu DUP-a „Topolica IV“, Opština Bar.

Ukupna bruto razvijena građevinska površina nadzemnog dijela objekta iznosi 4.365,06 m². Objektom je predviđeno 36 stambenih jedinica raspoređenih na spratovima i 8 poslovnih prostora u prizemlju. U podrumskoj etaži planirana je garaža sa 50 parking mjesta, kao i tehničke prostorije za smještaj sprinkler rezervoara, sprinkler opreme, hidrostanice i elektro opreme.

Bruto površine objekta po etažama su ostvarene na sljedeći način:

- **Prizemlje:** na etaži prizemlja predvidjeno je **osam poslovnih prostora; BRGP 541.38m²**

- **Prvi sprat:** na etaži prvog sprata predviđeno je pet turističkih apartmana i 3 poslovna apartmana ;BRGP 541.38 m²
- **Drugi sprat:** na etaži drugog sprata predviđeno je šest turističkih apartmana i jedan poslovni apartman; BRGP 541.78 m²
- **Treći sprat:** na etaži trećeg sprata predviđeno je tri turistička apartmana i četiri stana: tri jednosobna i jedna garsonjera ; BRGP 541.78 m²
- **Četvrti sprat:** na etaži četvrtog sprata predviđeno je sedam stanova: dva dvosobna, jedna garsonjera, četiri jednosobna. ; BRGP 541.78 m²
- **Peti sprat:** na etaži petog sprata predviđeno je sedam stanova: dva dvosobna, jedna garsonjera, četiri jednosobna. ; BRGP 541.78m²

Prateću infrastrukturu čine elektroenergetske, vodovodne, fekalne i atmosfere instalacije, telekomunikaciona infrastruktura, sistem dojave požara, sistem video nadzora i ostale instalacije predviđene projektnom dokumentacijom.

S obzirom da se radi o stambeno-poslovnom objektu, nije predviđen proizvodni proces niti tokovi proizvodnje. Organizacija korišćenja objekta zasniva se na stambenoj funkciji i poslovnim sadržajima u prizemlju. Transport se odvija putem postojećih i planiranih saobraćajnih pristupa, dok je parkiranje korisnika obezbijeđeno u garaži i na uređenim parking površinama.

Broj zaposlenih nije definisan projektom i zavisiće od budućih korisnika poslovnih prostora.

c) mogućem kumuliranju sa efektima drugih postojećih i/ili odobrenih projekata;

Ne očekuje se kumulativni negativni uticaj sa drugim postojećim i/ili odobrenim projektima u okruženju, imajući u vidu karakter i namjenu planiranog objekta.

d) korišćenju prirodnih resursa i energije, naročito tla, zemljišta, vode i biodiverziteta;

Prilikom izgradnje planiranog stambeno-poslovnog objekta doći će do privremenog zauzimanja građevinskog zemljišta na predmetnoj lokaciji. U toku izvođenja radova korišće se prirodni resursi neophodni za realizaciju gradnje, uključujući građevinski materijal i vodu za potrebe izvođenja radova i sanitarne potrebe zaposlenih na gradilištu.

Tokom korišćenja objekta korišće se voda iz javnog vodovodnog sistema za potrebe stanovanja i poslovanja, kao i za potrebe unutrašnje i spoljašnje hidrantske mreže u skladu sa projektom protivpožarne zaštite. Takođe će se koristiti električna energija za normalno funkcionisanje svih instalacija i sistema u objektu.

S obzirom na karakter lokacije i planirane namjene objekta, ne očekuje se uticaj na biodiverzitet, jer na predmetnoj lokaciji nijesu evidentirana staništa zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta.

e) stvaranju otpada i tehnologiji tretiranja otpada (prerada, reciklaža, odlaganje i slično);

U toku izvođenja radova na izgradnji planiranog stambeno-poslovnog objekta nastajće građevinski otpad koji će se privremeno sakupljati na lokaciji i zbrinjavati preko ovlašćenih

operatera za upravljanje otpadom, na lokacijama koje odredi nadležni organ, u skladu sa važećim Zakonom o upravljanju otpadom i pripadajućim propisima.

Na lokaciji se neće vršiti prerada niti reciklaža otpada. Tokom korišćenja objekta komunalni otpad će se odlagati u odgovarajuće kontejnere i posude, a njegovo odvoženje će se vršiti putem nadležnog komunalnog preduzeća.

Sanitarne otpadne vode iz objekta odvođe se preko interne kanalizacione mreže i priključuju na gradsku fekalnu kanalizacionu mrežu.

Otpadne vode iz kuhinjskih prostora odvođe se posebnim cjevovodom van objekta do separatora masti, nakon čega se preko revizionog šahta priključuju na gradsku fekalnu kanalizacionu mrežu.

Atmosferske vode sa krova objekta, terasa i uređenih površina odvođe se gravitaciono sistemom krovnih vertikalala i upuštaju u otvoreni kanal Rena.

Vode sa garaže i manipulativnih površina prikupljaju se linijskim rešetkama i odvođe do separatora ulja, nakon čega se, zajedno sa tretiranim atmosferskim vodama, ispuštaju u otvoreni kanal Rena.

f) zagađivanju, štetnim djelovanjima i izazivanju neprijatnih mirisa, uključujući emisije u vazduh, ispuštanje u vodotoke, odlaganje na zemljište, buku, vibracije, toplotu, jonizujuća i nejonizujuća zračenja;

Tokom izvođenja radova na izgradnji planiranog stambeno-poslovnog objekta može doći do privremenih negativnih uticaja na životnu sredinu u vidu povećane prašine, buke i emisije iz građevinske mehanizacije. Ovi uticaji su lokalnog i privremenog karaktera i prestaju po završetku građevinskih radova.

Moguće je i privremeno povećanje buke i vibracija usljed rada građevinskih mašina i transportnih sredstava, ali se one ograničavaju na vrijeme izvođenja radova i zonu gradilišta.

Tokom korišćenja objekta ne očekuju se značajne emisije u vazduh, vodotoke niti zagađenje zemljišta, imajući u vidu stambeno-poslovnu namjenu objekta.

Ne očekuju se jonizujuća niti nejonizujuća zračenja, kao ni emisije toplote koje bi imale uticaj na okolinu.

g) rizik nastanka udesa i/ili velikih katastrofa, koje su relevantne za projekat, uključujući one koje su uzrokovane promjenom klime, u skladu sa naučnim saznanjima;

Rizici nastanka udesa i/ili većih katastrofa kod planiranog stambeno-poslovnog objekta su ograničeni i vezani prvenstveno za uobičajene rizike koji prate ovu vrstu objekata.

Mogući rizici uključuju pojavu požara, havarije na instalacijama vodovoda i kanalizacije, kao i potencijalne kvarove na elektroenergetskim i tehničkim instalacijama. Ovi rizici su smanjeni

projektovanjem sistema za dojavu požara, unutrašnje i spoljašnje hidrantske mreže, kao i primjenom važećih tehničkih propisa i standarda.

Rizik od poplava ili drugih posljedica ekstremnih klimatskih pojava (obilne padavine, olujni vjetrovi i sl.) može postojati u okviru opštih klimatskih uslova područja, pri čemu je odvođenje atmosferskih voda riješeno projektovanim sistemom odvodnje.

S obzirom na namjenu objekta i primijenjene tehničke mjere zaštite, ne očekuju se havarije niti udesi većih razmjera koji bi mogli imati šire posljedice po okolinu.

h) rizik za ljudsko zdravlje (zbog zagađenja vode ili zagađenja vazduha i drugo).

Rizik po ljudsko zdravlje u toku izgradnje i korišćenja planiranog stambeno-poslovnog objekta je nizak.

Tokom izvođenja radova mogući su privremeni uticaji u vidu povećane prašine i buke, koji su lokalnog i kratkotrajnog karaktera i prestaju po završetku radova.

Tokom korišćenja objekta ne očekuju se značajni negativni uticaji na zdravlje ljudi u smislu zagađenja vode, vazduha ili zemljišta, imajući u vidu da je objekat priključen na javnu vodovodnu i kanalizacionu mrežu, kao i da su predviđeni sistemi za tretman otpadnih voda.

S obzirom na namjenu objekta i primijenjene tehničke mjere zaštite, ne postoji značajan rizik po ljudsko zdravlje.

4. VRSTE I KARAKTERISTIKE MOGUĆEG UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU

U ovom poglavlju daje se pregled mogućih uticaja planiranog projekta na životnu sredinu tokom faze izgradnje i faze korišćenja objekta, sa posebnim osvrtom na karakter, intenzitet i prostorni obuhvat tih uticaja.

a) veličini i prostornom obuhvatu uticaja projekta (kao što su geografsko područje i broj stanovnika na koje će projekat vjerovatno uticati);

Uticaj projekta ograničen je na neposrednu lokaciju objekta i njegovo uže okruženje, bez uticaja na šire geografsko područje.

b) prirodi uticaja (nivo i koncentracija emisija zagađujućih materija u vazduhu, površinskim i podzemnim vodama, zemljištu, gubitak i oštećenje biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa, gubitak zemljišta i drugo);

Uticaj na vazduh

Tokom izvođenja radova na izgradnji objekta doći će do privremenog povećanja emisija u vazduh usljed rada građevinske mehanizacije i transportnih vozila. Emisije se odnose na izduvne gasove i prašinu nastalu pri manipulaciji građevinskim materijalom. Uticaji su privremenog i lokalnog karaktera i ograničeni su na zonu gradilišta. Tokom korišćenja objekta ne očekuju se značajne emisije u vazduh.

Uticao na buku

Tokom izvođenja radova doći će do privremenog povećanja nivoa buke usljed rada građevinske mehanizacije i transportnih sredstava. Povećani nivo buke ograničen je na period izvođenja radova i zonu gradilišta i neposrednog okruženja. Uticao buke je privremen i prestaje završetkom radova.

Tokom korišćenja objekta ne očekuju se značajni izvori buke koji bi imali negativan uticao na životnu sredinu.

Uticao na zemljište

Tokom izvođenja radova moguć je lokalni i privremeni uticao na kvalitet zemljišta usljed rada mehanizacije i eventualnog curenja manjih količina goriva i ulja iz građevinskih mašina.

Uticao su ograničeni na prostor gradilišta i ne ostavljaju trajan negativan uticao. Nakon završetka radova teren će biti uređen u skladu sa projektom.

Tokom korišćenja objekta ne očekuju se negativni uticao na kvalitet zemljišta. Objekat je priključen na planiranu infrastrukturu za odvodnju otpadnih voda, a sve manipulativne površine su projektovane na način koji onemogućava nekontrolisano zagađivanje tla.

Uticao na vode

Tokom izvođenja radova moguć su lokalni i privremeni uticao na kvalitet voda usljed rada mehanizacije i eventualnog curenja goriva i ulja, ali uz primjenu zaštitnih mjera ovi uticao se svode na minimum.

Sanitarne otpadne vode objekta odvođe se u gradsku kanalizacionu mrežu u skladu sa uslovima priključenja. Atmosferske vode se odvođe sistemom interne kanalizacije u skladu sa projektnim rješenjem.

Tokom korišćenja objekta ne očekuju se negativni uticao na kvalitet voda.

Uticao na pejzaž

Tokom izvođenja radova doći će do privremene promjene izgleda lokacije usljed prisustva gradilišta i građevinske mehanizacije. Nakon završetka radova prostor će biti uređen i uklopljen u postojeće urbano okruženje.

Uticao na zauzeće zemljišta

Realizacijom projekta dolazi do zauzeća građevinskog zemljišta planiranog urbanističkim dokumentom za izgradnju objekta mješovite namjene. Na lokaciji nisu identifikovana zaštićena prirodna staništa niti ugrožene biljne i životinjske vrste.

c) prekograničnoj prirodni uticaja;

S obzirom na karakter i lokaciju projekta, ne očekuju se prekogranični uticao na životnu sredinu.

d) jačina i složenost uticaja:

Obim uticaja na lokaciji biće prisutan tokom izvođenja radova, ali je privremenog i ograničenog karaktera, vezan isključivo za period izgradnje objekta.

Uticaji koji proističu iz korišćenja objekta karakterišu se malom jačinom i niskim stepenom složenosti, jer nema izvora značajnog zagađenja, intenzivnih tehnoloških procesa niti proizvodnih aktivnosti. Aktivnosti u objektu su vezane za stanovanje i poslovanje, bez procesa koji bi generisali značajne štetne emisije.

f) očekivani nastanak, trajanje, učestalost i vjerovatnoća ponavljanja uticaja:

Pravilnim izvođenjem radova i primjenom propisanih mjera zaštite, intenzitet i vjerovatnoća negativnih uticaja na životnu sredinu tokom faze izgradnje se značajno smanjuju. Uticaji koji se mogu javiti su privremenog karaktera i vezani su za period izvođenja građevinskih radova.

Tokom korišćenja objekta, očekivani uticaji su niskog intenziteta i odnose se na uobičajene aktivnosti stanovanja i poslovanja. Njihovo trajanje i učestalost su kontinuirani, ali bez značajnih negativnih efekata na životnu sredinu.

g) kumulativnom uticaju sa uticajima drugih postojećih i/ili odobrenih projekata:

Ne očekuju se značajni kumulativni uticaji sa drugim postojećim ili odobrenim projektima u okolini.

h) mogućnosti efektivnog smanjenja uticaja

Uticaji se mogu efektivno smanjiti pravilnim upravljanjem otpadom, redovnim održavanjem objekta, čime se obezbjeđuje minimalno opterećenje životne sredine.

5. OPIS MOGUĆIH ZNAČAJNIH UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU

U ovom poglavlju dat je opis mogućih značajnih uticaja planiranog projekta na životnu sredinu, koji se mogu javiti tokom faze izvođenja radova i faze korišćenja objekta, sa osvrtom na njihovu prirodu, obim i karakter.

a) očekivanih zagađujućih materija i emisija i proizvodnje otpada

Tokom izgradnje stambeno-poslovnog objekta na predmetnoj lokaciji doći će do privremenih uticaja na životnu sredinu usljed izvođenja građevinskih radova i angažovanja građevinske mehanizacije (bageri, utovarivači, kamioni, mješalice za beton i dr.). Usljed rada mehanizacije očekuju se emisije izduvnih gasova, i to ugljen-monoksida (CO), oksida azota (NOx), ugljovodonika (HC) i čvrstih čestica (prašina – PM). Ove emisije su lokalnog i privremenog karaktera, ograničene na period izvođenja radova i ne očekuje se njihovo značajno negativno djelovanje na šire okruženje. Tokom zemljanih i građevinskih radova dolazi do emisije prašine, koja će se smanjivati primjenom mjera kao što su povremeno kvašenje terena i pravilno organizovan transport materijala. U ovoj fazi nastaje građevinski otpad koji obuhvata višak iskopanog materijala, ostatke betona, cigle, maltera, armature, drveta i ambalažni otpad. Sav otpad će se razvrstavati na lokaciji i predavati ovlaštenim subjektima za upravljanje otpadom, u skladu sa važećim propisima.

U fazi korišćenja stambeno-poslovnog objekta ne očekuju se značajne emisije zagađujućih materija u vazduh, vodu ili zemljište. Emisije u vazduh su minimalne i odnose se isključivo na saobraćaj putničkih vozila korisnika objekta (stanara, zaposlenih i posjetilaca). U normalnim uslovima eksploatacije objekta ne dolazi do ispuštanja tehnoloških ili opasnih materija u životnu sredinu. Otpad koji nastaje u ovoj fazi je isključivo komunalnog karaktera i obuhvata otpad iz domaćinstava i poslovnih prostora (papir, plastika, staklo, organski otpad i sl.). Sav nastali otpad odlaže se u namjenske kontejnere i redovno zbrinjava od strane nadležnog komunalnog preduzeća, u skladu sa važećim propisima o upravljanju otpadom. Sanitarne otpadne vode objekta odvođe se internim kanalizacionim sistemom i priključuju na javnu fekalnu kanalizacionu mrežu, u skladu sa uslovima nadležnog komunalnog preduzeća. Atmosferske vode sa krovova i terasa odvođe se gravitaciono preko vertikalne i internog sistema atmosferske kanalizacije, pri čemu se jedan dio upušta u javni sistem atmosferske kanalizacije, a drugi dio kontrolisano odvođi prema otvorenom kanalu Rena. Atmosferske vode sa manipulativnih površina, uključujući garažu, prilazne rampe i parking mjesta, prikupljaju se sistemom slivnika i rešetki, nakon čega se prije ispuštanja u recipijent – kanal Rena – tretiraju preko separatora lakih naftnih derivata, čime se sprječava dospijevanje zagađujućih materija u vodotok. U fazi korišćenja objekta ne očekuje se nastanak tehnološkog niti opasnog otpada, niti značajnih emisija u vode ili zemljište, uz uslov redovnog održavanja instalacija i objekta.

b) korišćenje prirodnih resursa, posebno tla, zemljišta, vode i biodiverziteta

Uticao na kvalitet vazduha

Tokom izvođenja radova na izgradnji stambeno-poslovnog objekta doći će do privremenog pogoršanja kvaliteta vazduha na lokaciji i njenoj neposrednoj okolini. Ovi uticaji nastaju usljed rada građevinske mehanizacije i transportnih vozila, pri čemu dolazi do emisije izduvnih gasova (CO, NOx, ugljovodonici i čestice prašine). Dodatno, u sušnim uslovima može doći do pojave prašine usljed zemljanih radova, manipulacije materijalom i kretanja vozila po gradilištu. Uticaji su lokalnog i privremenog karaktera, ograničeni na period trajanja radova.

Tokom korišćenja stambeno-poslovnog objekta ne očekuju se značajne emisije zagađujućih materija u vazduh. Mogući uticaji su vezani isključivo za saobraćaj vozila korisnika objekta (stanara i zaposlenih u poslovnim prostorima), koji može dovesti do minimalnih emisija izduvnih gasova u neposrednoj zoni objekta. Ovi uticaji su mali, lokalnog karaktera i bez značajnog uticaja na kvalitet vazduha u širem okruženju.

Uticao na kvalitet voda i zemljišta

Tokom izvođenja radova mogući su privremeni uticaji na kvalitet voda i zemljišta usljed rada mehanizacije. Moguće je lokalno zagađenje u slučaju nekontrolisanog curenja goriva, ulja ili maziva iz građevinskih mašina, kao i od ispiranja sitnih čestica sa gradilišta. Ovi uticaji su privremenog karaktera i ograničeni na lokaciju gradilišta.

Tokom korišćenja objekta ne očekuje se značajan negativan uticaj na kvalitet voda i zemljišta, jer su otpadne vode riješene priključenjem na gradsku kanalizacionu mrežu, dok se atmosferske vode sa manipulativnih i parking površina prečišćavaju u separator a zatim upuštaju u kanal Rena.

Lokalno stanovništvo

Uticaji na lokalno stanovništvo su ograničeni na period izvođenja radova i odnose se na

privremeno povećanje buke, prašine i saobraćajnog opterećenja. Tokom korišćenja objekta ne očekuju se negativni uticaji, već se može očekivati blago povećanje saobraćaja usljed dolaska korisnika objekta.

Uticaj na ekosisteme i geologiju

Na predmetnoj lokaciji ne nalaze se zaštićena prirodna staništa niti osjetljivi ekosistemi. Uticaji tokom izgradnje su lokalnog karaktera i ne utiču na šire ekološke i geološke sisteme. Tokom korišćenja objekta ne očekuju se negativni uticaji.

Namjena i korišćenje površina

Izgradnjom objekta dolazi do trajne promjene namjene zemljišta u skladu sa urbanističkim planom, sa funkcijom stanovanja i poslovanja. Promjena je planskog karaktera i usklađena sa važećom prostorno-planskom dokumentacijom.

Uticaj na komunalnu infrastrukturu

Objekat će biti priključen na postojeću komunalnu infrastrukturu (vodovod, fekalna i atmosferska kanalizacija, elektroenergetska mreža). Tokom korišćenja može doći do blagog povećanja opterećenja mreže, ali bez narušavanja njenog funkcionalnog kapaciteta.

Uticaj na zaštićena prirodna i kulturna dobra i njihovu okolinu

Na lokaciji i u njenoj neposrednoj blizini ne nalaze se zaštićena prirodna niti kulturna dobra, te se ne očekuju negativni uticaji na ovu komponentu životne sredine.

Uticaj na karakteristike pejzaža

Tokom izgradnje pejzaž će biti privremeno izmijenjen prisustvom građevinskih radova i mehanizacije. Nakon završetka radova, izgradnjom savremenog stambeno-poslovnog objekta prostor dobija uređen urbani izgled u skladu sa planskom dokumentacijom.

Kumulativnog uticaja sa uticajima drugih postojećih i/ili odobrenih projekata

Ne očekuju se značajni kumulativni uticaji sa drugim postojećim ili planiranim projektima u okolini, s obzirom na karakter i obim predmetne izgradnje.

Akcidentne situacije

Moguće akcidentne situacije su rijetke i odnose se na eventualna curenja goriva i ulja iz mehanizacije tokom izgradnje ili tehničke kvarove na instalacijama tokom korišćenja. Ove situacije se mogu spriječiti i kontrolisati primjenom mjera zaštite na radu i redovnim održavanjem sistema.

Požar

Rizik od požara postoji u uobičajenim okvirima za stambeno-poslovne objekte. Objekat će biti opremljen protivpožarnim sistemima i projektovan u skladu sa važećim propisima, čime se rizik svodi na minimum.

Zemljotres

Objekat je projektovan u skladu sa važećim seizmičkim propisima i normama, tako da je obezbijedena njegova otpornost na očekivane seizmičke uticaje za predmetnu lokaciju.

Opasnost od prosipanja goriva i ulja

Tokom izgradnje postoji mogućnost incidentnog prosipanja goriva i ulja iz građevinske mehanizacije. Ovi uticaji su lokalnog karaktera i privremenog trajanja, a mogu se spriječiti

pravilnim održavanjem mehanizacije, kontrolom rada na gradilištu i primjenom mjera zaštite životne sredine.

6. OPIS MJERA ZA SPRJEČAVANJE, SMANJENJE ILI OTKLANJANJE ŠTETNIH UTICAJA

Sprečavanje, smanjenje i otklanjanje štetnih uticaja sagledava se kroz mjere zaštite predviđene važećim zakonima i propisima, kao i kroz mjere koje se primjenjuju tokom izgradnje i korišćenja objekta, uključujući i mjere u slučaju akcidentnih situacija.

a) mjere predviđene zakonom i drugim propisima, normativima i standardima i rokove za njihovo sprovođenje

Mjere zaštite životne sredine predviđene važećim zakonima, propisima, normativima i standardima proizilaze iz obaveze njihovog dosljednog poštovanja tokom projektovanja, izgradnje i korišćenja objekta.

Osnovne mjere su:

- S obzirom na značaj objekta, kako u pogledu njegove funkcionalnosti tako i bezbjednosti, prilikom projektovanja i izgradnje potrebno je pridržavati se svih važećih zakona i tehničkih propisa koji regulišu ovu oblast.
- Potrebno je obezbijediti poštovanje propisanih graničnih vrijednosti emisija i drugih parametara relevantnih sa aspekta zaštite životne sredine.
- Obezbijediti stručni nadzor tokom izvođenja radova radi kontrole sprovođenja propisanih mjera zaštite životne sredine.
- Ugovornom dokumentacijom između investitora i izvođača radova obavezati izvođača na dosljedno sprovođenje svih mjera zaštite životne sredine i važećih propisa.

b) mjere koje se preduzimaju u slučaju udesa ili velikih nesreća akcidentne situacije

Iako nije moguće u potpunosti predvidjeti izvanredne događaje, u cilju smanjenja posljedica akcidentnih situacija potrebno je preduzeti odgovarajuće preventivne i interventne mjere.

Osnovne mjere su:

- izraditi plan postupanja u slučaju akcidentnih situacija tokom izvođenja radova, koji obuhvata mjere za sprečavanje i sanaciju mogućih zagađenja životne sredine;
- definisati postupke za brzo reagovanje u slučaju curenja goriva, ulja ili drugih štetnih materija iz građevinske mehanizacije;
- obezbijediti odgovarajuću opremu i sredstva za hitnu intervenciju (apsorbenti, posude za prikupljanje otpada i slično);
- organizovati obuku i upoznavanje zaposlenih sa procedurama postupanja u slučaju požara, zemljotresa ili drugih vanrednih situacija;
- u toku korišćenja objekta obezbijediti primjenu protivpožarnih mjera u skladu sa važećim propisima.

c) planovi i tehnička rješenja zaštite životne sredine (reciklaža, tretman i dispozicija otpadnih materija, rekultivacija, sanacija i drugo

Tehničke mjere zaštite životne sredine obuhvataju skup planiranih rješenja i postupaka koji imaju za cilj smanjenje negativnih uticaja tokom izgradnje i korišćenja stambeno-poslovnog objekta, kao i obezbjeđenje pravilnog upravljanja otpadom i otpadnim vodama.

U toku izvođenja radova predviđeno je pravilno upravljanje građevinskim i komunalnim otpadom, njegovo selektivno sakupljanje i odvoz na za to ovlašćene deponije, u skladu sa važećim propisima. Posebna pažnja posvećuje se sprječavanju nekontrolisanog odlaganja otpada na lokaciji.

U fazi korišćenja objekta komunalni otpad se odlaže u odgovarajuće posude i kontejnere, uz redovan odvoz od strane nadležnog komunalnog preduzeća.

Otpadne vode iz objekta se odvođe u gradsku kanalizacionu mrežu, dok se atmosferske vode sa krovnih, manipulativnih i parking površina sistemom interne odvodnje usmjeravaju ka kanalu Rena, u skladu sa projektovanim rješenjem.

Rekultivacija zemljišta nije primjenjiva u značajnoj mjeri, s obzirom da se radi o urbanom području gdje se nakon izgradnje vrši uređenje terena i usklađivanje sa planskom dokumentacijom.

Mjere zaštite u toku izvođenja radova

Prije početka radova izvođač je dužan da pripremi gradilište u skladu sa važećim zakonskim propisima i da obezbijedi pristup gradilištu isključivo ovlašćenim licima (radnicima, nadzoru, inspekciji i predstavnicima investitora).

U toku izvođenja radova potrebno je obezbijediti odgovarajuću organizaciju gradilišta i infrastrukturu za nesmetano i bezbjedno izvođenje radova.

Osnovne mjere zaštite uključuju:

- korišćenje građevinske mehanizacije koja zadovoljava važeće evropske standarde emisije izduvnih gasova i buke;
- redovno održavanje i servisiranje mehanizacije radi smanjenja emisija buke, prašine i sprječavanja curenja goriva i ulja;
- u sušnim i vjetrovitim uslovima vršiti orošavanje materijala radi smanjenja emisije prašine;
- čišćenje točkova vozila prije izlaska sa gradilišta radi sprječavanja zagađenja javnih saobraćajnica;
- postavljanje zaštitne ograde oko gradilišta radi smanjenja širenja prašine i obezbjeđenja sigurnosti;
- pravilno sakupljanje i odlaganje građevinskog i komunalnog otpada u odgovarajuće kontejnere, uz redovan odvoz od strane nadležnog komunalnog preduzeća;
- zabrana servisiranja i popravke vozila na gradilištu;
- redovno uklanjanje otpada i održavanje urednosti gradilišta;
- kontrola i po potrebi mjerenje buke od strane ovlašćenih institucija;
- isključivanje mašina kada nijesu u upotrebi radi smanjenja buke i emisija;

- pravilno skladištenje građevinskog materijala na za to predviđenim lokacijama;
- nakon završetka radova izvršiti sanaciju i uređenje terena na lokaciji zahvaćenoj izvođenjem radova;
- planiranje zelenih površina oko objekta u cilju poboljšanja mikroklimatskih uslova i smanjenja negativnih uticaja.

Mjere zaštite u toku funkcionisanja objekta

U analizi mogućih uticaja konstatovano je da u toku funkcionisanja stambeno-poslovnog objekta neće doći do značajnih negativnih uticaja na životnu sredinu, te je potrebno sprovođenje ograničenog broja mjera zaštite.

U tom smislu potrebno je:

- obezbijediti pravilno upravljanje komunalnim otpadom i otpadnim vodama;
- redovno održavati objekat i pripadajuće uređene površine;
- redovno održavati sistem za tretman otpadnih voda (separator masti/ulja), pri čemu je investitor obavezan da zaključi ugovor sa ovlašćenim preduzećem za njegovo redovno pražnjenje i održavanje; pražnjenje vršiti najmanje dva puta godišnje, a po potrebi i češće;
- obezbijediti redovno provjetravanje objekta radi održavanja adekvatne mikroklimе i higijenskih uslova;
- redovno održavati elektroinstalacije u objektu;
- redovno održavati sistem za zaštitu od požara i prateću opremu.

Mjere zaštite u slučaju akcidenta

Mjere zaštite u slučaju akcidentnih situacija odnose se na postupke i aktivnosti koje se preduzimaju radi sprečavanja, ograničavanja i sanacije mogućih štetnih posljedica po životnu sredinu, ljude i materijalna dobra. Ove mjere se primjenjuju u vanrednim okolnostima tokom izvođenja radova i u fazi korišćenja objekta, u cilju brzog i efikasnog reagovanja i minimizovanja negativnih uticaja.

Mjere zaštite od požara

Radi zaštite od požara potrebno je preduzeti sljedeće mjere:

- Pravilnim izborom opreme i elemenata električnih instalacija, u skladu sa projektom, obezbijediti da instalacije tokom rada i održavanja ne budu uzrok izbijanja požara ili nesreća.
- Zaštitu od požara obezbijediti postavljanjem dovoljnog broja mobilnih protivpožarnih aparata na pristupačnim mjestima, uz obavezno uputstvo proizvođača za njihovo korišćenje.
- Nosilac projekta je dužan da opremu za gašenje požara redovno održava u ispravnom stanju.
- Pristupne saobraćajnice moraju omogućiti nesmetan pristup vatrogasnim jedinicama do objekta.
- Nosilac projekta je obavezan da izradi Plan zaštite i spašavanja, koji između ostalog obuhvata način obuke i postupanje zaposlenih u akcidentnim situacijama. Svi zaposleni moraju biti upoznati sa ovim aktima, kao i sa svojim pravima i obavezama.

Mjere zaštite od prosipanja goriva i ulja

Mjere zaštite životne sredine u slučaju akcidenta – prosipanja goriva i ulja tokom izgradnje objekta – obuhvataju preventivne mjere za sprečavanje nastanka incidenta, kao i mjere za ublažavanje i sanaciju posljedica u slučaju njegovog nastanka.

U mjere zaštite spadaju:

- za sva sredstva rada potrebno je obezbijediti odgovarajuću tehničku dokumentaciju i dokaz o ispravnosti vozila i mehanizacije;
- građevinsku mehanizaciju i vozila redovno održavati u ispravnom stanju, radi sprečavanja curenja goriva, ulja i maziva;
- u slučaju prosipanja goriva ili ulja na lokaciji, potrebno je odmah ukloniti kontaminisani sloj zemljišta i odložiti ga u zatvorene posude (burad) u zaštićenom prostoru, u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. list CG“ br. 34/24), te izvršiti zamjenu novim slojem zemljišta;
- u slučaju prosipanja na saobraćajnim površinama, potrebno je koristiti odgovarajuće apsorbente (pijesak, apsorbentne krpe i sl.) radi sprječavanja širenja zagađenja; prikupljeni materijal se odlaže u zatvorenu ambalažu i zbrinjava u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom.

d) Druge mjere koje mogu uticati na sprečavanje ili smanjenje štetnih uticaja na životnu sredinu

Nosilac projekta je obavezan da u fazi korišćenja objekta obezbijedi održavanje projektovanih tehničkih i funkcionalnih karakteristika objekta, u skladu sa parametrima koji su korišćeni u ovom Elaboratu, kako bi se spriječili ili sveli na minimum negativni uticaji na životnu sredinu.

7. IZVORI PODATAKA

Zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu urađen je u skladu sa Pravilnikom o bližem sadržaju dokumentacije koja se sprovodi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata („Sl. list CG”, br. 19/19).

Prilikom izrade zahtjeva za odlučivanje o potrebi izrade elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu, korišćena je sledeća:

Zakonska regulativa

- Zakon o izgradnji objekata („Sl. list CG” br. 19/25)
- Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG” br. 52/16 i 73/19.).
- Zakon o zaštiti prirode („Sl. list CG” br. 54/16 i 18/19).
- Zakon o zaštiti kulturnih dobara („Sl. list CG” br. 49/10, 40/11, 44/17 i 18/19).
- Zakon o vodama („Sl. list CG” br. 27/07, 22/11, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 2/17, 80/17, 84/18).
- Zakon o zaštiti vazduha („Sl. list CG” br. 25/10, 43/15 i 73/19).
- Zakon o zaštiti buke u životnoj sredini („Sl. list CG”, br. 28/11, 01/14 i 2/18).
- Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list CG” br. 34/24 i 92/24 ispravka).
- Zakon o komunalnim djelatnostima („Sl. list CG” br. 55/16, 2/18 i 66/19).
- Zakon o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG” br. 13/07., 05/08., 86/09., 32/11., 54/16., 146/21. i 03/23).
- Pravilnikom o bližem sadržaju dokumentacije koja se sprovodi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata („Sl. list CG”, br. 19/19).
- Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičnih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke („Sl. list CG”, br. 60/11 i 94/21).
- Pravilnik o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 21/11 i 32/16).
- Uredba o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 25/12).
- Pravilnik o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje („Sl. list RCG”, br. 18/97).
- Pravilnik o načinu i rokovima utvrđivanja statusa površinskih voda („Sl. list CG”, 25/19).
- Pravilnik o načinu i rokovima utvrđivanja statusa podzemnih voda („Sl. list CG”, 52/19).
- Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o kvalitetu otpadnih voda („Sl. list CG” br. 56/19).
- Pravilnik o klasifikaciji otpada, katalogu otpada, postupcima obrade otpada, odnosno prerade i odstranjivanja otpada („Sl. list CG” br. 64/24).
- Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada („Sl. list CG” br. 33/13 i 65/15).
- Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo, odnosno preduzetnik za sakupljanje, odnosno transport otpada („Sl. list CG” br. 16/13).
- Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu elektroenergetskih postrojenja i uređaja od požara („Sl. List SFRJ” br. 74/90).
- Pravilnik o uslovima, načinu i postupku obrade medicinskog otpada ("Službeni list Crne Gore", broj 49/12).

Projektna dokumentacija

PRILOZI

- **UT-uslovi**
- **Kopija plana kat.parcela**
- **Projekat rušenja**

Crna Gora
Ministarstvo ekologije,
prostornog planiranja i urbanizma

Adresa: IV proleterske brigade broj 19
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 446 200
fax: +382 20 446 215

DIREKTORAT ZA PLANIRANJE PROSTORA
I INFORMACIONE SISTEME
Direkcija za izdavanje
urbanističko - tehničkih uslova
Broj: 08-332/23-3290/6

Podgorica, 06.06.2023. godine

PLAMENAC BRANISLAV

BAR
Ul. Kraljice Jelene Anžuske 93

Dostavljaju se urbanističko-tehnički uslovi broj 08-332/23-3290/6 od 06.06.2023. godine, za izgradnju novog objekta mješovite namjene na urbanističkoj parceli A5-UP5, u zahvatu Detaljnog urbanističkog plana "Topolica IV" („Službeni list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 39/13), u Baru.

OVLAŠĆENO SLUŽBENO LICE

Milica Ćurić

Dostavljeno:

- Podnosiocu zahtjeva
- U spise predmeta
- Direkciji za inspekcijski nadzor
- a/a

URBANISTIČKO- TEHNIČKI USLOVI

1.	<p>DIREKTORAT ZA PLANIRANJE PROSTORA I INFORMACIONE SISTEME Direkcija za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova Broj: 08-332/23-3290/6 Podgorica, 06.06.2023. godine</p>	 <p>Crna Gora Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma</p>
2.	<p>Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma na osnovu člana 74. Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 64/17, 44/18, 63/18, 82/20, 86/22, 04/23) i podnijetog zahtjeva PLAMENAC BRANISLAVA iz Bara, izdaje:</p>	
3.	<p>URBANISTIČKO-TEHNIČKE USLOVE za izradu tehničke dokumentacije</p>	
4.	<p>za izgradnju objekta mješovite namjene na urbanističkoj parceli A5-UP5, (zona A, blok 5), u zahvatu Detaljnog urbanističkog plana „Topolica IV“ („Službeni list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 39/13), Opština Bar.</p>	
5.	PODNOŠILAC ZAHTJEVA:	Plamenac Branislav iz Bara
6.	<p>POSTOJEĆE STANJE</p> <p>Prema grafičkom prilogu br. 01 – <i>Topografsko-katastarski plan</i>, na predmetnoj lokaciji su evidentirani postojeći objekti.</p> <p>Katastarska evidencija u okviru predmetne lokacije:</p> <p>Prema listu nepokretnosti 1253 – prepis, Područna jedinica Bar, evidentirano je sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na katastarskoj parceli 6277 KO Novi Bar, njiva 1. klase, površine 861m² <p>Prema listu nepokretnosti 3292 – prepis, Područna jedinica Bar, evidentirano je sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na katastarskoj parceli 6278 KO Novi Bar, zgrada br. 1, porodična stambena zgrada, površine u osnovi 106 m² - na katastarskoj parceli 6278 KO Novi Bar, dvorište, površine 500 m² - na katastarskoj parceli 6278 KO Novi Bar, voćnjak 1. klase, površine 408 m² <p>Prema listu nepokretnosti 1640 – prepis, Područna jedinica Bar, evidentirano je sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na katastarskoj parceli 6276 KO Novi Bar, livada 1. klase, površine 1272 m² 	

	<p>Prema listu nepokretnosti 3307 – prepis, Područna jedinica Bar, evidentirano je sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na katastarskoj parceli 6279 KO Novi Bar, zgrada br. 1, objekat u izgradnji, površine u osnovi 129 m² - na katastarskoj parceli 6279 KO Novi Bar, dvorište, površine 500 m² - na katastarskoj parceli 6279 KO Novi Bar, njiva 1. klase, površine 457 m <p>Za rušenje postojećih objekata potrebno je da se vlasnik obrati nadležnom inspekcijskom organu, u skladu sa članom 113 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore“, br. 64/17, 44/18, 63/18, 11/19, 82/20 i 86/22).</p>
7.	PLANIRANO STANJE
7.1.	Namjena parcele odnosno lokacije
	<p>Prema grafičkom prilogu br. 7 – <i>Plan namjene površina, urbanistička parcela A5UP5</i> nalazi se na površinama za mješovite namjene – MN.</p> <p>Na parcelama mješovite namjene mogu se graditi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stambeni objekti i stambeno-poslovni objekti; - tržni i izložbeni centri; - objekti za smještaj turista - hoteli; - ugostiteljski objekti; - poslovni objekti i objekti privrednih društava; - objekti za upravu, kulturu, školstvo, zdravstvu i socijalnu zaštitu, - parkinzi i garaže; - objekti infrastrukture.
7.2.	Pravila parcelacije
	<p>Urbanistička parcela A5-UP5, urbanistička zona A, urbanistički blok 5, sastoji se od dijelova katastarskih parcela br. 6279, 6277, 6278, 6275, 6446/1 i 6276 KO Novi Bar, u zahvatu Detaljnog urbanističkog plana „Topolica IV“ („Službeni list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 39/13), u Opštini Bar.</p> <p>Kada urbanistička parcela, koja je određena ovim planskim dokumentom, ima manja odstupanja od postojeće katastarske parcele (ili parcela), kao i u drugim opravdanim slučajevima kada je potrebno izvršiti usklađivanje urbanističke parcele sa katastarskom parcelom, organ nadležan za poslove uređenja prostora može izvršiti usklađivanje urbanističke parcele sa katastarskim stanjem u toku postupka za izdavanje građevinske dozvole.</p> <p>Urbanistička parcela mora imati neposredan kolski pristup na javnu saobraćajnu površinu. Urbanističkom parcelom pogodnom za građenje smatraće se i ona parcela koja ima obezbijeđen pristup u širini od najmanje 4,0 m. Urbanistička parcela može imati privremeni pristup sa javne saobraćajnice većeg ranga, koji se ukida kada se realizuje pristup sa odgovarajuće (blokovske) saobraćajnice.</p> <p>Oblik i veličina parcele određeni su tako da se na njoj može graditi u skladu sa planom utvrđenim uslovima i predstavljeni su u grafičkom prilogu.</p>

	<p>Ukoliko se određuje lokacija na dijelu urbanističke parcele za izgradnju, rekonstrukciju ili izvođenje drugih radova kojima se vrše promjene u prostoru, površina lokacije ne može biti manja od 600m².</p> <p>Članom 13 Pravilnika o načinu izrade, razmjeri i bližoj sadržini tehničke dokumentacije („Službeni list Crne Gore”, 44/18, 43/19), propisano je da tehnička dokumentacija sadrži elaborat parcelacije po planskom dokumentu.</p>
7.3.	<p>Građevinska i regulaciona linija, odnos prema susjednim parcelama</p> <p>Regulaciona i građevinska linija su definisane koordinatama prelomnih tačaka u grafičkom prilogu br. 14 – <i>Plan nivelacije i regulacije</i>.</p> <p>Građevinska linija je utvrđena kao linija do koje je dozvoljeno građenje na, iznad i ispod površine zemlje i to kao:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. građevinska linija na nivou urbanističkog bloka, definisana grafički, koja je obavezujuća i preko koje se ne može graditi. 2. građevinska linija, u odnosu na susjedne parcele, definisana numerički (kao odstojanja od granica parcele): <ol style="list-style-type: none"> a) građevinska linija na koju se oslanja objekat dužom stranom, na odstojanju koje ne može biti manje od 1/3 visine objekta, b) građevinska linija na koju se oslanja objekat kraćom stranom (bočnom fasadom): <ul style="list-style-type: none"> - do ivice parcele, ako je zid u vidu kalkana bez otvora, - na najmanjem udaljenju od 1,50m od granice parcele ako su predviđeni mali otvori radi provjetravanja higijensih prostorija, - na najmanjem udaljenju od 2,50m od granice parcele ako su predviđeni otvori sa visokim parapetima, - na udaljenju većem od 4,50m od granice parcele ako su predviđeni otvori normalnih dimenzija i parapeta. <p>Ukoliko je kraća - bočna strana objekta veća od 15m, primjenjuje se parametar određen za dužu stranu objekta.</p> <p>Grafičkim prilogom plana br. 14 - <i>Plan regulacije i nivelacije</i> je za sve urbanističke parcele definisana minimum jedna građevinska linija, ili dvije, koje predstavljaju obodnu granicu izgradnje na, ispod i iznad površine zemlje.</p> <p>Sve građevinske linije zajedno na nivou parcele definišu moguću zonu u okviru koje se formira gabarit budućeg objekta prema indeksu zauzetosti, koji je definisan na nivou svakog bloka i parcele.</p> <p>Građevinske linije ispod površine zemlje mogu biti izvan utvrđenih građevinskih linija na zemlji, mogu se poklapati sa granicama parcele-lokacije na kojoj se gradi objekat, uz isključivu obavezu i odgovornost investitora da izvođenjem radova i upotrebom objekta ne ugrozi susjedne objekte i parcele.</p> <p>Indeks zauzetosti je definisan kao maksimalni za svaku pojedinačnu lokaciju i urbanističku parcelu. Definisani indeks zauzetosti se može uvećati za 20% ukoliko</p>

lokacija obuhvata najmanje dvije vlasničke parcele ili kada je površina lokacije iznad 1200m².

Indeks izgrađenosti je definisan kao maksimalni za svaku pojedinačnu lokaciju i urbanističku parcelu. Definisani indeks izgrađenosti se može uvećati za 20% ukoliko lokacija obuhvata najmanje dvije vlasničke parcele ili kada je površina lokacije iznad 1200m².

U obračun **bruto građevinske površine** ne ulaze prilazi, parkinzi, bazeni, igrališta (dječja, sportska), otvorene terase i druge popločane površine, krovovi ukopanih i poluukopanih garaža koji nijesu viši od 1,00 m od nulte kote objekta i koriste se za neku od navedenih namjena.

Vertikalni gabarit objekta je definisan brojem etaža. Vertikalni gabarit se definiše i za podzemne i za nadzemne etaže. Etaže se definišu nazivima koji proističu iz njihovih položaja u objektu.

Na nivou planskog dokumenta maksimalna visina objekta je deset nadzemnih etaža i dvije podzemne etaže.

Spratnost (broj etaža) se može prilagođavati konkretnim programskim zahtjevima prilikom projektovanja, uz mogućnost povećanja, izuzetno, za dvije etaže, ali se arhitektonska postavka mora uklopiti u uslove regulacije (moraju se poštovati građevinske linije) i ne može se povećavati planom definisana bruto razvijena građevinska površina.

Visinska regulacija definisana je spratnošću objekata gdje je visina etaža određena prema prethodno iznijetim vrijednostima.

Kota prizemlja određuje se u odnosu na kotu nivelete javnog ili pristupnog puta, i to:

- na ravnom terenu kota prizemlja novih objekata ne može biti niža od kote nivelete javnog ili pristupnog puta;
- na ravnom terenu kota prizemlja može biti najviše 1,00 m viša od kote nivelete javnog ili pristupnog puta;
- za objekte koji imaju indirektnu vezu sa javnim putem, kota prizemlja utvrđuje se kroz urbanističke uslove prema iznijetom pristupu;
- za objekte koji u prizemlju imaju poslovnu namjenu kota prizemlja može biti maksimalno 0,20m viša od kote trotoara.

Ograđivanje parcela planiranih objekata nije predviđeno, osim za objekat osnovnog obrazovanja i dnevni centar za osobe sa posebnim potrebama.

ZONA A - BLOK 5

Područje bloka je gotovo u cjelini izgrađeno objektima porodičnog stanovanja, sa samo par parcela bez objekata. Za investiranje u skladu sa uslovima GUP-a interesovanje su iskazala dva korisnika prostora, dok se jedan zahtjev odnosi na rekonstrukciju postojećeg objekta. Stoga se u okviru bloka očekuje umjereni porast ukupne izgrađenosti, ali koja ne isključuje i valorizaciju prostornih mogućnosti pojedinačnih lokacija u skladu sa uslovima planskog dokumenta.

Građevinske linije prema planiranim ulicama formirane su na definisanom odstojanju od regulacione linije. Mada se planom predviđa gradnja objekata na

određenoj udaljenosti od regulacione linije, ne isključuje se ni formiranje kontinualnih poteza izgradnje i uređenja terena tako da se dobiju efekti karakteristični za ivičnu gradnju (naglašeni pješački tokovi uz fasade, povezivanje objekata - izgradnja objekata u nizu...).

Objekti se mogu graditi na građevinskoj liniji ili udaljeni od građevinske linije prema unutrašnjosti bloka. Dispozicija objekata koji se grade u unutrašnjosti bloka, mora biti u skladu sa pravcima pružanja građevinskih linija uz saobraćajnice, odnosno, objekte treba pozicionirati paralelno ili upravno u odnosu na najbližu građevinsku liniju.

Planom parcelacije predviđeno je objedinavanje i znatno rjeđe razmjena parcela i djelova parcela, ali je kroz realizaciju moguće i odobravanje izgradnje na više urbanističkih parcela ili njihovih djelova.

Pristup parcelama treba rješavati u skladu sa planskim dokumentom, uz prelazna privremena rješenja koja podrazumjevaju korišćenje postojećih i formiranje novih pristupnih puteva. Kroz realizaciju unutrašnjosti bloka, funkcionalnim povezivanjem uređenja terena potrebno je obezbijediti odgovarajući pristup svakoj lokaciji. Prilaze objektima koji će se graditi uz ili u blizini građevinske linije postavljene uz natkriveni vodotok treba predvidjeti iz tog pravca.

Uređenje terena u zoni građenja treba da bude usaglašeno-povezano između parcela i sa kontaktnim područjem. Otvorene površine treba da budu uređene, ozelenjene, dostupne za korišćenje, povezane i prohodne.

URBANISTIČKO-TEHNIČKI USLOVI ZA IZGRADNJU OBJEKATA STANOVANJA

Novi objekti višeporodičnog stanovanja većih gustina se mogu graditi na parcelama namijenjenim za izgradnju objekata višeporodičnog stanovanja velikih gustina i parcelama mješovite namjene. Na navedenim parcelama mogu se graditi i prostori namijenjeni drugim sadržajima koji, ni na koji način, ne ometaju osnovnu namjenu i koji služe svakodnevnim potrebama stanovnika područja.

Objekti se mogu graditi na svim urbanističkim parcelama, na neizgrađenim površinama i umjesto postojećih objekata.

Položaj objekta na parceli, gabariti objekata, unutrašnji kolsko-pješački saobraćaj, slobodni prostori, parkinzi i zelene površine biće razrađene projektnom dokumentacijom.

Objekti mogu biti postavljeni na građevinskoj parceli:

- u neprekinutom nizu
- objekat na parceli dodiruje obje bočne linije građevinske parcele;
- u prekinutom nizu - objekat dodiruje samo jednu bočnu liniju građevinske parcele;
- kao slobodnostojeći - objekat ne dodiruje ni jednu liniju građevinske parcele.

Oblik i površine objekata određuju se u skladu sa:

- predviđenim indeksima zauzetosti i indeksima izgrađenosti;
- regulacionim i građevinskim linijama;

- predviđenom spratnošću.

Gabariti objekata i razvijena bruto građevinska površina određena je kumulativnom primjenom pravila (površina lokacije, regulacioni pojas i visina objekta) i pokazatelja (indeks izgrađenosti i indeks zauzetosti). Ukoliko zbog karakteristika stanja, oblikovnih i drugih razloga dolazi do odstupanja, mjerodavni pokazatelj je indeks izgrađenosti. Za urbanističke parcele višeporodičnog stanovanja velikih gustina, maksimalni indeks izgrađenosti je definisan za svaku parcelu. Gustina naseljenosti koristi se kao korektivni kriterijum u okviru bloka i u okviru lokacije. Za zonu namijenjenu višeporodičnom stanovanju velikih gustina, planirana bruto gustina stanovanja je od 241 do 480 stanovnika po hektaru.

Vertikalni gabariti objekata višeporodičnog stanovanja velikih gustina se utvrđuju u svakom pojedinačnom slučaju u skladu sa kapacitetom lokacije, tj. na osnovu zadatih pravila i pokazatelja. Maksimalna planirana spratnost objekata višeporodičnog stanovanja je deset nadzemnih etaža. Za svaku konkretnu lokaciju spratnost se mora uskladiti sa kapacitetom lokacije.

Horizontalni gabariti objekata višeporodičnog stanovanja velikih gustina se, takođe, utvrđuju u svakom pojedinačnom slučaju na osnovu kapaciteta lokacije i zadatih parametara, a jasno su uslovljeni građevinskom linijom i koeficijentom zauzetosti urbanističke parcele. Za objekte višeporodičnog stanovanja velikih gustina, maksimalni indeks zauzetosti je definisan za svaku parcelu.

Izgradnja podruma i suterena je dozvoljena, ali nije obavezna. Podrumska etaža ne ulazi u proračun dozvoljene bruto površine objekta, ukoliko je namijenjena za garažni ili instalacioni prostor.

Horizontalni gabarit podzemne etaže može biti veći od gabarita objekta, ali pod uslovom da se njenom izgradnjom ne ugrožavaju susjedni objekti ni parcele. Ukoliko je krov podzemne garaže do 1,00m iznad nivoa terena, ozelenjen i parterno uređen, njen gabarit ne ulazi u proračun procenta zauzetosti parcele, već se smatra uređenom zelenom površinom.

Minimalna veličina lokacije za izgradnju može biti 600 m² površine, a širina uličnog fronta 40m.

Za iskazivanje pokazatelja računaju se gabariti, odnosno razvijene bruto izgrađene površine nadzemnih etaža objekata. Prilazi, parkinzi, bazeni, igrališta (dječija, sportska), otvorene terase i druge popločane površine, krovovi ukopanih i poluukopanih garaža koji nijesu viši od 1,00 m od nulte kote objekta i koriste se za neku od navedenih namjena, ne ulaze u obračun pokazatelja.

Udaljenost objekta od granice parcele definisana je građevinskim linijama.

Uslovi i smjernice uređenja zelenih površina su dati u posebnom prilogu, sa detaljnim preporukama za projektovanje. Procenat uređenih površina mora biti najmanje 20%.

**URBANISTIČKO-TEHNIČKI USLOVI ZA IZGRADNJU OBJEKATA
CENTRALNIH FUNKCIJA**

Novi objekti centralnih funkcija mogu se graditi na parcelama namijenjenim za izgradnju objekata centralnih funkcija, parcelama mješovite namjene i parcelama stanovanja velikih gustina. Objekti se mogu graditi na neizgrađenim površinama i umjesto postojećih objekata.

Položaj objekta na parceli, gabariti objekata, unutrašnji kolsko-pješački saobraćaj, slobodni prostori, parkinzi i zelene površine biće razrađene projektom dokumentacijom.

Objekti mogu biti postavljeni na građevinskoj parceli:

- kao slobodnostojeći - objekat ne dodiruje ni jednu liniju građevinske parcele

Za urbanističke parcele centralnih funkcija maksimalni indeks izgrađenosti je definisan za svaku parcelu. Za objekte centralnih funkcija koji će se graditi na parcelama mješovite namjene primjenjuju se kao maksimalni parametri definisani za urbanističku parcelu.

Vertikalni gabariti objekata centralnih funkcija se utvrđuju u svakom pojedinačnom slučaju u skladu sa kapacitetom lokacije, tj. na osnovu zadatih pravila i pokazatelja. Maksimalna planirana spratnost objekata centralnih funkcija je definisana za svaku parcelu. Za svaku konkretnu lokaciju spratnost se mora uskladiti sa kapacitetom lokacije.

Horizontalni gabariti objekata centralnih funkcija se, takođe, utvrđuju u svakom pojedinačnom slučaju na osnovu kapaciteta lokacije i zadatih parametara, a jasno su uslovljeni građevinskom linijom i indeksom zauzetosti urbanističke parcele. Za objekte centralnih funkcija kao maksimalni indeks zauzetosti primjenjuje se indeks definisan za svaku parcelu.

Priilikom izrade tehničke dokumentacije poštovati :

- Pravilnik o načinu izrade i sadržini tehničke dokumentacije za građenje objekta (Službeni list Crne Gore, br. 44/18 i 43/19).
- Pravilnik o načinu obračuna površine i zapremine zgrade ("Službeni list Crne Gore", br. 60/18).

Procedure izrade tehničko-investigacione dokumentacije, kao i samo građenje, mora se sprovoditi u svemu prema važećoj zakonskoj regulativi.

Objekat projektovati u duhu sa tehničkim propisima, normativima i standardima za projektovanje ove vrste objekata.

8.	PREPORUKE ZA SMANJENJE UTICAJA I ZAŠTITU OD ZEMLJOTRESA, KAO I DRUGE USLOVE ZA ZAŠTITU OD ELEMENTARNIH NEPOGODA I TEHNIČKO-TEHNOLOŠKIH I DRUGIH NESREĆA KLIMATSKE KARAKTERISTIKE
----	---

Klimatske karakteristike planskog područja u okviru opštine Bar definisane su položajem ovog prostora u okviru umjerenog klimatskog pojasa, položajem neposredno pored Jadranskog mora i Skadarskog jezera i postojanjem i smjerom pružanja planinskog vijenca sa visinom iznad 800 metara i najvišim vrhom od 1.959 metara (Rumija).

Otvorenost prema istoku, sjeveroistoku i sjeveru ima za posledicu i određeni nivo kontinentalnog uticaja. Pružanje planinskog vijenca uslovljava ublažavanje maritimnih, s jedne, i kontinentalnih vazdušnih uticaja, s druge strane.

Morfodinamika planinskog vijenca utiče na pojavljivanje relativno velikih razlika vremenskih stanja na vrlo malom prostoru, pa se na relativno maloj udaljenosti javljaju znatne temperaturne razlike, kao i razlike u količini padavina, vlažnosti i slično. Ove razlike imaju uticaj i na klimu u primorskoj najnižoj zoni, pogotovo kada se radi o padavinama i vjetrovima.

Temperatura vazduha

Najvišu srednju godišnju temperaturu vazduha, sa najmanjim temperaturnim amplitudama, u okviru opštine Bar, imaju najniži djelovi teritorije pored Jadranskog mora i Skadarskog jezera. Ta temperatura na 1mnv kraj morske obale iznosi 16°C.

Najvišu srednju godišnju temperaturu vazduha, sa najmanjim temperaturnim amplitudama, u okviru opštine Bar, imaju najniži djelovi teritorije pored Jadranskog mora i Skadarskog jezera. Ta temperatura na 1mnv kraj morske obale iznosi 16°C.

Vlažnost vazduha

Srednja godišnja relativna vlažnost vazduha u uskom priobalju Jadranskog mora ima vrijednost od oko 70%. Tokom januara srednja relativna vlažnost vazduha na prostorima do oko 200 do 300 metara je nešto manja od 70%. U toku jula srednja relativna vlažnost vazduha u primorju ima vrijednost od 65–70%.

Padavine

U prosjeku se u primorskom dijelu opštine do 200 metara apsolutne visine izlučuje do 1500 milimetara padavina godišnje. U toplijem periodu godine (april - septembar) izluči se oko 400 do preko 800 mm padavina, a u hladnijem periodu (oktobar - mart) 1000 do 2000 mm padavina. Padavine se uglavnom izlučuju u vidu kiše, a rijetko u vidu snijega (i to uglavnom na planinskim terenima). Broj dana sa srednjom dnevnom količinom padavina do 1,00 lit /m2 je od 80 do 120 dana u toku godine.

Osunčanost

Nalazeći se na krajnje južnim djelovima Jadranskog primorja neposredno uz more, opština Bar se odlikuje vrlo dugim trajanjem osunčavanja. Na ovo, osim toga, utiče i postojeći reljef u okviru opštine Bar i reljef širih prostora južnog dijela Crne Gore. Ovakvi uslovi omogućavaju da se trajanje osunčanosti kreće do preko 2500 časova godišnje, ili prosječno dnevno oko 7 časova.

Vjetrovitost

Primorski djelovi teritorije opštine izloženi su u većoj mjeri vjetrovima sa juga i sa Jadranskog mora. U svim djelovima opštine osjećaju se vazдушna strujanja iz svih

pravaca, izmijenjena po pravcu i jačini postojećim prirodnim ograničenjima. U primorskom dijelu opštine najveću jačinu i čestinu javljanja ima levant, vjetar iz sjeveroistočnog pravca. Znatno manju čestinu imaju vjetrovi iz ostalih pravaca: pulenat iz pravca zapada, maestral iz pravca sjeverozapada, jugo iz pravca juga i jugoistoka i tramontana (bura) iz pravca sjevera. Vjetrovi sa kopna prema moru češći su u zimskom periodu, a u suprotnom smjeru u ljetnjem periodu.

SMJERNICE ZA SPREČAVANJE I ZAŠTITU OD PRIRODNIH KATASTROFA

Planiranje mjera zaštite u obimu apsolutne zaštite je ekonomski neprihvatljiv pristup, pa je planski pristup koncipiran na strategiji prihvatljivog rizika od prisutnih oblika ugroženosti, odnosno na kriterijumu da povećani troškovi projektovanja, izgradnje i finansijskih ulaganja kojima bi se mogla spriječiti oštećenja ili rušenja, izazivanje povreda i gubici ljudskih života ne smiju premašiti troškove na otklanjanju posledica mogućih akcidenata.

Imajući u vidu inženjersko-geološke, hidrološke i seizmičke uslove tla, buduća izgradnja i uređenje prostora moraju se zasnivati na nalazima i preporukama elaborata "Inženjersko - geološka istraživanja sa seizmičkom mikrorejnzacijom terena GUP Bara", kao i na naknadnim geotehničkim istraživanjima geoloških i hidrogeoloških svojstava tla relevantnih za temeljenje i izgradnju objekata. Zbog visokog stepena seizmičkog rizika sve seizmičke proračune zasnivati na mikrosezmičkim podacima.

Izbor fundiranja novih objekata prilagoditi rezultatima geomehaničkog elaborata, zahtjevima sigurnosti, ekonomičnosti i funkcionalnosti objekata. Konstrukciju novih objekata oblikovati na savremen način, bez miješanja sistema nošenja po spratovima, sa jednostavnim osnovama i sa jasnom seizmičkom koncepcijom.

Planskim rešenjem predviđeno je:

- sprečavanje zagađivanja tla, mora, vodotokova i podzemnih voda;
- kapacitet vodovodne mreže i hidranti prema potrebama protivpožarne zaštite;
- odgovarajući sistem vodosnabdijevanja pijaćom i tehničkom vodom;
- zaštita od površinskih voda preko kanalizacionog sistema, dimenzionisanog da odgovara pojavi mjerodavne kiše;
- izrada planova zaštitnih mjera od elementarnih nepogoda i akcidentnih stanja za sve važnije hidrotehničke i druge objekte;
- razdvajanje stambenih zona od saobraćajnica odgovarajućim zaštitnim zelenilom; - povećanje učešća uređenih zelenih površina u cilju zaštite od svih oblika nestabilnosti i erodibilnosti zemljišta, optimalnog korišćenja slobodnog zemljišta, biološke i ekološke ravnoteže sredine;
- obezbjeđivanje ujednačenog prostornog i funkcionalnog razvoja i usmjeravanje na autonomnost pojedinih funkcionalnih cjelina;
- za uslove lokacija, rastojanja objekata ne smiju biti manja od najnižih kriterijuma za očekivane efekte (rušenje, požar).

Tehničkom dokumentacijom predvidjeti **mjere zaštite od požara** shodno propisima za ovu vrstu objekata. U cilju zaštite od elementarnih nepogoda postupiti u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju („Službeni list CG”, br.13/07, 05/08, 86/09 i 32/11 i 54/16) i Pravilnikom o mjerama zaštite od elementarnih

	<p>nepogoda („Službeni list RCG“, br.8/93) i Zakonu o zapaljivim tečnostima i gasovima („Službeni list CG“, br.26/10 i 48/15).</p> <p>Mjere zaštite na radu</p> <p>Shodno članu 7 Zakona o zaštiti na radu ("Službeni list RCG", br. 79/04, 26/10, 73/10, 40/11), pri izradi tehničke dokumentacije predvidjeti propisane mjere zaštite na radu u skladu sa tehnološkim projektnim zadatkom.</p> <p>Shodno članu 9 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu („Službeni list CG“, br.34/14), pri izradi tehničke dokumentacije projektant koji u skladu sa propisima o uređenju prostora i izgradnji objekata izrađuje tehničku dokumentaciju za izgradnju, rekonstrukciju ili adaptaciju objekta, namijenjene za radne i pomoćne prostorije i objekte gdje se tehnološki proces obavlja na otvorenom prostoru, dužan je da predvidjeti propisane mjere zaštite na radu u skladu sa tehnološkim projektnim zadatkom.</p> <p>Proračune raditi na IX stepen seizmičkog inteziteta po MCS skali. Objekat mora biti izgrađen prema važećim propisima za građenje u seizmičkim područjima. Za potrebe proračuna koristiti podatke Zavoda za hidrometeorologiju o klimatskim i hidrometeorološkim karakteristikama u zoni predmetne lokacije.</p> <p>Pri izgradnji, rekonstrukciji ili rušenju objekta potrebno je izraditi Elaborat o uređenju gradilišta u skladu sa aktom nadležnog ministarstva shodno članu 10 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu.</p>
9.	<p>USLOVI I MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE</p>
	<p>Koncept zaštite, očuvanja i unapređenja životne sredine usmjeren je na uspostavljanje održivog upravljanja prirodnim vrednostima, prevenciji, smanjenju i kontroli svih oblika zagađivanja. Težište je na razrješavanju mogućih faktora narušavanja životne sredine u svim sferama djelatnosti (u okviru vodne, saobraćajne i komunalne infrastrukture, industrije, poljoprivrede), kao i sanaciji i revitalizaciji ugroženih područja.</p> <p>Prevenција zagađivanja i ugrožavanja životne sredine predpostavlja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) utvrđivanje jasnih tehničko– tehnoloških uslova u pogledu lociranja potencijalnih zagađivača, kroz obaveznu izradu studija procjena uticaja; 2) poštovanje režima očuvanja i korištenja područja zaštićenih prirodnih dobara, izvorišta vodosnabdijevanja, šuma, poljoprivrednog zemljišta, javnih zelenih površina, rekreacionih područja, koji su utvrđeni ovim planom, a na osnovu odgovarajućih zakonskih akata i predmetnih programa. <p>Neophodno je striktno sprovođenje zakonskih odredbi za zaštitu životne sredine; pooštrena primjena ekonomskog instrumenta "zagađivač plaća", za sve oblike ugrožavanja životne sredine, prema važećim zakonima, uspostavljanje lokalnog monitoringa kontrole kvaliteta životne sredine (uključujući i praćenje efekata mjera za njeno poboljšanje i inspekcijски nadzor) i veća uključenost i bolja organizovanost civilnog sektora u rešavanju problema životne sredine.</p>

b) Postojeće hidrotehničke instalacije

- U slučaju da je u granicama urbanističke parcele trasirana postojeća vodovodna cijev, koja se zadržava u planskom dokumentu, ili je planirana izgradnja nove mreže, neophodno je pridržavati se odredbi »Pravilnika o određivanju i održavanju zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta i ograničenjima u tim zonama« („Službeni list Crne Gore”, br. 66/09 od 2. oktobra 2009.god).
Član. 32 - Pojas sanitarne zaštite određuje se oko glavnih cjevovoda i u zavisnosti od konfiguracije terena iznosi po 2m od osovine cjevovoda sa obje strane, a za cjevovode za vodosnabdijevanje do 200 stanovnika po 1m od osovine cjevovoda sa obje strane. U pojasu zaštite nije dozvoljena izgradnja objekata, postavljanje uređaja i vršenje radnji koje na bilo koji način mogu zagaditi vodu ili ugroziti stabilnost cjevovoda.
Za cjevovode profila DN 200mm i veće, u slučaju izgradnje objekata na trasi cjevovoda u zoni sanitarne zaštite, neophodno je obezbijediti slobodan prostor svijetlog otvora širine 4,0m i visine 3,0m.
- Ako u granicama urbanističke parcele već postoji ili je planirana izgradnja fekalnog odnosno atmosferskog kolektora, nije dozvoljena izgradnja objekata, postavljanje uređaja i vršenje radnji u pojasu od 2m od osovine kolektora, koje na bilo koji način mogu ugroziti stabilnost cjevovoda.
- U slučaju potrebe izmještanja postojećih hidrotehničkih instalacija (čije zadržavanje nije predviđeno prostorno-planskim dokumentom) sa urbanističke parcele, neophodno je izraditi projekat izmještanja postojećeg cjevovoda shodno predmetnom DUP-u i tehničkim uslovima DOO »Vodovod i kanalizacija« - Bar. Ukoliko trasa novog (izmještenog) cjevovoda prolazi kroz predmetnu urbanističku parcelu, projekat može biti u sklopu glavnog projekta planiranog objekta.

c) Posebni dio

Vodovod:

- Priklučenje objekta na vodovodnu mrežu predvidjeti u skladu sa detaljnim urbanističkim planom DUP »Topolica IV« - faza hidrotehnika.

Fekalna kanalizacija:

- Priklučenje objekta na fekalni kolektor predvidjeti u skladu sa detaljnim urbanističkim planom DUP »Topolica IV« - faza hidrotehnika.

Atmosferska kanalizacija:

- Atmosferske vode odvesti u kanal otvorenog korita u neposrednoj blizini katastarske parcele.

d) Tehnička opremljenost projekta hidrotehničkih instalacija

I) Projekat unutrašnjih instalacija objekta

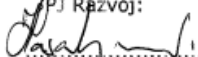
- Projekat treba da sadrži sve tekstualne i grafičke priloge za glavni projekat u skladu sa važećim *Pravilnikom o načinu izrade i sadržini tehničke dokumentacije*. Projekat unutrašnjih instalacija vodovoda i kanalizacije treba izraditi u skladu s pravilima struke i odredbama važeće zakonske regulative, a mora obuhvatiti interne instalacije vodovoda i kanalizacije.

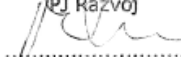
II) Projekat uređenja

- U projektu dostaviti preglednu situaciju u odgovarajućoj razmjeri sa jasno naznačenim mjestom priključenja na gradsku uličnu vodovodnu i kanalizacionu mrežu.
- Na situaciji prikazati položaj sa naznačenim međusobnim rastojanjem planiranog objekta od postojećih i planiranih hidrotehničkih instalacija.
- Projektom obavezno prikazati detalj vodornjernog šahta - vodoinstalaterski i građevinski, sa specifikacijom i pravim dimenzijama fazonskih komada i armatura da bi dokazali usvojene dimenzije, osnovu i presjek kao i njegovu lokaciju na situaciji.

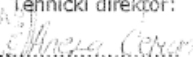
Prilog:

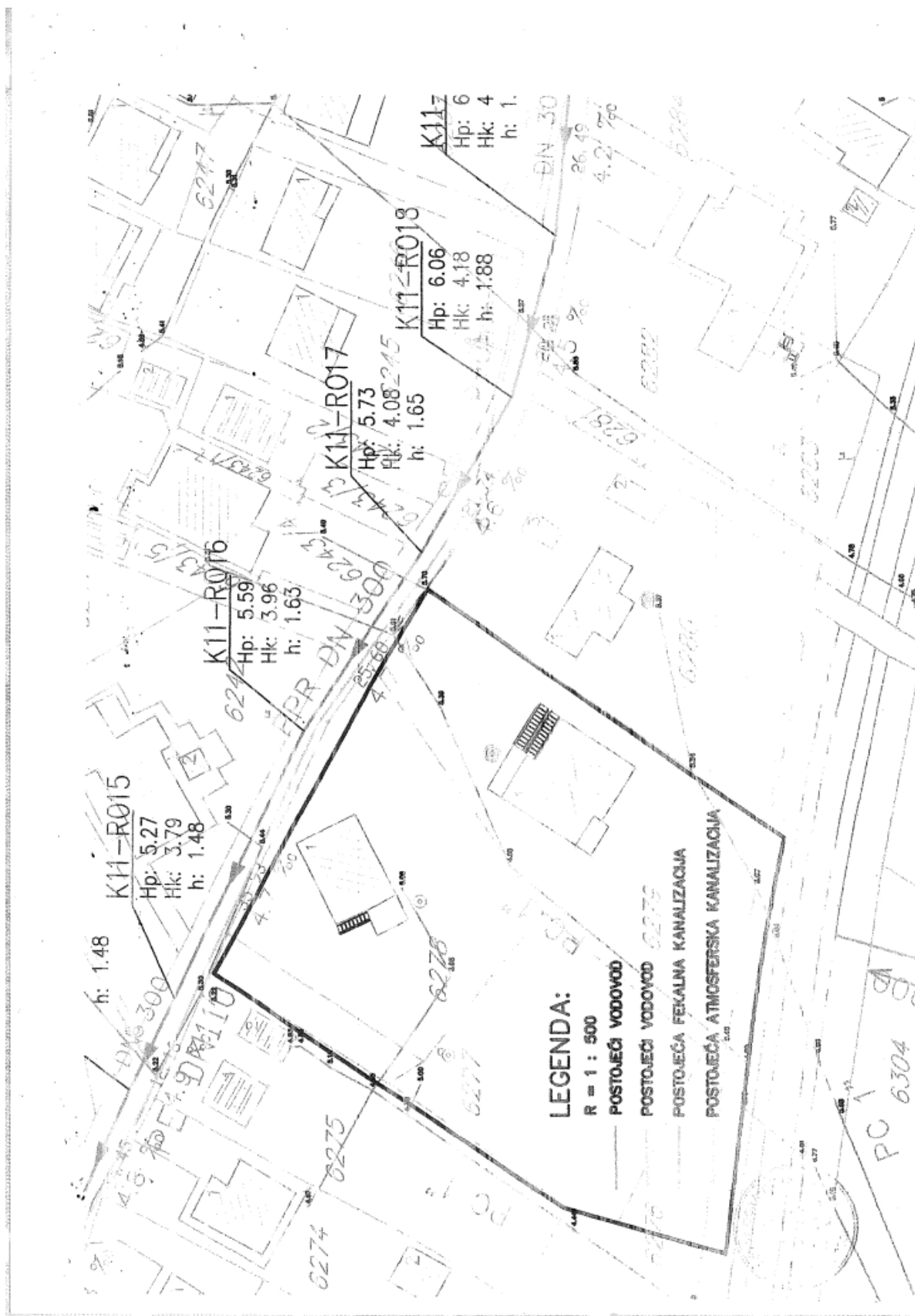
- Izvod iz katastra postojećih hidrotehničkih instalacija R=1:500 kojim raspolaže DOO "ViK" Bar (nije geodetski snimljena).

Obradio:
PJ Razvoj:

Hasanbegović A.

Rukovodilac:
PJ Razvoj:

Orlandić Branislav

Tehnički direktor:

Tombarević Alvin

Crna Gora
Opština Bar
Sekretarijat za komunalne poslove i
saobraćaj

Adresa: Bulevar revolucije br. 1
85000 Bar, Crna Gora
Tel: +382 30 311 561
email: sekretarijat.kps@bar.me
www.bar.me

Broj: UPI 14-341/23-304/1

Priloga	08-332/23-3253/5
---------	------------------

Bar, 18.05.2023. godine

Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj, rješavajući po zahtjevu Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma – Direktorata za planiranje prostora i informacione sisteme – Direkcije za izdavanje urbanističko – tehničkih uslova, a na osnovu člana 17 Zakona o putevima („Sl. list Crne Gore”, br. 82/20,140/22), člana 74 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl. list Crne Gore”, br. 64/17, 44/18, 63/18, 82/20 i 86/22, 04/23) i člana 18 Zakona o upravnom postupku („Sl. list Crne Gore”, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), donosi:

R J E Š E N J E

Utvrđuju se saobraćajno-tehnički uslovi za izradu tehničke dokumentacije, za potrebe izgradnje objekta mješovite namjene na urbanističkoj parceli A5-UP5, u zoni „A”, bloku „5”, u zahvatu DUP-a „Topolica IV” („Sl. list Crne Gore – opštinski propisi”, br. 39/13), koja se sastoji od katastarske parcele broj 6277 i dijelova katastarskih parcela broj 6278, 6276, 6279 i 6446, KO Novi Bar, opština Bar:

1. Priključak projektovati na kontaktnu saobraćajnicu, oznake UP S20, u skladu sa Planom, grafički prilog: Saobraćaj;
2. Urbanistička parcela mora da ima jedan kolski ulaz/izlaz na javnu saobraćajnicu;
3. Širinu priključka planirati u zavisnosti od usvojenog mjerodavnog vozila;
4. Mjerodavno vozilo se definiše na osnovu potrebe prilaznog puta, odnosno u zavisnosti od planiranog sadržaja na parceli;
5. Radijuse krivina pri ulasku/izlasku na UP dimenzionisati prema normativima za usvojeno mjerodavno vozilo;
6. Na priključku na put obezbijediti odgovarajuću preglednost za učesnike u saobraćaju;
7. Voditi računa o spoju prilaznog i javnog puta, za sami priključak koristiti materijale koji odgovaraju materijalima puta na koji se priključuje;
8. Uzdužne profile priključka prilagoditi terenu i okolnim objektima, uz obavezno postizanje poprečnih i podužnih nagiba potrebnih za odvođenje atmosferskih voda;
9. Na urbanističkoj parceli projektovati horizontalnu i vertikalnu signalizaciju;
10. Saobraćajno-tehničku dokumentaciju uraditi u skladu sa važećim standardima, tehničkim uputstvima i normativima iz predmetne oblasti.

O b r a z l o ž e n j e

Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma – Direktorat za planiranje prostora i informacione sisteme – Direkcija za izdavanje urbanističko – tehničkih uslova, obratilo se ovom Sekretarijatu zahtjevom, broj 08-332/23-3253/4 od 26.04.2023. godine, zavedenim u Opštini Bar, pod brojem UPI 14-341/23-304 od 05.05.2023. godine, za izdavanje saobraćajno – tehničkih uslova za izradu tehničke dokumentacije, za potrebe izgradnje objekta mješovite namjene na urbanističkoj parceli A5-UP5, u zoni „A”, bloku „5”, u zahvatu DUP-a „Topolica IV” („Sl. list Crne Gore – opštinski propisi”, br. 39/13), koja se sastoji od katastarske parcele broj 6277 i dijelova katastarskih parcela broj 6278, 6276, 6279 i 6446, KO Novi Bar, opština Bar.

Uz zahtjev je priložen Nacrt urbanističko-tehničkih uslova za izradu tehničke dokumentacije.

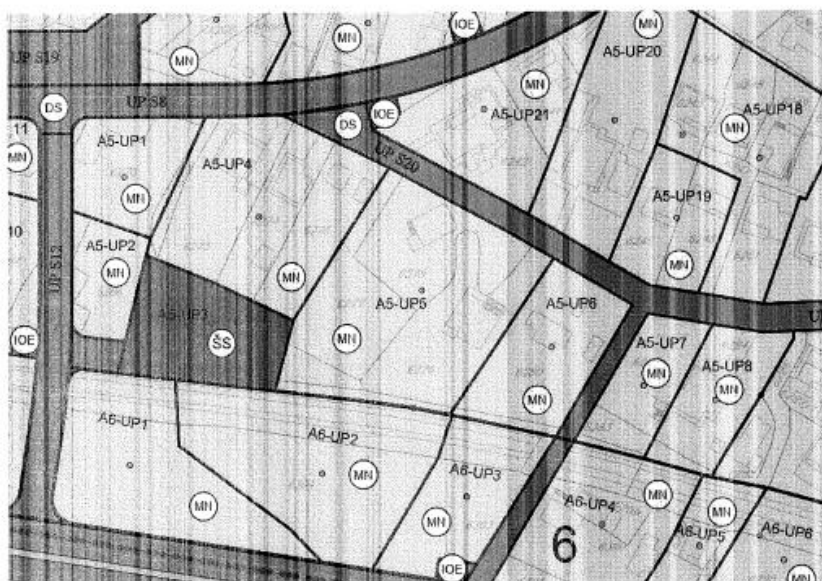
Detaljni urbanistički plan "Topolica IV"		
opština:	OPŠTINA BAR	
opština:	IMPOTRAHS DOO PODGORICA PLANING DOD NNK SIČ	
datum izdavanja:	TOPOGRAFSKO - KATASTARSKI PLAN	datum: januar, 2014.
izdavao/izdala:	Milijana Nikolić, d.p.p. Doroteja Kovačević, d.p.p.	razmjera skale: 1:1000
list:	PLAN	list broj: 01

LEGENDA

— 000-000-000 — GRANICA DUP-A

 OZNAKE KOORDINATA PRELOMNIH TAČAKA GRANICE PLANA

Detaljni urbanistički plan "Topoica IV"		
naručnik:	OPŠTINA BAR	
odgovorno:	INFOTRANS DOO PODGORICA PLANING DOO NK ŠIĆ	
datum izdavanja:	PLAN NAMJENE POVRŠINA	datum: januar 2013
odgovorni projektant planer:	Miroslav Kraljić, dipl. Gordana Kovačević, dipl.	veličina: 1:1000
broj:	PLAN	redni broj: 07

LEGENDA

---o---o---o---	GRANICA PLANSKOG DOKUMENTA
-----	GRANICA URBANISTIČKE PARCELE
-----	GRANICA URBANISTIČKOG BLOKA
-----	GRANICA URBANISTIČKE ZONE
A1-UP1	OZNAKA URBANISTIČKE PARCELE
UPS1	OZNAKA PARCELE ZA SAOBRAĆAJNE POVRŠINE
UPT1	OZNAKA PARCELE TRAFOSTANICE
UPpu1	OZNAKA PARCELE ZA PEJZAŽNO UREĐENJE
UPvp1	OZNAKA PARCELE VODOTOKA
1,2,3...	OZNAKA URBANISTIČKOG BLOKA
A,B,C	OZNAKA URBANISTIČKE ZONE

PLAN NAMJENE POVRŠINA

	POVRŠINE ZA STANOVANJE VELIKE GUSTINE
	POVRŠINE ZA MJEŠOVITE NAMJENE
	POVRŠINE ZA CENTRALNE DJELATNOSTI
	POVRŠINE ZA ŠKOLSTVO I SOCIJALNU ZAŠTITU
	POVRŠINE ZA OBJEKTE ELEKTROENERGETSKE INFRASTRUKTURE
	POVRŠINE ZA PEJZAŽNO UREĐENJE JAVNE NAMJENE
	POVRŠINE ZA PEJZAŽNO UREĐENJE SPECIJALNE NAMJENE
	DRUMSKI SAOBRAĆAJ
	POVRŠINE ZA ZELJEZNIČKI SAOBRAĆAJ
	POVRŠINE POVRŠINSKIH VODA

Detaljni urbanistički plan "Topolice IV"		
naslovnik:	OPŠTINA BAR	
izdatište:	WMOTRAHS DOO PODGORICA PLANINSKI BEOGRADSKI ŠKOLJAC	
naslov arhite:	PLAN ZELENIH I SLOBODNIH POVRŠINA	datum: januar, 2016.
odgovorni planar:	Miljana Nikolić, dipl. Ana Maleski, dipl. ing.	skupština opštine: 1-1099
tip:	PLAN	redni broj: 08

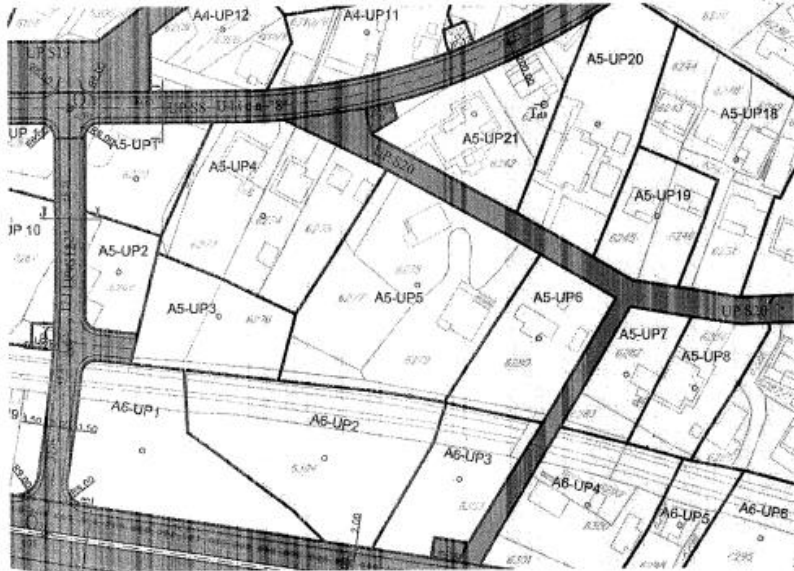
LEGENDA

000-000-000 — GRANICA PLANSKOG DOKUMENTA

PLAN ZELENIH I SLOBODNIH POVRŠINA

- POVRŠINE JAVNE NAMJENE
- POVRŠINE OGRANIČENE NAMJENE
- POVRŠINE ZA SPECIJALNE NAMJENE
- ZELENILU UZ SAOBRAĆAJNICE
- SKVER
- ZELENILU STAMBENIH OBJEKATA I BLOKOVA
- ZELENILU POSLOVNIH OBJEKATA I CENTRALNIH DJELATNOSTI
- ZELENILU OBJEKATA PROSVETE
- ZELENILU INFRASTRUKTURE
- ZAŠTITNI POJASEVI
- LINEARNO ZELENILU

Dizajni urbanistički plan "Topolova IV"		
OPŠTINA	OPŠTINA BAR	
POSREDOVAČ	AGENCIJA ZA PROJEKTOVANJE I PLANIRANJE D.O.O. HRVATSKA	
POSREDOVAČ	PLAN SAOBRAĆAJNE INFRASTRUKTURE	datum: januar 2014.
POSREDOVAČ	Milica Jovanović, dipl. inženjer arhitekture	skala: 1:1000
POSREDOVAČ	POSREDOVAČ	POSREDOVAČ
POSREDOVAČ	POSREDOVAČ	POSREDOVAČ

LEGENDA

— 0-00-00 — GRANICA PLANSKOG DOKUMENTA

PLAN SAOBRAĆAJNE INFRASTRUKTURE

- IVIČNJAK
- OSOVINA SAOBRAĆAJNICE
- OZNAKA MJESTA PRIKLJUČKA
- OZNAKA PRESJEKA TANGENTI
- OZNAKA PRESJEKA SAOBRAĆAJNICA
- NAZIV SAOBRAĆAJNICE
- KOLSKO - PJEŠAČKE POVRŠINE
- PJEŠAČKE POVRŠINE
- JAVNI PARKING I GARAŽA

LEGENDA

--- GRANICA PLANSKOG DOKUMENTA

VODOVOD

- VODOVOD
- - - PLANIRANI VODOVOD
- ⊕ PLANIRANI HIDRANT

FEKALNA KANALIZACIJA

- KANALIZACIONI VOD
- - - PLANIRANI KANALIZACIONI VOD
- ⊞ POSTOJEĆE REVIZIONO OKNO
- ⊞ PLANIRANO REVIZIONO OKNO
- SMJER ODVOĐENJA

ATMOSFERSKA KANALIZACIJA

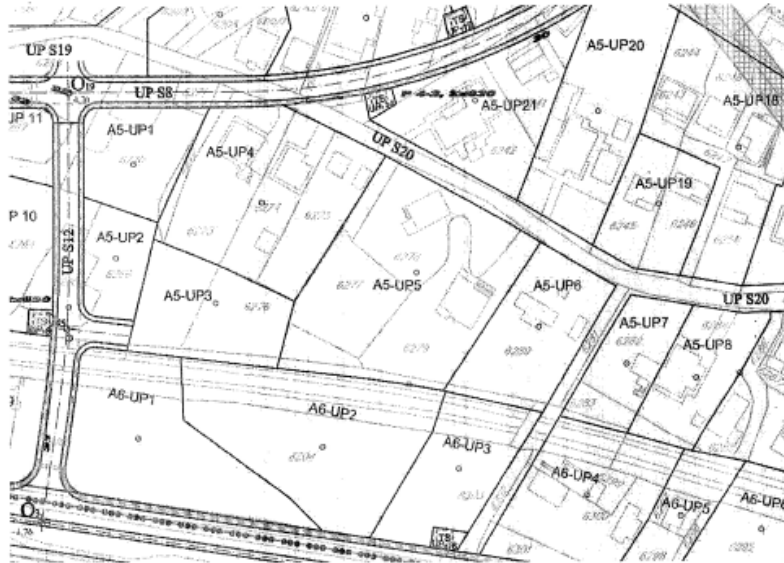
- KANALIZACIONI VOD
- - - PLANIRANI KANALIZACIONI VOD
- ⊞ POSTOJEĆE REVIZIONO OKNO
- ⊞ PLANIRANO REVIZIONO OKNO
- SMJER ODVOĐENJA

UREĐENJE VODOTOKA

- OTVORENI VODOTOK
- - - NATKRIVENI VODOTOK

Detaljni urbanistički plan "Topolica IV"		
ZAVOD:	OPŠTINA BAR	
obvlast:	INFOTRANS DOD PODGORICA PLANING DOD INK ŠtC	
KRIVAK:	STANJE I PLAN HIDROTEHNIČKE INFRASTRUKTURE	datum: JUNE 2014.
odgovorni planer:	Migjen Niković, ing Araklić Beković, ing	1:20000 skala: 1:1000
list:	PLAN	list broj: 10

Detaljni urbanistički plan "Topolica IV"			
nametnik:	OPŠTINA BAR		
izradio/la:	INFOTRANS DOO PODGORICA PLANING DOO NIK ŠIĆ		
naslov karte:	STANJE I PLAN ELEKTROENERGETSKE INFRASTRUKTURE	datum: januar, 2016.	
odgovorni planar:	Miljana Nikolić, dipl. Inženjerinštvu, inž.	razmjera lista: 1:1000	
list:	PLAN	total broj:	11

LEGENDA

—●—●—●—●— GRANICA PLANSKOG DOKUMENTA

STANJE I PLAN ELEKTROENERGETSKE INFRASTRUKTURE

- ELEKTROVOD 35 KV
- ELEKTROVOD 35 KV - PLANIRANI
- ELEKTROVOD 10 KV
- ELEKTROVOD 10 KV - PLANIRANI
- NAZEMNI KORIDOR 10KV VODA
- KORIDOR 35KV KABLA - PLANIRANI
- TRAFOSTANICA
- PLANIRANA TRAFOSTANICA

Detaljni urbanistički plan "Topolica IV"			
opština	OPŠTINA BAR		
izrađivač	INFOTRANS DOO PODGORICA PLANNING DOO MAK ŠIĆ		
datum izdavanja	STANJE I PLAN ELEKTRONSKE KOMUNIKACIONE INFRASTRUKTURE	datum: januar, 2016.	
odgovorni inženjer projekta	Miljana Vuković, ing. Dragica Vajčić, ing.	stranica karte: 5/1000	
broj	PLAN	veličina broja	12

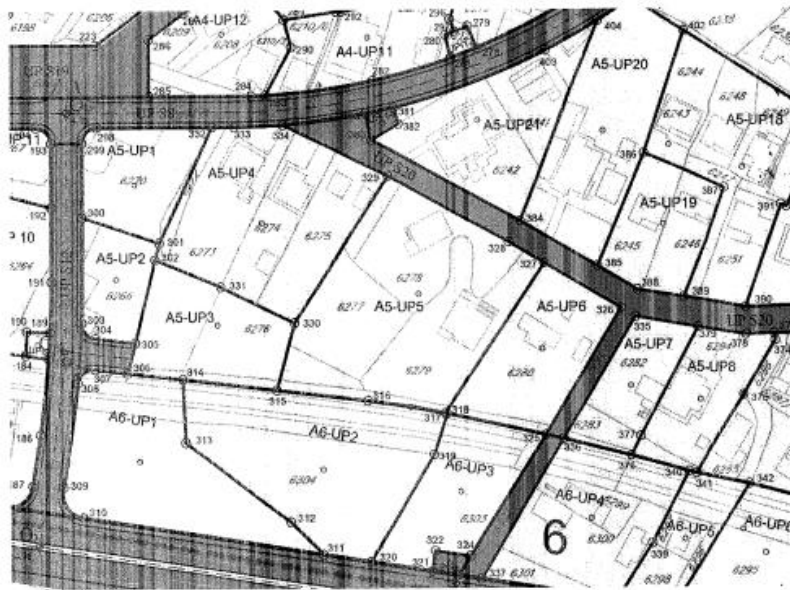
LEGENDA

GRANICA PLANSKOG DOKUMENTA

STANJE I PLAN ELEKTRONSKE KOMUNIKACIONE INFRASTRUKTURE

POSTOJEĆE STANJE TK INFRASTRUKTURE
 PLANIRANO STANJE TK INFRASTRUKTURE 2 x PVC110
 TK OKNO
 PLANIRANO TK OKNO

LEGENDA

	GRANIKA PLANSKOG DOKUMENTA
	GRANIKA KATASTARSKE PARCELE
	OZNAKA KATASTARSKE PARCELE
	GRANIKA URBANISTIČKE PARCELE
	GRANIKA URBANISTIČKOG BLOKA
	GRANIKA URBANISTIČKE ZONE
A1-JP1	OZNAKA URBANISTIČKE PARCELE
UPS1	OZNAKA PARCELE ZA SAOBRAĆAJNE POVRŠINE
UPT1	OZNAKA PARCELE TRAFOSTANICE
UPpu1	OZNAKA PARCELE ZA PEJZAŽNO UREĐENJE
UPvp1	OZNAKA PARCELE VODOTOKA
1,2,3...	OZNAKA URBANISTIČKOG BLOKA
A,B,C	OZNAKA URBANISTIČKE ZONE

Detaljni urbanistički plan "Topolica IV"			
naslovnica:	OPŠTINA BAR		
izradio:	INFOTRANS DOO PODGORICA PLANING DOO NIKŠIĆ		
naslov karte:	PLAN PARCELACIJE	datum: januar, 2014.	
odgovorni planar i izradio:	Mirjana Nikolić, dipl. Gordana Kovačević, dipl.	razmjera karte: 1:1000	
lata:	PLAN	redni broj:	13

Koordinate prelomnih tačaka granice urbanističke parcele

A5-UP5

BROJ TAČKE	X	Y
315	6591511.203	4661684.041
316	6591538.056	4661680.923
317	6591560.989	4661677.221
318	6591561.616	4661677.094
327	6591590.358	4661720.776
328	6591579.805	4661726.922
329	6591544.024	4661746.246
330	6591516.500	4661703.670

Detaljni urbanistički plan "Topolca IV"		
POSREDOVAČ	OPŠTINA BAR	
IZRAĐIO/CI	INFOTRANS DOO PODGORICA PLANING DOO NIŠ	
IZDAN	PLAN REVIZIJE I REGULACIJE	14. JANUAR, 2014.
IZDAN ZA	Stjepan Aleksić, dipl. Inženjer arhitekture, BA	1:1000
NAZIV	PLAN	list broj: 14

LEGENDA

- GRANICA PLANSKOG DOKUMENTA
- GRANICA URBANISTIČKE PARCELE
- GRANICA URBANISTIČKOG BLOKA
- GRANICA URBANISTIČKE ZONE
- REGULACIONA LINIJA
- GL1 1/2 GRAĐEVINSKA LINIJA PRIZEMLJA I PRVE ETAŽE
- GL2 1/2 GRAĐEVINSKA LINIJA ETAŽA IZNAD PRVOG SPRATA
- GL1 1/2 2/2 GRAĐEVINSKA LINIJA PRIZEMLJA I ETAŽA IZNAD PRIZEMLJA
- A1-UP1 OZNAKA URBANISTIČKE PARCELE
- UPS1 OZNAKA PARCELE ZA SAOBRAĆAJNE POVRŠINE
- UPT1 OZNAKA PARCELE TRAFOSTANICE
- UPpu1 OZNAKA PARCELE ZA PEJZAŽNO UREĐENJE
- UPvp1 OZNAKA PARCELE VODOTOKA
- 1,2,3... OZNAKA URBANISTIČKOG BLOKA
- A,B,C OZNAKA URBANISTIČKE ZONE
- Iz INDEKS ZAUZETOSTI ZA PARCELU
- II INDEKS IZGRADENOSTI ZA PARCELU
- P+9 SPRATNOST OBJEKTA

Koordinate prelomnih tačaka građevinskih linija

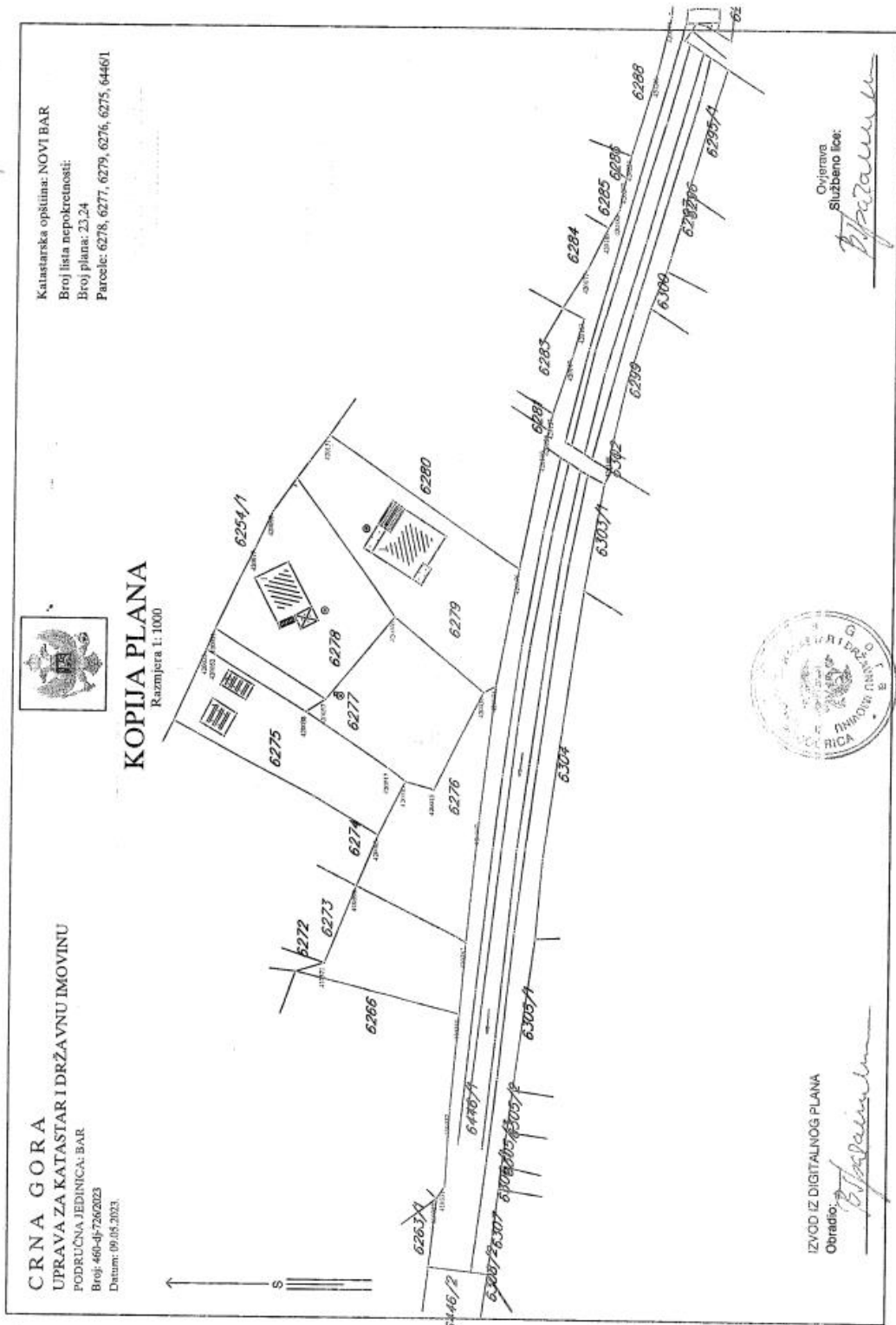
A5-UP5

Koordinate prelomnih tačaka građevinske linije

BROJ TAČKE	X	Y
93	6591460.376	4661699.677
94	6591693.018	4661664.137

	OBRADIVAČI URBANISTIČKO-TEHNIČKIH USLOVA:	Milica Ćurić Nataša Đuknić <i>Nataša Đuknić</i>
	OVLAŠĆENO SLUŽBENO LICE:	Milica Ćurić <i>Milica Ćurić</i>
M.P.		potpis ovlašćenog službenog lica <i>Milica Ćurić</i>
	PRILOZI	
	<ul style="list-style-type: none"> - Grafički prilozi iz planskog dokumenta - Kopija plana - Akt Agencije za zaštitu životne sredine <ul style="list-style-type: none"> - Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti, broj 03-D-1847/2 od 10.05.2023. godine - Akt Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj Opštine Bar, UP/I Br: 14-341/23-304/1 od 18.05.2023. godine - Akt „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. – Bar, broj 2349 od 12.05.2023. god. 	

CRNA GORA
AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Poslanica štamparstvu Agencije, prostorni
plan
11.05.2023.
08-332/23-3253/1

Broj	Prijava	Prilog	Vrijednost
08-332/23-3253/1			

Broj: 03-D-1847/2

Podgorica, 10.05.2023. god.

MINISTARSTVO EKOLOGIJE, PROSTORNOG PLANIRANJA I URBANIZMA
Direktorat za planiranje prostora i informacione sisteme
Direktorat za Izdavanje urbanističko-tehničkih uslova

VEZA: Naš broj 03-D-1847/1 od 04.05.2023. god.

PREDMET: Odgovor na Zahtjev za izjašnjenje o potrebi procjene uticaja

Poštovani,

Povodom vašeg zahtjeva, broj 08-332/23-3253/2, kojim ste tražili mišljenje o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu za izgradnju objekta mješovite namjene na urbanističkoj parceli A5-UP5, (zona A, blok 5), u zahvatu Detaljnog urbanističkog plana „Topolica IV“ („Službeni list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 39/13), opština Bar, obavještavamo vas sledeće:

Uredbom o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu („Službeni list Crne Gore“, br. 20/07, 47/13, 53/14 i 37/18), utvrđen je spisak projekata za koje je obavezna procjena uticaja na životnu sredinu i projekata za koje se može zahtijevati procjena uticaja.

Uvidom u spisak projekata utvrđeno je da je u Listi II navedene Uredbe predviđeno da se za „Trgovački, poslovni i prodajni centri ukupne korisne površine preko 1.000 m² (hoteli, vjerski objekti, objekti za obrazovanje, nauku, zdravstvo, kulturu i socijalnu zaštitu, pozorišne, bioskopske, izložbene dvorane i drugi)“, i/ili „Površinski ili podzemni parking sa 200 ili više mjesta za parkiranje vozila“, redni broj 12. Infrastrukturni projekti, sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu kod nadležnog organa za poslove zaštite životne sredine.

Uzimajući u obzir gore navedeno, kao i činjenicu da uvidom u dostavljenu dokumentaciju nije moguće utvrditi koji su tačno sadržaji planirani na predmetnoj lokaciji, **neophodno je obavezati Investitora da, kada bude jasno definisao planirane sadržaje na predmetnoj lokaciji, zatraži izjašnjenje o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu kod Agencije za zaštitu životne sredine.**

S poštovanjem,

dr Milan Gazdić
DIREKTOR

AGENCIJA ZA ZAŠTITU
ŽIVOTNE SREDINE
CRNE GORE

IV Proleterske 19
81000 Podgorica, Crne Gora
tel.: +382 20 446 500
email: epamontenegro@gmail.com
www.epa.org.me

DOO VODOVOD I KANALIZACIJA BAR

UJ. Branka Čalovića br. 13, 85000 BAR

030/312-938, 312-043

030/312-938

vodovodbar@t-com.me
info@vodovod-bar.me

www.vodovod-bar.me

PIB: 02054771 PDV: 30/81001245

Broj, 2349
Bar, 12.05.2023. godine

Pisarnica Ministarstvo ekologije, prostornog
planiranja i urbanizma

Primljeno:	16.05.2023.
Broj, red.	08-332/23-3253/B

Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma
Direktorat za planiranje prostora i informacione sisteme
Direkcija za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova
IV proleTERSKE brigade br. 19
81 000 Podgorica

Predmet: Tehnički uslovi

Na osnovu vašeg zahtjeva broj 08-332/23-3253/5 od 26.04.2023.godine, za izdavanje tehničkih uslova, koji je zaveden u arhivi DOO »Vodovod i kanalizacija« - Bar, dana 05.05.2023.godine pod brojem 2349, (podnosioci zahtjeva: Milan Gvozdenović i Branislav Plamenac iz Bara), dostavljam vam tehničke uslove:

Za izradu tehničke dokumentacije za izgradnju objekta mješovite namjene na urbanističkoj parceli A5-UP5, (zona A, blok 5), u zahvatu Detaljnog urbanističkog plana »Topolica IV«, odnosno na KP 6277, i dijelova KP 6278, 6276, 6279 i 6446, KO Novi Bar, opština Bar.

S poštovanjem,

Prilog:

- Tehnički uslovi
- Situacija katastra postojećih hidrotehničkih instalacija R=1:500 kojim raspolaže DOO "ViK" Bar (nije geodetski snimljena)

Tehnički direktor

Alvin Tombarević
Za Alvin Tombarević

Izvršni Direktor

Mladen Đuričić
Mladen Đuričić

CKB 510-239-02
ATLAS 305-5731-54

SGM 550-0467-82
PBCG 535-09336-05

HR 820-19659-71
LB 565-544-07

NLE 700-20015-33

DOO "Vodovod i kanalizacija" - Bar

Broj: 2349

Bar, 12.05.2023.godine

Na osnovu zahtjeva Milana Gvozdrenovića i Branislava Plamenaca iz Bara, a shodno aktu Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma – Direktorat za planiranje prostora i informacione sisteme, Direkcija za izdavanje urbanističko tehničkih uslova, broj 08-332/23-3253/5 od 26.04.2023. godine koji je zaveden u arhivi DOO »Vodovod i kanalizacija«-Bar dana 05.05.2023.godine pod brojem 2349, izdaju se:

TEHNIČKI USLOVI

Za izradu tehničke dokumentacije za izgradnju objekta mješovite namjene na urbanističkoj parceli A5-UP5, (zona A, blok 5), u zahvatu Detaljnog urbanističkog plana »Topolica IV«, odnosno na KP 6277, i dijelova KP 6278, 6276, 6279 i 6446, KO Novi Bar, opština Bar.

a) Opšti dio

Vodovod:

- o Za registrovanje utroška vode cijelog objekta potrebno je ugraditi vodomjer u šahti u skladu sa tehničkim propisima. Šaht treba da bude lociran u posjedu investitora, 1m od ivice parcele gledajući iz pravca mjesta priključenja na ulični cjevovod. Predvidjeti posebno mjerenje potrošnje vode za stambeni i poslovni dio objekta. U slučaju priključka $\geq$ DN 50mm potrebno je da dubina vodovodnog šahta bude min. 1,60 m (unutrašnje dimenzije).
- o Mjerenje isporučenih količina vode u objektima koji će se graditi ili postavljati na teritoriji Opštine Bar će se vršiti sledećim vodomjerima:
  - a) U objektima za individualno stanovanje – višestambenim vodomjerima sa mokrim ili suvim mehanizmom klase tačnosti »C« ili više i pripremom za daljinsko očitavanje putem radio veze.
  - b) U objektima za kolektivno stanovanje – višestambenim vodomjerom sa mokrim ili suvim mehanizmom klase tačnosti »C« ili više.
  - c) U objektima za obavljanje djelatnosti ili za smještaj sa profilom priključka na javni vodovod od 50mm ili većim – kombinovanim elektromagnetnim ili ultrazvučnim vodomjerom istog profila sa mogućnošću daljinskog očitavanja.
  - d) U poslovnim prostorima u objektu – višestambenim vodomjerom sa mokrim ili suvim mehanizmom klase »C« ili više i pripremom za daljinsko očitavanje putem radio veze i ventilom ispred i iza vodomjera.
- o U objektima za kolektivno stanovanje, vodomjeri se ugrađuju u zajedničkim dijelovima stambene zgrade (hodnicima i holovima) uz obaveznu ugradnju manualnog magnetnog ventila ispred i iza vodomjera.
- o Za objekte sa više od četiri stambene jedinice (stambene zgrade) predvidjeti ugradnju kontrolnih vodomjera za svaki ulaz posebno (vertikalni). Vodovodnu šahtu obavezno izvesti sa drenažom, penjalicama i poklopcem tako postavljenim da se vodomjer ne nalazi neposredno ispod otvora poklopca.

Za svaku stambenu jedinicu predvidjeti ugradnju mjernih uređaja-vodomjera smještenih u kasetama na etažama, stalno dostupnim za očitavanje, kontrolu i održavanje (max jedan ormar za jedan sprat, uz mogućnost zaključavanja radi obezbjeđenja od oštećenja i krađe vodomjera). Vodomjeri sa horizontalnom osovinom se moraju postaviti isključivo horizontalno, odnosno sa vertikalnom osovinom isključivo vertikalno, sa pravim komadom cijevi 3D-5D ispred vodomjera. Ukoliko se predvidi baštenski hidrant neophodno je odrediti subjekt koji će izmirivati naknadu za utrošenu vodu.

- o Kod vodomjera profila $\varnothing 50\text{mm}$ i više obavezno se ispred vodomjera ugrađuje zatvarač, hvatač nečistoće, MDK komad, ravni komad za smirenje toka vode, a iza vodomjera ravni komad i zatvarač. Iza vodomjera na koji je spojena hidrantska mreža objekta ili sprinkler sistem za gašenje požara, obavezno se ugrađuje zaštitnik od povratnog toka (nepovratni ventil). Dužina ravnog dijela za smirenje toka ispred i iza vodomjera zavisi o profilu vodomjera. Prilikom dimenzionisanja vodomjernog šahta voditi računa o dimenzijama armatura i fazonskih komada koji se ugrađuju.
- o Za vrstu materijala priključka na vodovodnu mrežu predvidjeti PEHD (polietilen) ili PP (polipropilen). Maksimalno dozvoljeni profil priključka je $\varnothing 100\text{mm}$, pri čemu profil priključka mora biti manji od profila ulične cijevi na koju se planira priključenje.
- o Direktno uzimanje vode iz javne vodovodne mreže preko hidroforskih uređaja, dozvoljeno je samo kod cjevovoda prečnika $\varnothing 200\text{ mm}$ i više. Uređaj za povišenje pritiska kod direktnog spoja na vodovodnu mrežu obavezno mora biti opremljen frekventnom regulacijom. Iz cjevovoda prečnika manjih od $\varnothing 200\text{mm}$ voda za uređaj za povišenje pritiska se može uzimati samo preko zatvorenog prelaznog rezervoara sa slobodnim nivoom vode.
- o Direktno uzimanje vode iz javnog cjevovoda za sprinkler instalaciju (preko priključka za objekat) dozvoljeno je samo u slučaju kada je ulični cjevovod prečnika većeg ili jednakog $\varnothing 250\text{ mm}$. Za prečnike uličnih cjevovoda manjeg od $\varnothing 250\text{ mm}$ potrebno je izgraditi rezervoar dovoljne zapremine za potrebe sprinkler instalacija. Rezervoari se u ovom slučaju pune iz uličnog cjevovoda u skladu sa hidrauličkim proračunom iz projekta.

Fekalna kanalizacija:

- o Profil priključka i pad potrebno je odabrati u skladu sa izvedenim hidrauličkim proračunima, kao i na osnovu raspoloživih geodetskih kота. Minimalni profil priključka na gradsku kanalizacionu mrežu je $\varnothing 160\text{mm}$.
- o Sva neophodna geodetska mjerenja i uzdužne profile, predvidjeti tehničkom dokumentacijom.
- o Gradski sistem kanalizacione mreže je separatan, tako da se ne dozvoljava upuštanje atmosferskih voda u fekalnu kanalizaciju i obmuto.
- o Nije dozvoljeno gravitaciono priključenje podrumskih i suterenskih etaža objekta na fekalnu kanalizaciju.

- Prilikom izrade projekta u dijelu ispuštanja otpadnih voda uzeti u obzir sve specifičnosti korisnika kanalizacije (kapacitet i tehnologija proizvodnje, količina, sastav i dinamika ispuštanja otpadnih voda, mogućnost recirkulacije i dr.), kao i ispoštovati "Pravilnik o kvaliteti i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda (Sl.List CG br.45/08,9/10, 26/12 i 56/19).
- Ako je u sklopu objekta planira priprema hrane (restoran) potrebno je predvidjeti separator ulja i masti.
- Za materijal za izradu priključka na fekalnu kanalizaciju predvidjeti atestirane PVC kanalizacione cijevi za uličnu kanalizaciju (tjemene nosivosti min SN4) ili PP (polipropilen).
- Revizionna okna mogu biti kružnog ili četvrtastog poprečnog presjeka, monolitne AB, montažne AB i poliesterske izrade.
- Na mjestima gdje je moguć uticaj morske vode predvidjeti šahte od poliestera.

Atmosferska kanalizacija

- Neophodno je izvesti proračun oticanja sa predmetne parcele, krovova i uređenih površina i odabrati adekvatan profil priključka.
- Sa izvršenim geodetskim mjerenjima, dati uzdužne profile odvodnih kanala i raspoložive padove samog priključka.
- Revizionna okna i kišne slivnike projektovati u skladu sa tehničkim propisima za ovu vrstu djelatnosti.
- Za materijal za izradu priključka na atmosfersku kanalizaciju predvidjeti PVC ili PE (polietilen).
- Predvidjeti separatore za prečišćavanje voda sa parkinga i saobraćajnica, prije upuštanja ovih voda u gradsku atmosfersku kanalizaciju, odnosno u kanal otvorenog korita. Isto važi za sve zatvorene prostore u objektu koji služe za parkiranje automobila (garaže) površine veće od 50m².
- Revizionna okna mogu biti kružnog ili četvrtastog poprečnog presjeka, monolitne AB, montažne AB i poliesterske izrade.
- Na mjestima gdje je moguć uticaj morske vode predvidjeti šahte od poliestera

	<p>Problem komunalnog, industrijskog, medicinskog i drugog opasnog otpada zahtijeva primjenu savremenih tehnologija sakupljanja, separacije, reciklaže i odlaganja. Bogatstvo, raznovrsnost i očuvanost prirodnih dobara, u prvom redu biljnog i životinjskog svijeta na kopnu i u vodi, jedna je od prioritarnih obaveza očuvanja ekosistema i preduzimanja adekvatnih mjera njihove zaštite, uređenja i unapređenja, radi planskog i racionalnog korišćenja prostora i njegove optimalne valorizacije.</p> <p>Tehničkom dokumentacijom predvidjeti uslove i mjere za zaštitu životne sredine u skladu sa odredbama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG“, br.75/18) i Zakonom za zaštitu prirode („Službeni list CG“, br.54/16 i 18/19) na osnovu urađene procjene uticaja na životnu sredinu).</p> <p>Akt Agencije za zaštitu životne sredine - Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti, broj 03-D-1847/2 od 10.05.2023. godine.</p>
10.	<p>USLOVI ZA PEJZAŽNO OBLIKOVANJE</p>
	<p>Prema grafičkom prilogu br. 8 - <i>Plan zelenih i slobodnih površina</i>, na urbanističkoj parceli A5-UP5 planirane su površine ograničene namjene (PUO) – zelenilo stambenih objekata i blokova (ZSO).</p> <p>Objekti pejzažne arhitekture ograničenog načina korišćenja su zelene površine koje u odnosu na veličinu, izgled i funkciju objekta možemo podijeliti na tri tipa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zelenilo kolektivnog stanovanja; - Zelenilo objekata prosvete; - Zelenilo poslovnih objekata. <p>Zelenilo kolektivnog stanovanja</p> <p>Pitanje korišćenja otvorenih prostora direktno orjentisanih potrebama stanovnika kolektivnog tipa stanovanja, ostvaruje se posredstvom odgovarajućih sadržaja koji predstavljaju dio planiranja ovih zelenih površina. Osnovni smisao ovih površina vezan je za boravak stanovnika u slobodnom prostoru i smanjivanje ili zaštitu nepovoljnih uticaja svojstvenih gradskim uslovima života. Ove zelene površine obično predstavljaju najslabiju tačku u slici nekog grada. Da bi se osiguralo potpunije direktno korišćenje moraju biti ispunjeni određeni uslovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - U okviru otvorenih prostora planirati zelenu površinu u vidu manjeg parka sa svim sadržajima za prijatniji boravak koje takva površina podrazumijeva (kao što su dječija igrališta, prostori za miran odmor) i odgovarajućim kompozicionim rješenjem; - Isplanirati različite tipove aktivne rekreacije u odnosu na potrebe stanovnika i ukupne površine otvorenog prostora; - Pri izboru sadnog materijala voditi računa o sanitarno-higijenskim, arhitektonsko-urbanističkim i estetskim funkcijama zelenila. <p>Procenat uređenih površina mora biti najmanje 20%.</p> <p>Opšti predlog biljnog materijala</p>

	<p>Naprijed navedeni sadni materijal predstavlja samo smjernice, dok je definitivna izbor na projektantu uz poštovanje ovih uslova.</p> <p>Lišćarsko i zimzeleno drveće: Magnolia grandiflora, Quercus ilex, Olea europaea, Platanus sp., Albizzia julibrissin, Prunus pissardi, Melia azedarach, Betula verrucosa Liquidambar styraciflua Acer sp.</p> <p>Četinarsko drveće: Cupressus sp., Pinus pinea, Pinus halepensis, Cedrus sp, Juniperus sp, Thuja sp, Ginkgo biloba</p> <p>Urbana oprema Urbani mobilijar predstavlja važan prateći element u planiranju i projektovanju gradskog prostora, prilagođen mjestu i tipu objekta uz koji se nalazi, kao i savremenim dizajnerskim kretanjima.</p>
11.	<p>USLOVI I MJERE ZAŠTITE NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA I NJIHOVE ZAŠTIĆENE OKOLINE</p> <p>Na lokalitetima predviđenim za izgradnju, prema raspoloživim podacima, nema arheoloških nalazišta.</p> <p>Ukoliko se prilikom izvođenja radova naiđe na arheološke ostatke, sve radove treba obustaviti i o tome obavijestiti Upravu za zaštitu spomenika kulture kako bi se preduzele mjere za njihovu zaštitu u skladu sa članom 87 i članom 88 Zakona o zaštiti kulturnih dobara ("Sl. list Crne Gore", br. 49/10 od 13.08.2010).</p>
12.	<p>USLOVI ZA LICA SMANJENE POKRETLJIVOSTI I LICA SA INVALIDITETOM</p> <p>Potrebno je obezbijediti prilaz i upotrebu objekta licima koja se otežano kreću ili se koriste invalidskim kolicima, u skladu sa članom 71 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 64/17, 44/18, 63/18, 82/20, 86/22) i u skladu sa Pravilnikom o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom („Službeni list Crne Gore", br. 48/13 i 44/15).</p> <p>Prilikom projektovanja i izvođenja objekata potrebno je svim objektima koji svojom funkcijom podrazumijevaju javni sadržaj, kao i do stambenih objekata u kojima je planirana izgradnja stambenih jedinica za hendikepirana lica, obezbijediti pristup koji mogu koristiti lica s ograničenom mogućnošću kretanja.</p> <p>U tu svrhu, uz stepenišne prostore projektovati i odgovarajuće rampe s maksimalnim nagibom 8%, ili, ukoliko to tehnički uslovi ne dozvoljavaju planirati pristup na drugi način.</p> <p>Nivelacije svih pješačkih staza i prolaza raditi takođe u skladu s važećim propisima o kretanju invalidnih lica.</p>
13.	<p>USLOVI ZA POSTAVLJANJE I GRADNJU POMOĆNIH OBJEKATA</p> <p>/</p>
14.	<p>USLOVI ZA OBJEKTE KOJI MOGU UTICATI NA BEZBJEDNOST VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA</p> <p>/</p>

15.	USLOVI ZA OBJEKTE KOJI MOGU UTICATI NA PROMJENE U VODNOM REŽIMU
	Prilikom izrade tehničke dokumentacije poštovati Zakon o vodama („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 27/07 i „Službeni list Crne Gore“, br. 73/10, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 02/17, 80/17 i 84/18).
16.	MOGUĆNOST FAZNOG GRAĐENJA OBJEKTA
	/
17.	USLOVI ZA PRIKLJUČENJE NA INFRASTRUKTURU
17.1.	Uslovi priključenja na elektroenergetsku infrastrukturu
	Prema grafičkom prilogu br. 11 – <i>Stanje i plan elektroenergetske infrastrukture</i> Prilikom izrade tehničke dokumentacije potrebno je poštovati sljedeće preporuke EPCG: •Tehnička preporuka za priključke potrošača na niskonaponsku mrežu TP-2 (II dopunjeno izdanje) •Tehnička preporuka – Tipizacija mjernih mjesta •Uputstvo i tehnički uslovi za izbor i ugradnju ograničavača strujnog opterećenja •Tehnička preporuka TP-1b - Distributivna transformatorska stanica DTS – EPCG 10/0.4 kV
17.2.	Uslovi priključenja na vodovodnu i kanalizacionu infrastrukturu
	Prema grafičkom prilogu br. 10 – <i>Stanje i plan hidrotehničke infrastrukture</i> i prema uslovima nadležnog organa. Akt „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. – Bar, broj 2349 od 12.05.2023. godine.
17.3.	Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu
	Prema grafičkom prilogu br. 9 – <i>Plan saobraćajne infrastrukture</i> i prema uslovima nadležnog organa. Urbanistička parcela mora imati neposredan kolski pristup na javnu saobraćajnu površinu. Urbanističkom parcelom pogodnom za građenje smatraće se i ona parcela koja ima obezbijeđen pristup u širini od najmanje 4,0 m. Urbanistička parcela može imati privremeni pristup sa javne saobraćajnice većeg ranga, koji se ukida kada se realizuje pristup sa odgovarajuće (blokvske) saobraćajnice. Akt Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj Opštine Bar, UP/I Br: 14-341/23-304/1 od 18.05.2023. godine.
17.4.	Ostali infrastrukturni uslovi
	Telekomunikaciona mreža Prilikom izrade tehničke dokumentacije elektronske komunikac. infrastrukt. poštovati:

	<p>-Zakon o elektronskim komunikacijama ("SI list CG", br.40/13) -Pravilnik o širini zaštitnih zona i vrsti radio koridora u kojima nije dopušteno planiranje i gradnja drugih objekata ("SI list CG", br.33/14) -Pravilnik o tehničkim i drugim uslovima za priključenje, izgradnju i korišćenje elektronske komunikacione mreže, elektronske komunikacione infrastrukture i povezivanje opreme i objekata ("SI list CG", br.41/15) -Pravilnik o uslovima za planiranje, izgradnju, održavanje i korišćenje pojedinih vrsta elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme ("SI list CG", br.59/15) - Pravilnik o zajedničkom korišćenju elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme ("SI list CG", br.52/14) Agencija za telekomunikacije i poštansku djelatnost upućuje na primjenu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sajt na kome se nalaze relevantni propisi u skladu sa kojim se obavlja izrada tehničke dokumentacije http:// www.ekip.me/regulativa/; - sajt na kome Agencija objavljuje podatke o postojećem stanju elektronske komunikacione infrastrukture http://ekinfrastuktura.ekip.me/ekip.me kao i - adresu web portala http://ekinfrastuktura.ekip.me/ekip/login.jsp preko koga sve zainteresovane strane od Agencije za telekomunikacije i poštansku djelatnost mogu da zatraže otvaranje korisničkog naloga, kako bi pristupili georeferenciranoj bazi podataka elektronske komunikacione infrastrukture.
18.	<p>POTREBA IZRADE GEODETSKIH, GEOLOŠKIH (GEOTEHNIČKIH, INŽENJERSKO-GEOLOŠKIH, HIDROGEOLOŠKIH, GEOMEHANIČKIH I SEIZMIČKIH) PODLOGA, KAO I VRŠENJA GEOTEHNIČKIH ISTRAŽNIH RADOVA I DRUGIH ISPITIVANJA</p>
	<p>Geološke i inženjersko-geološke karakteristike Po geološkom sastavu teren Barskog područja izgrađuju sedimenti jure, krede, paleogena i kvartara. Sedimentne stijene predstavljaju krečnjaci, dolomiti, fliševi i flišoidne stijene, konglomerati, breče te nevezani kvartarni sedimenti. U geološkoj građi planskog područja najznačajnije tvorevine su aluvijalni nanosi u kojima su zastupljeni šljunkovi, pjeskovi i gline različite debljine sa čestim vertikalnim i horizontalnim smjenjivanjem navedenih litoloških članova.</p> <p>Morfološke karakteristike Plansko područje obuhvata ravničarski teren, nagnut u pravcu sjeveroistok-jugozapad, sa razlikom nadmorskih visina od 3,5 do 14,5 mnv. Najniži dio se nalazi jugozapadno, na izlazu vodotoka Rena iz planskog područja, a najviši u nastavku Makedonske ulice. Nagib terena je oko 1%, što plansko područje svrstava u morfološki najpovoljnije za izgradnju. Analiza osunčanosti pokazuje da su ravničarski tereni malog nagiba i djelovi padina okrenuti moru, najpovoljnije eksponirani. Cijela zona je povoljne jugozapadne i južne orijentacije koja je uticala i na naseljenost i izgrađenost zone.</p> <p>Seizmička mikrojejonizacija planskog područja Mikroseizmičkim istraživanjima utvrđeno je i na karti seizmičke mikrojejonizacije</p>

izdvojeno više seizmičkih zona i podzona u okviru VIII–og i IX–og stepena seizmičkog intenziteta MKS skale sa koeficijentima seizmičnosti $k_s=0,04$ do $k_s=0,14$. Prema podacima iz Generalnog urbanističkog plana, plansko područje pripada zoni 9c, sa sledećim karakteristikama:

- Zonu 9c ($k_s=0,12$) sačinjavaju tereni izgrađeni iz nevezanih, šljunkovito pješkovitih sedimenata debljine 10–20 m i dubinom do podzemne vode 1–4 m, tereni iz poluvezanih do nevezanih glinovito–šljunkovitih naslaga debljine 10–30 m i dubinom do podzemne vode 0–4 m i tereni izgrađeni iz glina i glinovitih naslaga debljine do 25 m bez vezanog horizonta podzemne vode koja se može nalaziti u većim dubinama u tankim zaglinjenim šljunkovito–pješkovitim proslojcima.

Vrijednosti očekivanih maksimalnih ubrzanja kreću se u intervalu $a_{(max)g}=0,14$ – $0,28$, a vrijednosti koeficijenta seizmičkog intenziteta odgovaraju $k_s=0,07$ – $0,14$, za povratni period od 50 godina koji je uzet kao mjerodavan za projektovanje uobičajenih konstruktivnih sistema.

Nosivost terena

Nosivosti ravniparskih terena izgrađenih iz nevezanih i poluvezanih naslaga računata su za trakaste temelje dubine 1,5 m i širine 1,0 m. Pri tome, u obzir su uzimani geomehnički parametri za dubine do najviše 15 m ispod temelja. Dobijeni rezultati u Barskom polju kreću se između 75 i 400 kPa. Barsko polje je moguće razdijeliti, prema nosivosti, na šest zona sa nosivostima 75 do 400 kPa, a ovdje se prezentiraju neke od njih. Područja u donjim tokovima Željeznice i Rikavca, izgrađena iz aluvijalnih šljunkovito–pješkovitih nanosa tih rijeka imaju najveće nosivosti koje iznose 200 do 400 kPa. Područje pokriveno vještačkim nasipima, obično iz krečnjačke drobine, u području luke i okolini, ima nosivost 120 do 250 kPa. Centralni dio Barskog polja kojeg izgrađuju aluvijalne i proluvijalne gline sa proslojcima zaglinjenih šljunkova (Topolica, Bjeliši) i periferni dijelovi polja (između Starog Bara i Novog naselja) izgrađeni iz proluvijalnih glinovitih naslaga imaju nosivosti 75–200 kPa. Za istočni dio polja (Donje Zaljevo) kojeg izgrađuju aluvijalne i proluvijalne gline ne postoji dovoljno podataka za tačniju procjenu nosivosti. Na osnovu podataka bušotina B–85 i 86 nosivost tog dijela polja iznosi 100–200 kPa. Granice između ovih zona nijesu jasne ni oštre, nego su to postepeni prelazi slićni litološkim, lateralnim granicama šematiziranim u inženjersko–geološkim presjecima terena. Navedeni brožčani podaci o nosivostima su samo orijentacionog karaktera i ne mogu se upotrijebiti za temeljenje pojedinih objekata. To znači da je za temeljenje zahtjevnih objekata na ovim terenima potrebno izvršiti odgovarajuće geomehničke analize i izračunati nosivost temeljnog tla.

Preporuke za planiranje i projektovanje

S obzirom da dejstvo zemljotresa na građevinski fond zavisi, između ostalog, i od lokacije (kompleksnih uslova terena), koncentracije i gustine izgrađenosti, namjene pojedinih površina, primjena tehničkih propisa i preduzimanje preventivnih, zaštitnih mjera predstavljaju veoma važan faktor minimiziranja šteta prouzrokovanim eventualnim zemljotresima. Stoga urbanističko planiranje i projektovanje i arhitektonsko – građevinsko planiranje i projektovanje i izgradnja moraju biti u skladu sa seizmičkim uslovima koji vladaju na terenu, kako bi se u

svim uslovima sprovela ekonomipnost funkcionisanja urbanog sistema. Cilj preporuka za planiranje i projektovanje je da se postigne što racionalnija namjena pojedinih površina, veća seizmička stabilnost, ekonomičnija gradnja i smanjenje šteta koje bi nastale u slučaju eventualnih zemljotresa u budućnosti.

Urbanističko planiranje i projektovanje

Pri izradi urbanističkih planova i u projektovanju objekata izbjegavati prevelike gustine izgrađenosti i težiti dobroj međusobnoj povezanosti pojedinih zona.

U procesu urbanističkog planiranja i projektovanja treba težiti da se, koliko je moguće, usaglasi namjena površina, odnosno distribucija pojedinih elemenata, sa intenzitetom očekivane seizmičke pojave po pojedinim zonama. U tom smislu, treba nastojati da se objekti odnosno urbani elementi osjetljiviji na seizmičke uticaje distribuiraju po zonama sa nižim vrijednostima ubrzanja. Treba nastojati da se gustina izgrađenosti, stanovanja i dr. usaglasi koliko je moguće sa očekivanim uticajima po pojedinim zonama u smislu smanjenja sa porastom tih uticaja, što važi i za zone urbane rekonstrukcije.

Prosječna gustina izgrađenosti, posebno stanovanja, treba da je manja od one koja se predviđa uobipajenim urbanističkim normativima. Preporučuje se primjena otvorenog sistema gradnje. Na razmatranom području, mogu se graditi objekti različite spratnosti, uz pravilan (optimalan) izbor konstruktivnih sistema i materijala i poštovanje urbanističkih pokazatelja. Gabariti u osnovi objekta treba da imaju, po mogućnosti, pravilne geometrijske forme (najpovoljnije su one simetrične u odnosu na glavne ose objekta, kao što su pravougaona, kvadratna i slično). Kod objekata koji moraju da imaju složene gabarite u osnovi a čiji pojedini djelovi imaju različite spratnosti (npr. turistički objekti tipa hotela sa restoranima i sličnim funkcijama) treba seizmičkim dilatacionim fugama gabarit objekta podijeliti tako da pojedini djelovi imaju pravilne forme u osnovi i po visini i omogućuje projektovanje zasebnih konstruktivnih jedinica.

Pogodnost terena za urbanizaciju

Plansko područje većim dijelom spada u terene pogodne za urbanizaciju uz manja ograničenja (II), gdje treba računati na manje prethodne intervencije u tlu i na terenu. Zadovoljavaju sledeće osnovne kriterijume: nagib terena 5–10q, stabilan i uslovno stabilan teren sa manjim i rijetkim pojavama nestabilnosti, nosivost 120–200 kPa, dubina do nivoa podzemne vode 1,5 – 4 m i koeficijent seizmičnosti je ispod 0,14. Ova kategorija obuhvata ravničarske i padinske terene izgrađene iz nevezanih, poluvezanih i vezanih (samo na padinama) stijena.

Proračune raditi na IX stepen seizmičkog inteziteta po MCS skali. Objekat mora biti izgrađen prema važećim propisima za građenje u seizmičkim područjima. Za potrebe proračuna koristiti podatke Zavoda za hidrometeorologiju o klimatskim i hidrometeorološkim karakteristikama u zoni predmetne lokacije.

Prije izrade tehničke dokumentacije shodno članu 7 Zakona o geološkim istraživanjima ("Sl.list RCG", br.28/93, 27/94, 42/94, 26/07 i "Sl.list CG", br. 73/10 i 28/11) izraditi Projekat geoloških istraživanja tla za predmetnu lokaciju i Elaborat o rezultatima izvršenih geoloških istraživanja.

19.	POTREBA IZRADE URBANISTIČKOG PROJEKTA	
	/	
20.	ZA ZGRADE URBANISTIČKO-TEHNIČKI USLOVI SADRŽE I URBANISTIČKE PARAMETRE	
	Oznaka urbanističke parcele	A5- UP5
	Površina urbanističke parcele	3 191.37m ²
	Maksimalni indeks zauzetosti pod objektom	0.40
	Maksimalni indeks izgrađenosti	1.50
	Maksimalna bruto razvijena građevinska površina objekata (min BRGP)	4 787.06m ²
	Površina pod objektom	1 276.55 m ²
	Maksimalni broj nadzemnih etaža	P+3
	Površina centralnih funkcija	957.41 m ²
	Površina stanova	3 829.64 m ²
	Broj stanova	26
	Broj stanovnika	77
	Broj korisnika	19
	Parametri za parkiranje odnosno garažiranje vozila	
	Parkiranje ili garažiranje putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti obezbjeđuju se, po pravilu, na parceli, odnosno lokaciji, izvan javnih površina, i realizuju istovremeno sa osnovnim sadržajem na parceli, odnosno lokaciji.	
	Broj mjesta za parkiranje koji treba ostvariti na parceli utvrđuje se po normativu:	
	vrsta sadržaja	potreban broj parking mesta
	STANOVANJE (kolektivno)	1-1,2 PM/ 1 stambena jedinica
	STANOVANJE (individualno)	1 PM/ 1 stan
	INDUSTRIJA I SKLADIŠTA	0,25 - 0,30 PM/ 1 zaposlenom
	POSLOVANJE (administracija)	10 PM /1000 m ²
	ŠKOLE	0,25 - 0,35 PM/ 1 zaposlenom
	TRGOVINA	20 - 40 PM/ 1000 m ² korisne površine
	POŠTA, BANKA	20 - 30 PM/ 1000 m ² korisne površine
	HOTEL	50 PM/ 100 soba
	UGOSTITELJSTVO	25 - 30 PM/ 1000 m ² korisne površine
	SPORTSKI OBJEKTI	0,30 PM/gledaocu
	BOLNICA	25 PM/ 1000 m ² korisne površine
	Od potrebnog broja mjesta za stacioniranje vozila, najmanje 40% mora bitu	

<p>riješeno kao garažiranje. Najveći dozvoljeni indeks zauzetosti podzemne etaže iznosi 1.00 - (100%).</p> <p>Obrada otvorenih parkinga treba da je takva da omogući maksimalno ozelenjavanje. Koristiti po mogućnosti zastor od prefabrikovanih elemenata (beton-trava). Udaljenost objekta od granice parcele definisana je građevinskim linijama.</p> <p>Prilikom projektovanja garaža projektant je obavezan da poštuje i Pravilnik o tehničkim zahtjevima za zaštitu garaža za putničke automobile od požara i eksplozija („Službeni list CG“, br.13/07 i 32/11).</p> <p>Smjernice za oblikovanje i materijalizaciju, posebno u odnosu na ambijentalna svojstva područja</p> <p>Arhitektonsko oblikovanje prostora treba da uvažava karakteristični ambijent područja, te da istovremeno doprinosi stvaranju slike centra uređenog turističkog grada.</p> <p>Rešenje građevinskih struktura u oblikovnom i likovnom pogledu mora da odgovara klimatskim karakteristikama područja. Prostorno oblikovanje treba da bude u skladu sa namjenom i sadržajem objekata, tako da objekti imaju prepoznatljivost i arhitektonski izraz adekvatan funkciji, uz obavezu da se ostvari vizuelno jedinstvo cjelovitog prostornog rešenja, u skladu sa već formiranim ambijentom.</p> <p>U projektovanju objekata je moguće koristiti savremene i tradicionalne materijale, vodeći računa o usaglašenosti likovnog izraza i ambijenta. Spoljna obrada objekata-fasada, mora biti izvedena od odgovarajućih materijala koji garantuju adekvatnu zaštitu enterijera objekata. Preporučuje se upotreba savremenih materijala koji daju mogućnost za originalna arhitektonska rešenja, a istovremeno su dobra zaštita objekata. Zavisno od arhitektonskog rešenja, od prirodnih materijala prednost dati kamenju i drvetu. Krovove objekata predvidjeti kao kose, malih nagiba, sa pokrivačem od crijeva, ili ravne, sa svim potrebnim slojevima izolacije Kolorit objekata uskladiti sa projektovanom formom, ambijentom, klimatskim uslovima i funkcijom, imajući istovremeno u vidu hromatski tretman okolnih struktura. Za ograde, oluke, okove i slične elemente koristiti nekorozivne materijale.</p> <p>Posebnu pažnju posvetiti uređenju otvorenih površina, uz nastojanje da se nadgrade i afirmišu osnovne karakteristike lokacije. Otvorene površine predstavljaju sve prostore koji su površinski uređeni kao slobodne parterne površine (popločane, ozelenjene površine...) a koje su nastale u okviru bloka ili parcele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - direktno na zemlji, kao uređenje terena - iznad podrumskih prostorija (ispod kojih su smještene garaže), koje dobijaju adekvatnu namjenu uz adekvatno uređenje i ozelenjavanje - iznad suterenskog prostora kao dvorište, koje se takođe uređuje i
--

	<p>ozelenjava</p> <ul style="list-style-type: none"> - iznad prizemne etaže, ako je veće površine, namijenjene za zajedničke aktivnosti i ako je bogato uređeno i ozelenjeno - eventualno iznad krovnih ravnih površina ako su dostupne, sa dopunskim sadržajima. <p>Uređenje otvorenih površina prilagoditi namjeni objekata, ambijentu i klimatskim uslovima. Različitom obradom izdiferencirati namjensku podjelu partera, sa ciljem da se obezbijedi spontano korišćenje i prijatan doživljaj u prostoru, ostvarujuću, kroz usklađivanje elemenata parterne obrade, oblikovno, a po potrebi i funkcionalno, povezivanje sa parternim cjelinama susjednih objekata. Kod obrade trotoara i pješačkih staza ostvariti upotrebnu funkciju (odgovarajuće širine, ravne površine, mali nagibi i sl.) i zadovoljiti estetske kriterijume primjenom materijala za završnu obradu (kamene ploče, behaton elementi, kamene kocke i drugo).</p> <p>Pravilnim izborom urbane opreme (elemenata za sjedenje i odmor, korpi za otpatke, žardinjera i drugo), likovnim intervencijama (skulpture, instalacije, vodeni efekti...), elementima vizuelnih komunikacija (oglasne table, bilbordi, putokazi...) i cjelokupnim urbanim dizajnom doprinijeti ambijentalnoj vrijednosti prostora.</p>
	<p>Uslovi za unapređenje energetske efikasnosti</p> <p>Uvođenjem energetske komponente u urbanističko planiranje obavezuju se investitori i projektanti da teže postizanju optimalnih odnosa između arhitekture i potrebne energije objekta kroz pažljivo određenje sledećih komponenti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - orijentacija i dispozicija objekta, - oblik objekta, - nagib krovnih površina, - boje objekta, - toplotna akumulativnost objekta, - ekonomska debljina termoizolacije, - razuđenost fasadnih površina i td. <p>Na planu racionalizacije potrošnje energije Detaljnog urbanističkog plana "Topolica IV", predlaže se racionalnost, u okviru koje je osnovna mjera, poboljšanje toplotne izolacije prostorija, tako da se u zimskom periodu zadržava toplota a u ljetnjem sprečava nepotrebno zagrijavanje, zatim odgovarajuća orijentacija i veličina otvora, i korišćenje alternativnih, odnosno obnovljivih izvora energije - sunčeve energije, energije podzemne vode, tla.</p> <p>Pri izradi tehničke dokumentacije poštovati Pravilnik o sadržaju elaborata energetske efikasnosti zgrada ("Službeni list CG", br.47/13).</p>
	<p>DOSTAVLJENO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podnosiocu zahtjeva - Direkciji za inspekcijski nadzor - U spise predmeta - a/a

Projekat uklanjanja objekta

OBRAZAC 1

Elektronski potpis projektanta Irma Šehović Digitally signed by Irma Šehović Date: 2026.03.26 10:44:02 +01'00'	Elektronski potpis revidenta Miroslav Jaredić Miroslav Jaredić OIB: 924472324444444444, e-mail: Miroslav.Jaredic@univerzal-rai.com.ba Datum potpisa: 2026.03.26 10:44:02 +01'00'	Elektronski potpis nadležnog organa za izdavanje građevinske dozvole
--	---	---

INVESTITOR¹ BRIS INVEST D.O.O

OBJEKAT² STAMBENI OBJEKAT

LOKACIJA³ Na dijelu UP A5-UP5 zona A, blok 5
u zahvatu DUP-a "Topolica IV" Opština Bar
Kat. parc. 6277/1 I 6278/1 KO Novi Bar

DIO TEHNIČKE DOKUMENTACIJE⁴

PROJEKT UKLANJANJA OBJEKTA

AUTOR PROJEKTA⁵ Irma Šehović.spec.sci.arh

PROJEKTANT⁶ „UNIVERZAL-RAI“ D.O.O. Bar

ODGOVORNO LICE⁷ Armin Beganović

VODEĆI PROJEKTANT⁸ Irma Šehović.spec.sci.arh

ODGOVORNI PROJEKTANT⁹ Irma Šehović.spec.sci.arh

SARADNICI NA PROJEKTU¹⁰ Danijela Crvenica. spec.sci.arh

²Naziv objekta koji se gradi

³Mjesto gradnje, planski dokument, urbanistička parcela, katastarska opština, katastarska parcela

⁴Idejno rješenje, idejni projekat, glavni projekat, projekat izvedenog stanja, projekat održavanja

⁵Ime i prezime autora projekta

⁶Naziv privrednog društva, pravnog lica odnosno preduzetnika koji je izradio tehničku dokumentaciju, adresa

⁷Ime i prezime odgovornog lica u privrednom društvu ili pravnom licu ili ime i prezime preduzetnika

⁸Ime i prezime vodećeg projektanta

⁹Ime i prezime odgovornog projektanta

¹⁰Ime i prezime saradnika na izradi dijela tehničke dokumentacije

1. TEHNIČKI OPIS

OPŠTI PODACI I LOKACIJA

Ovim projektom tehnički se razrađuju rješenja, postupci i način uklanjanja stambenog objekata i način obezbjeđenja, primjene i sprovođenja mjera zaštite na radu pri rušenju objekata na kat. par. 6277 i 6278 KO Novi Bar. Objekti se uklanjaju da bi se obezbijedila lokacija za novu gradnju stambeno-poslovnog objekta na dijelu urbanističke parcele A5-UP5, zona A, blok 5, u zahvatu DUP-a "Topolica IV", Opština Bar, na kat.parc. 6277 i 6278 KO Novi Bar

Geodetska podloga izrađena od strane "Geoid.doo" maj 2024.

Podaci o objektima i posebnim djelovima objekta				
Broj/podbroj	Broj zgrade	Način korišćenja Osnov sticanja Sobnost	PD Godina izgradnje	Spratnost/ Sprat Površina
6278/1	1	Porodična stambena zgrada	980	106
6278/1	1	Stambeni prostor Četiri sobe	1	Prizemlje 65
6278/1	1	Stambeni prostor Tri sobe	2	Potkrovlje- mansarda 50

Objekti upisani u Listu nepokretnosti 3292

OPIS POSTOJEĆEG STANJA

Na predmetnoj lokaciji se nalazi se stambeni objekat, koji je predmet projekta o uklanjanju objekata.

Radovi obuhvataju poslove i radnje na uklanjanju sledećeg objekta stanovanja površine:

Prizemlje neto P= 82.03m²

Prizemlje bruto P=98m²

Potkrovlje neto P=81.12m²

Potkrovlje bruto P=97m²

Konstrukcija objekta -postojeće stanje

Konstruktivni sistem objekta je klasična zidana konstrukcija. Debljina spoljni i nosećih zidova kreće se u rasponu od 10-25 cm.U prizemlju i spratu fasadni i noseći zidovi su od 25 debljine cm. Međuspratna konstrukcija je sitnorebrasta armirano-betonska ploča d=38 cm .Stepeništa su armirano-betonska oslonjena na obrezne betonske grede. Krovna konstrukcija je dvovodni krov od od čamove grade,krovni pokrivač crijep.

INFORMACIJE O POSTOJEĆEM

Investitor ne poseduje tehničku dokumentaciju o izgradnji objekata.

Na predmetnoj parceli u okviru uređenja terena postoje kolske i pješačke komunikacije, instalacije javne rasvjete sa rasvjetnim tijelima, instalacije atmosfere kanalizacije... Opšti utisak je da je konstrukcija objekata u dobrom stanju i da ne prijeti opasnost od urušavanja.

FOTODOKUMENTACIJA POSTOJEĆEG STANJA

Fotografije sa terena

OPIS PLANIRANE TEHNOLOGIJE UKLANJANJA OBJEKATA

U konkretnom slučaju za predmetni objekat konstruktivni sistem nameće redosled odozgo na dolje i to sljedećim redosledom:

1. Demontaža svih instalacija u objektu (elektro instalacija i telekomunikacione opreme)
2. Demontaža bravarije
3. Rušenje krovne ploče prizemlja
4. Rušenje zidova
5. Rušenje temeljne konstrukcije

S obzirom na primjenu mašina velike snage kao i činjenicu da je zbog starosti ili poremećenje statičke stabilnosti objekta uvijek moguće nekontrolisano rušenje pojedinih dijelova objekta, rušenje je vrlo zahtjevan i rizičan posao sa stanovišta sigurnosti. Stoga je problemu sigurnosti zaposlenih i opreme kao i sigurnosti okoline objekta (radi prolaznika i trećih lica) potrebno prije svakog rušenja posvetiti veliku pažnju.

Rušenje objekta vrši se:

Ručno rušenje:

Demontaža elektro instalacija, telekomunikacione opreme, bravarije, instalacija vodovoda i kanalizacije.

Mašinsko rušenje (zidova prizemlja , ab tavanice i temeljne konstrukcije objekta).

Rušenja objekata izvodi se prema dokumentaciji urađenoj na osnovu podataka dobijenih predhodnim detaljnim izviđanjem i snimanjem objekata i okoline.

Dokumentacija za rušenje objekta sadrži:

- opis izabrane metode rušenja sa redosledom radova i mjere zaštite na radu pri rušenju.

- zone sigurnosti, označava ih i utvrđuje njihove granice,

- mjere za obezbjeđenje objekta i saobraćaja izvan zona sigurnosti i plan prilaza za zaposlene do zone sigurnosti.

UPRAVLJANJE GRAĐEVINSKIM MATERIJALOM I OTPADOM

Otpad je svaka materija ili predmet koje je vlasnik odbacio ili je dužan da odbaci. Klasifikacijom otpada vrši se podjela po grupama, podgrupama i vrstama, a sve u skladu sa porijeklom otpada. Klasifikacija otpada vrši se na osnovu kataloga otpada.

Podjela otpada:

Prema porijeklu/mjestu nastanka

A) **Komunalni**- otpad iz kućanstva te otpad iz proizvodne i/ili uslužne djelatnosti.

B) **Proizvodni** – nastaje u proizvodnom procesu u industriji, pri radu i drugim procesima, a po sastavu i svojstvima se razlikuje od komunalnog otpada.

U zavisnosti od stepena opasnosti:

A) **Neopasni**

B) **Opasni**

C) **Inertni** - otpad koji ne podliježe značajnim fizičkim, hemijskim i/ili biološkim promjenama.

Zaštita životne sredine i vrijednih prirodnih resursa podrazumijeva trajnu zaštitu vrijednih prirodnih i stvorenih vrijednosti u cilju održavanja i poboljšanja kvaliteta životne sredine, teritorije i šireg okruženja. Uslove za zaštitu životne sredine i prirodnih resursa treba ispuniti na tri nivoa: u fazi projektovanja rušenja, u fazi rušenja i u fazi korišćenja.

Prilikom rušenja objekta, nema neke značajne eksploatacije prirodnih resursa i energije.

Otpad iz prostorija koje koriste isključivo zaposleni ima karakteristike kućnog inertnog otpada.

Sa gledišta zaštite životne sredine značajno je da se sve navedene i druge vrste opasnog otpada moraju separatno sakupljati i evakuirati. Sav čvrsti otpad koji se prema posebnim ugovorima ne reciklira, odlaže se u sudove komunalnog preduzeća iz Tivta koje ih prema ugovoru prazni, a otpad odvozi svojim specijalnim vozilima.

Za razliku od sitnog inertnog otpada koji nastaje uglavnom aktivnostima zaposlenih prilikom samog izvođenja rušenja objekta doći će do stvaranja većih količina otpada. Već je u dokumentaciji naglašeno da se kao sastavni dio radova u građevinarstvu pojavljuju i iskopi.

U konkretnom slučaju količine iskopa će biti jako male. Kao posljedica ovoga doći će do pojave određene količine zemlje, koja neadekvatnim odlaganjem, na za to predviđeno mjesto, može uticati na kvalitet životne sredine. U ovom slučaju materijal koji će se javiti tokom iskopa pri obavljanju radova rušenja će se koristiti za

zaravnavanje lokacije. Najveći dio otpada će da sačinjava građevinski šut, elektro kablovi i ab elementi koji će se takođe odvoziti na prethodno definisane lokacije u dogovoru sa lokalnom samoupravom.

U fazi rušenja objekat na površini terena ne mogu dospjeti otpadne materije, koje mogu biti opasne i štetne (mašinsko ulje, gorivo i sl.). U zoni rušenja predmetnih objekata će biti izgrađen sanitarni čvor koji se sastoji od nužnika, kupatila i umivaonika. Umivaonici će biti izgrađeni po principu korita. Za odvod prljave vode koristi se namjenski izgrađena privremena vodonepropusna septička

jama. Pražnjenje septičke jame vršiće preduzeće nadležno za komunalne poslove. Sanitarni čvor na gradilištu se locira na najpovoljnije mjesto, a ujedno se dovoljno udaljuje od stambenih i drugih objekata (pri izgradnji sanitarnog čvora mora se voditi računa da odstojanje od najbližih mjesta rada ne bude veća od 200 m). Za dezinfekciju sanitarnog čvora koristi se TEGO -51, halamid i hozocid. Nužnici se hlorišu svaki dan a podovi su izrađeni od materijala koji se lako održava. Ovakvom organizacijom gradilišta predmetnog objekta neće doći do negativnog uticaja na podzemne i površinske vode. Već je navedeno da se sitniji čvrsti otpad sklanja u metalne kontejnere i da se ne spaljuje tako da u vazduh neće dospjeti hemijski štetne materije.

S obzirom na već više puta navedenu djelatnost kao i na opisani način uklanjanja otpada pri rušenju predmetnih objekata, nije za očekivati pojavu ekstremnog zagađenja u toku izvođenja radova.

Nema farbanja niti obrade metalnih površina kao niti upotrebe opasnih supstanci koje bi mogle da ugroze okolinu. S obzirom da je riječ o rušenju i da se upotrebljava teška mehanizacija, može se očekivati izvjesna emisija štetnih materija u vazduhu. Međutim, ta emisija ne može da bude uporediva sa emisijama koje se dešavaju na magistralnim i gradskim okolnim saobraćajnicama. Iz opisanog postupka rušenja objekta, može se sagledati da materijali koji se koriste nisu materije koje su opasne.

U toku tog procesa može doći do emisije prašine, ali ne u većim količinama i bitno je istaći da su ovi radovi kao i njihovi efekti privremenog karaktera. Nema kontinuiranog oslobađanja štetnih nusprodukata u velikim količinama. Emisije gasova iz motora mehanizacije će biti ali ne u tim koncentracijama da se izazove nepodnošljivo širenje neprijatnih mirisa u okolinu. Takođe za očekivati je i pojavu povećane buke na lokaciji rušenja. I ovdje je potrebno istaći da su efekti povećane buke privremenog karaktera.

Takođe ćemo navesti da će nosilac projekta i izvođač radova biti u obavezi da prilikom stupanja mehanizacije sa lokacije na lokalne i regionalne puteve izvrši čišćenje njihovih točkova. Na ovaj način se zemlja koja je eventualno zaostala na točkovima mehanizacije neće raznositi po lokalnim i drugim putevima. Prilikom izvođenja pripremnih radova naročito pri sređivanju prilaza neće se vršiti velika prosjeka rastinja. Obim zahvata u cjelini nije toliki da možemo govoriti o značajnim posljedicama tipa stvaranja poplava i bujica i sl.

Prilikom rušenja postojećeg objekta i izvođenja planiranih kao otpad će nastati velike količine prije svega metala, elektro kablova i betona.

U skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG”, br. 59/13) navedene su oznake tipova otpada prema osobinama otpada i djelatnostima iz kojih potiče otpad.

U skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom, klasifikovan je neopasni otpad koji nastaje tokom obavljanja djelatnosti rušenja postojećih objekata na lokaciji.

Oznaka Vrsta otpada

17 01 01 Beton

17 01 02 Cigle

17 01 03 Pločice i keramika

17 02 01 Drvo

17 02 02 Staklo

17 02 03 Plastika

17 03 02 Bituminozne mješavine

17 04 01 Bakar, bronza, mesing

17 04 02 Aluminijum

17 04 05 Gvožđe i čelik

17 05 04 Zemljište i kamen

17 08 02 Građevinski material na bazi gipsa

15 01 01 Papirna i kartonska ambalaža

Čvrsti otpad kao što je beton, plastika, metal mora da se separirati i odlagati u posebne kontejnere specijalizovanog preduzeća i odvoziti na reciklažu.

Posebne mjere zbrinjavanja građevinskog otpada

Posmatrajući kompletno problematiku zbrinjavanja građevinskog otpada, uređenja okoline gradilišta i zaštitu životne sredine, mora se u punom smislu riječi konstatovati da je rušenje objekata specifičan projekat.

Organizacija rušenja sprovodi se u načelu na taj način da se na prikladnom mjestu, u smislu transporta potrebnog materijala i opreme te blizine objekta, oformi gradilište. Ovo je gradilište u pravom smislu te riječi pošto isto služi kao baza za dopremu alata, materijala, opreme, ljudstva i kao mjesto izvođenja radova. Prema tome, na tako oformljenom gradilištu (bazi) obavljaju se građevinski zahvati u smislu rušenja i raspoloživi teren se uz minimalne pripreme i eventualne manje građevinske zahvate (npr. postavljanje kontejnera za boravak ljudi, uređenje terena za odlaganje materijala i alata, parkiranje vozila, postavljanje ograde i sl.) prilagodi potrebama boravka ljudi i omogućiti efikasnije rušenje.

Shodno Pravilniku o postupanju sa građevinskim otpadim, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cement azbestnog građevinskog otpada ("Sl. list RCG", br. 50/12) mora se preduzeti sledeće:

- Građevinski otpad na gradilištu skladišti se odvojeno po vrstama građevinskog otpada u skladu sa katalogom otpada i odvojeno od drugog otpada, na način kojim se ne zagađuje životna sredina.
- Odlaganje građevinskog otpada koji se privremeno ne skladišti na gradilištu ili u objektu u kojem se izvode građevinski radovi može se vršiti u kontejnere postavljene na gradilištu, uz gradilište ili uz objekat na kojem se vrše građevinski radovi.
  - Kontejneri moraju biti izrađeni na način kojim se omogućava bez pretovara odvoženje otpada u postrojenje za dalju obradu.
  - Investitor mora obezbijediti da se iz objekta izdvoji opasan građevinski materijal, radi sprečavanja miješanja opasnog građevinskog materijala sa neopasnim građevinskim otpadom, ukoliko je to tehnički i zvodljivo.
- Građevinski otpad može se privremeno skladištiti na gradilištu do završetka građevinskih radova, a najduže jednu godinu.
- Građevinski otpad može se privremeno skladištiti i na drugom gradilištu investitora ili drugom mjestu koje je uređeno za privremeno skladištenje građevinskog otpada.
- Investitor objekta čija je zapremina objekta zajedno sa zemljanim iskopom veća od 2000 m³ sačinjava plan upravljanja građevinskim otpadom.
- Građevinski otpad investitor, odnosno izvođač građevinskih radova koji je ovlašćen od strane investitora, predaje sakupljaču građevinskog otpada ili neposredno postrojenju za obradu građevinskog otpada.
- Preradu građevinskog otpada investitor može da vrši na gradilištu na osnovu dozvole u skladu sa zakonom.
- Građevinski otpad (otpadni beton, opeka, keramika i građevinski materijal na bazi gipsa ili mješavina građevinskog otpada sa zemljanim iskopom) može se ponovo upotrijebiti za izvođenje građevinskih radova na gradilištu na kojem je otpad nastao ukoliko zapremina otpada ne prelazi 50 m³.
- Cement azbestni otpad mora se pakovati u zatvorene kese ili foliju, tako da saspriječi ispuštanje azbestnih vlakana u životnu sredinu u toku utovara, prevoza istovara na deponiju.

Cement azbestni otpad može se pakovati u kese od platna, vještačke materije ili polietilensku foliju debljine najmanje 0,4 milimetra ili slojeve rastegljive folije ukupne debljine najmanje 0,6 milimetara.

UREĐENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA NAKON UKLANJANJA OBJEKATA

Nakon rušenja objekata potrebno je rasformirati gradilište (bazu). Drugim riječima, potrebno je teren koji je bio zauzet za vrijeme obavljanja radova dovesti u stanje koje je bilo zatečeno prije uklanjanja objekata. To se postiže demontažom svih eventualno ugrađenih objekata (kontejnera i sl.), demontažom ograde ukoliko već nije postojala, te transportom viška materijala, opreme i otpadnog materijala na lokacije predviđene za deponovanje takvog materijala. Nadalje, potrebno je demontirati sve eventualno izvedene komunalne priključke i sl.

Potrebno je napomenuti kako je teren potrebno dovesti u izgledno stanje. Rezimirajući na kraju, potrebno je izvršiti sve zahvate navedene u predhodnom dijelu teksta, a u smislu saniranja zemljišta na kojem su vršeni odgovarajući građevinski zahvati. Ukoliko investitor u međuvremenu pribavi građevinsku dozvolu za izgradnju planiranih objekata i u koliko ne planira da pravi pauzu između radova rušenja i izgradnje može gradilište nakon rušenja dovesti u stanje potrebno za nastavak radova, a ne prvobitno stanje. Takođe može nastaviti sa korišćenjem svih eventualno ugrađenih objekata (kontejnera i sl.), ograde itd.

TEHNIČKI USLOVI ZA IZVOĐENJE RADOVA

PRIPREMNI RADOVI

Osiguranje granica gradilišta u odnosu na okolni prostor

Za obezbjeđenje granica gradilišta moraće se uraditi ograda na granicama katastarskih parcela, odnosno lokacije na kojoj se nalaze objekti. Radilište mora biti obezbjeđeno od neovlašćenog pristupa i prolaza svim licima osim zaposlenih angažovanih na izvođenju radova. Ukoliko je neophodno prisustvo ili prolaz drugih on će se izvršiti uz saglasnost rukovodioca gradilišta, upotrebom odgovarajuće signalizacije, a u slučaju dužeg zadržavanja prolaznika potrebno je primjeniti mjere za nesmetano odvijanje saobraćaja. Skladištenje neophodnih materija i sredstava rada izvršiti bez opasnosti ugrožavanja saobraćajnica i sigurnosti lica koja prolaze u neposrednoj blizini radilišta. Takođe je neophodno preduzeti sledeće mjere zaštite: postaviti znakove upozorenja, obavještenja i zabrane. Neposredno na prilazima radilištu postaviti table sa informacijama o Izvođaču i Investitoru radova. Na dijelu gradilišta na kome se vrši rušenje objekta postaviti:

1. Znakove opasnosti:

- „OPASNOST OD VISEĆEG TERETA“
- „OPASNOSTI OD PADA TERETA SA VISINE“
- „OPASNOST OD PADA SA VISINE“

2. Znak opšte informacije:

- „PRILAZ NEZAPOSLENIMA STROGO ZABRANJEN“

3. Znakove obaveze:

- „OBAVEZNA ZAŠTITA OČJU“
- „OBAVEZNA ZAŠTITA GLAVE“
- „OBAVEZNA ZAŠTITA RUKU“
- „OBAVEZNA ZAŠTITA NOGU“

- „OBAVEZNA UPOTREBA ŠTITNIKA ZA OČI I LICE“
- “OBAVEZNA UPOTREBA ZAŠTITNOG POJASA”

Uređenje i održavanje pristupnih saobraćajnica (prilazi, prolazi, putevi i sl.)

Da bi se radovi normalno odvijali potrebno je do objekata obezbijediti normalne pristupe, kako za sva mehanizovana sredstva, tako i za zaposlene. Kod korišćenja javnih saobraćajnica i puteva

izvođač radova će to obavljati na propisan način tako da ne ometa odvijanje normalnog saobraćaja i ne smije dozvoliti zatrpavanje prolaznih puteva i saobraćajnica građevinskim ili sličnim materijalom, opremom itd. Za prilaz i utovar materijala neophodno je organizovati siguran transportni put odnosno utovarne površine. Izvođač treba obezbijediti siguran i nesmetan prolaz svim učesnicima saobraćaja na saobraćajnicama oko gradilišta. Uređenje unutrašnje saobraćajnice u toku radova izvršit će odgovorni rukovodilac prema potrebi organizacije procesa rušenja. Predlaže se korišćenje postojećih unutrašnjih komunikacija, pristupnih staza i sl. I njihovo prilagođavanje novonastalim potrebama. Saobraćajnice moraju biti potrebne nosivosti. Brzina odvijanja saobraćaja mora se ograničiti na 10km/h, a i manje ako to zahtjeva sigurnost kretanja zaposlenih na izvođenju radova, te postaviti saobraćajni znak za ograničenje brzine na ulazu u gradilište. Saobraćajnica mora biti propisano označena sa putokazima, a svako nepotrebno zadržavanje je najstrožije zabranjeno, kao i nepotrebno odlaganje materijala i opreme. Ograđivanje i obezbjeđivanje gradilišta investitor je dužan da izvede u skladu sa uslovima koje će mu izdati nadležni organ.

Određivanje mesta, prostora i načina razmeštaja i uskladištenja građevinskog otpada na gradilištu

Građevinski otpad na gradilištu skladišti se na tačno utvrđenim mjestima, ukoliko nije predviđeno da se odmah transportuje na predviđene lokacije. Materijal mora biti skladišten na odgovarajući način kako ne bi predstavljao prepreke i stalni izvor opasnosti po zaposlene, mora biti omogućeno nesmetano uzimanje bezopasnosti od rušenja. Ako je neophodno da se veće količine materijala skladište, da bi se održala dinamika radova moraju se obezbediti posebne mere bezbednosti i zdravlja na radu. Svaki izvođač radova dužan je da propiše način razmeštaja i uskladištenja materijala na gradilištu.

Smještaj, ishrana i prevoz zaposlenih angažovanih na rušenju objekata

Zaposleni angažovani na rušenju objekata, će biti smješteni u režiji poslodavca. Ishrana zaposlenih će biti organizovana u režiji poslodavca. Prevoz zaposlenih biće organizovan u režiji poslodavca sa službenim vozilima.

Sanitarni čvorovi na lokaciji rušenja

Izvođač radova će obezbijediti korišćenje PVC montažnog higijenskog nužnika koji je postavljen u čošku gradilišta na mjestu gdje najmanje smeta odvijanju rad Uređenje električnih instalacija na gradilištu

Zaštiti od električne struje potrebno je posvetiti naročitu pažnju, s obzirom da je električna energija pogonska snaga većine mašina, uređaja i postrojenja koja se koriste na gradilištu. Svaka mašina mora imati sklopku za uključenje, odnosno isključenje, a produžni električni kablovi će se

zaštiti od mehaničkih oštećenja. Svi električni uređaji će se zaštititi od previsokog napona dodira jednom od mjera zaštite (zaštitno uzemljenje, nulovanje, zaštitne sklopke), a prije puštanja uređaja u pogon izvršit će se kontrola zaštite od opasnog napona dodira. Ukoliko su elektro uređaji smješteni na

otvorenom prostoru moraju biti zaštićeni od nepovoljnih atmosferskih uticaja. Kablovi i slobodni vodovi moraju biti tako postavljeni da se preko istih ne kreće i da isti ne ometaju

prolaz ili prilaz, a u eventualnom slučaju gdje to nije moguće izbjeći, postavljaju se u čvrstu mehaničku zaštitu ili podižu na određenu visinu. Za korišćenje ručnog i prenosnog alata potrebno je koristiti sniženi napon tj. napon od 42 odnosno 24 volta.

Obezbjedenje lokacije rušenja objekata posle radnog vremena

Posle završetka radnog vremena, imovina na gradilištu mora biti obezbijedena od strane čuvara. Dužnost čuvara na rušenju objekata je da:

- čuva građevinski materijal, mašine, mehanizaciju, sredstva za rad, alat i sve što se nalazi na istom.

- za vrijeme dežurstva ne dozvoljava pristup od strane neovlaštenih lica, osim službenoj kontroli i organima policije,

- u slučaju požara preduzme mjere lokalizovanja požara, a ako to nije moguće pozove najbližu vatrogasnu jedinicu,

- obavještava rukovodioca radova za sve dešavanja na istom,

- ne napušta radno mjesto dok ne dođe smijena.

Napomena rukovodiocu radova

Rukovodilac gradilišta ima obavezu da sa ovim elaboratom upozna sve zaposlene angažovane na ovom gradilištu. Izvođač radova na ovom gradilištu dužan je da se pridržava ovog Elaborata i da ukoliko je potrebno donese aneks elaborata o uklanjanju objekta za dio poslova koji mu je povjeren. U Elaboratu su postavljeni zahtjevi za način organizovanja i sprovođenja mjera zaštite na radu, odnosno određeni su kriterijumi kojih se u toku izvođenja radova mora pridržavati. Za sve radove, koji se na gradilištu obavljaju, a kod kojih se pojavljuju izvori opasnosti, Elaboratom moraju biti utvrđene odgovarajuće mjere zaštite. Zaposleni koji se ne pridržava propisanih mjera zaštite na radu, ne koristi se ličnim zaštitnim sredstvima i opremom i radi protivno upustvima za bezbjedan rad, čini težu povredu radne dužnosti. Takvog zaposlenog rukovodilac radova je dužan da udalji sa rada i da protiv njega pokrene postupak zbog kršenja radnih obaveza. Ukoliko u toku izvođenja radova nastupe bitne izmjene u postupku izvođenja radova, izmjene se nacrti, ugovore dopunski radovi i sl. Rukovodilac radova dužan je zahtijevati dopunu i izmjenu određenog dijela elaborata. Nakon okončanja radova Elaborat se zajedno sa stalnom dokumentacijom mora odložiti u arhivu. Elaborat mora biti lako dostupan cjelokupnom tehničkom osoblju angažovanom na rušenju predmetnih objekata, a na zahtjev organa nadzora mora se podnijeti na uvid.

TEHNOLOGIJA IZVOĐENJA RADOVA

U konkretnom slučaju za predmetni objekat konstruktivni sistem nameće redosled rušenja odozgo na dolje i to sledećim redosledom:

1. Demontaža svih instalacija u objektu (elektro instalacija i telekomunikacione opreme);
2. Demontaža bravarije;
3. Rušenje krovne ploče tj krovnog pokrivača
5. Rušenje zidova prizemlja
6. Rušenje temeljne konstrukcije

S obzirom na primjenu mašina velike snage kao i činjenicu da je zbog starosti ili poremećene statičke stabilnosti objekta uvijek moguće nekontrolisano rušenje pojedinih dijelova objekta, rušenje je vrlo zahtjevan i rizičan posao sa stanovišta sigurnosti. Stoga je problemu sigurnosti zaposlenih i opreme kao i sigurnosti okoline objekta (radi prolaznika i trećih lica) potrebno prije svakog rušenja posvetiti veliku pažnju.

Rušenje objekta vrši se:

Ručno rušenje:

Demontaža elektro instalacija, telekomunikacione opreme, bravarije, instalacija vodovoda i kanalizacije.

Mašinsko rušenje (zidova prizemlja , ab tavanice i temeljne konstrukcije objekta).

Rušenje ploče prizemlja (T-100)

Rušenja objekata izvodi se prema dokumentaciji urađenoj na osnovu podataka dobijenih predhodnim detaljnim izviđanjem i snimanjem objekata i okoline.

Dokumentacija za rušenje objekta sadrži:

- opis izabrane metode rušenja sa redosledom radova i mjere zaštite na radu pri rušenju.
- zone sigurnosti, označava ih i utvrđuje njihove granice,
- mjere za obezbjeđenje objekta i saobraćaja izvan zona sigurnosti i plan prilaza za zaposlene do zone sigurnosti

MJERE ZAŠTITE NA RADU**Obilježavanje opasnih mjesta i ugroženih prostora na rušenju objekata**

Ona mjesta na rušenju objekata gdje postoji povremena ili stalna opasnost moraju se na jasan i razumljiv način obilježiti tabelama upozorenja, uputstvima, obojenim površinama i drugim oznakama. Opasnim mjestima rada smatraju se ona mjesta, kod kojih se na užem području ili uz samo mjesto rada pojavljuju izvori opasnosti od mahaničkih povreda, povreda od električne struje, od opekotina i dr.

Na lokaciji rušenja objekata treba obilježiti sledeća mjesta rada i područja:

- na ulazu treba postaviti tablu s upozorenjem:
»Zabranjen pristup nezaposlenima« ovu oznaku treba postaviti na svim dionicama gradilišta koje čine zasebnu cjelinu;
- na prilazima sa glavnih saobraćajnica treba postaviti odgovarajuću saobraćajnu signalizaciju i to: usmjeravajuće table, ograničenje brzine, oznake suženja puta i radova na putu, opšta opasnost, barijere;
- ormarić za pružanje prve pomoći;
- područje u slučaju potrebe skladištenja zapaljivih tečnosti, unutar mjesta skladištenja i u njegovoj neposrednoj blizini postoji opasnost od požara pa je uz već obrađene mjere zaštite od požara potrebno postaviti tablu sa simbolom požara i tekstom «zabranjeno pušenje i upotreba otvorene vatre». Skladištenje alata treba obilježiti simbolima o upotrebi ispravnog i neispravnog alata, ispravan i neispravan način podizanja tereta i sl. Rukovodilac radova dužan je da izda nalog za pribavljanje svih upozorenja za siguran rad. Apsolutno je zabranjeno radnicima na gradilištu da pristupaju područjima na granicama ili izvan linija utvrđenih za pristup gradilištu i / ili da zaobilaze prepreke na putevima unutar gradilišta.

Bilo koje prisutstvo instalacija (energetskih i telefonskih linija, vodovoda i drugih komunalnih vodova) mora biti pregledano i ovjereno od strane odgovornog preduzeća i prije početka radova. Prisutnost bilo koje podsluge na ruti iskopa za polaganje kablova mora biti isključeno prije početka radova. Strogo se mora pridržavati navedenih pravaca i ograničenja brzine unutar gradilišta i to se odnosi na sva vozila i mašine.

Utvrđivanje opasnih zona i rizika na gradilištu

Opasne zone i mjesta rizika od povreda na radu i zdravstvenih oštećenja na gradilištu su:

- Ulaz i izlaz iz gradilišnog prostora;
- Neoprezno i nepropisno kretanje u krugu gradilišta;
- Svi radovi, kontrola i nadzor iznad iskopa, jama, šahtova i kanala;
- Svi radovi, kontrola i nadzor unutar iskopa, jama, šahtova i kanala;
- Prolazi pored gradilišnog prostora - sve površine oko objekta u širini od 5 m;
- Rad sa neispravnim i nepropisno postavljenim oplatama na objektu;
- Rad i rukovanje sa građevinskim mašinama i sudovima pod pritiskom i njihovonepropisno korišćenje;
- Kretanje u blizini građevinskih mašina i sudova pod pritiskom;
- Rad sa agregatom električne struje, uređajima i provodnicima pod naponom imestima gde postoji opasnost od dodira s električnom strujom;
- Kretanje u blizini provodnika pod naponom-mesta gde postoji opasnost od dodira selektričnom strujom;
- Rad i kretanje u zakrčenom i skučenom prostoru;
- Rad i kretanje na i mestima zaostale armature;
- Rad i nepropisno korišćenje ručnog i mehanizovanog alata na gradilištu;
- Nepropisno korišćenje i skladištenje opasnih materija i hemikalija;
- Rad sa mokrom opremom;
- Rad na niskoj temperaturi bez odgovarajuće zaštitne opreme;
- Rad po jakom vetru, oluji, jakoj kiši i snegu;
- Rad sa neispravnim i oštećenim ručnim alatima;
- Rad sa neispravnim, oštećenim i nefunkcionalnim sredstvima i opremom lične zaštite;
- Radovi koji se izvode noću i u mračnim (neosvetljenim) prostorima;
- Nepropisno transportovanje i prevoz materijala i ljudi na gradilište i sa gradilišta idругo;

Osnovne mjere bezbednosti i zdravlja na radu i načini otklanjanja rizika u opasnim zonama

U cilju sprovođenja bezbjednosti i zdravlja na radu i otklanjanja rizika u opasnim zonama na gradilištu treba predvidjeti sljedeće osnovne mjere:

- Propisno ograditi gradilište po obodu, obilježiti glavni ulaz, sve ostale ulaze, izlaze i transportne puteve i postaviti odgovarajuće table zabrane i obavještenja na gradilištu;
- Sva opasna mjesta (gde je to izvodljivo) vidno označiti - obilježiti;
- Radovi i rukovanje sa pojedinim mašinama, uređajima, alatima, materijalima i instalacijama mogu obavljati samo stručna lica ovlašćena za ta sredstva rada i taj posao;
- Sve radove, kontrolu i nadzor radova na visinama mogu vršiti samo stručna i zdravstveno sposobna lica za takve poslove;
- Mora se tačno definisati radni postupak i radna disciplina pri rukovanju opremom i procesom;
- Uslov za početak ili nastavak rada je potpuna zdravstvena, fizička i psihička spremnost

Mjere zaštite na radu kod rušenja temelja

Ako se vrši rušenje objekta do dubine veće od dubine temelja neposredno stojećeg objekta, takav rad mora se vršiti po posebnom projektu, uz obezbjeđenje mjera zaštite na radu i mjera za obezbjeđenje susjednog objekta. U konkretnom slučaju neće se vršiti rušenje dijelova objekata koji se nalaze ispod kote terena.

Zaštita na sredstvima za transport, utovar i istovar raznih vrsta materijala

Kako u toku transporta i istovara materijala dolazi do najvećeg broja povreda, potrebno je precizno planirati i utvrditi ispravne radne postupke i metode rada, prije nego se pristupi transportnim radovima.

Od transportnih sredstava koristeće se:

- Ručna kolica
- Teretna motorna vozila
- Bager
- Utovarna kašika
- Auto dizalica

Ručna kolica

Ručna kolica utovaraju se ubacivanjem materijala lopatama ili ručnim ubacivanjem materijala. Pri transportu treba naročito paziti da ne dođe do prevrtanja kolica i prignječenja stopala. Prilikom bilo kakvog istovara materijala zaposleni koji vrše utovar i istovar moraju koristiti odgovarajuća lična zaštitna sredstva, kojima će štititi prste nogu i ruku.

Teretna - motorna vozila

Od teretnih motornih vozila na gradilištu će se koristiti kamioni. Rad sa ovim vozilima na gradilištu treba da se odvija sa sledećim zahtjevima: Svako vozilo pri utovaru ili istovaru tereta mora se zakočiti ili na drugi način osigurati od kretanja. Ako je teren na kojem se nalazi vozilo za utovar ili istovar na nagibu, ispod točkova se moraju postaviti odgovarajući podmetači. Prije no što se pristupi otvaranju stranica vozila mora se utvrditi položaj tereta. Stranicu vozila moraju istovremeno otvarati dva zaposlena. Vozač je dužan da utvrdi da li je teret pravilno upakovan u vozilo, odnosno da utvrdi da li je uklonjen iz tovarnog sanduka, a takođe i da li je sanduk vozila osiguran od otvaranja. Vozači su dužni da se pridržavaju svih saobraćajnih znakova na gradilištu. Tereti valjkastog oblika moraju se slagati u pravilne oblike, u sanduk vozila. Ovi tereti moraju biti obezbijeđeni od kotrljanja i pokretanja. Za utovar i istovar valjkastih tereta veće težine moraju se koristiti odgovarajuća priručna sredstva kao što su daske postavljene na pod sanduka vozila, užad i sl. Teret se mora naročito pažljivo istovarati. Teret valjkastog oblika, težine preko 30kg nakon istovara iz vozila mora se kotrljati po tl. Ručno prenošenje nije dopušteno.

Bageri

Prije nego što bager uđe na gradilište potrebno je da se izvrši ispitivanje njegove stabilnosti, a na ruševinama da se naročito ispita eventualno postojanje podruma, tunela, gasovoda, vodovoda, električnih kablova i sl. Za rad, bager treba da se postavi na isplaniranu površinu i da se učvrsti radi izbjegavanja nepredviđenog i neželjenog pomjeranja. Za učvršćivanje se koriste podmetači koji se nose uz bager kao njegova stalna (inventarska) oprema. Zabranjeno je da se pod gusjenice bagera stavljaju predmeti koji se slučajno zateknu ili nađu pri ruci. U slučaju da se u toku rada otkriju bilo kakve podzemne komunikacije radovi obavezno treba da se obustave i da se preduzmu odgovarajuće mjere radi dobijanja uputstva kako da se dalje postupa. Zabranjeno je skidanje ugrađenih zaštita za vrijeme rada bagera. Na bageru sa motorom sa unutrašnjim sagorjevanjem zabranjeno je držanje sudova sa gorivom. Posle snabdijevanja rezervoara sa gorivom motor treba obavezno brižljivo da se izbriše.

Zabranjeno je, takođe, da se kod provjere nivoa goriva pri punjenju rezervoara koristi otvorenim plamenom i da se puši, da se raznose ugarci (vatra) u neposrednu blizinu bagera i da se osmatra bager sa primjenom buktinja za osvjjetljenje – otvoreni plamen. Ustaljena pravila ne dozvoljavaju da se prolazi i da se nalazi između zida rova i bagera bilo ko; da bilo ko stoji ispod strijele, kašike, na ivici i u podnožju rova; da se strana lica nalaze u radijusu dejstva strijele plus 5 m (opasna zona). Rastojanje između kabine bagera sa čeonom kašikom i rova treba da bude najmanje 1m; takvo isto rastojanje pri radu bagera sa dubinskom kašikom treba da bude do granice moguće prizme klizanja zemljišta

Smještaj građevinskih mašina, sredstava za rad i alata

Sve građevinske mašine i sredstva za rad potrebno je postaviti na bezbjedno -odgovarajuće mjesto sa obzirom na vrstu posla koji se obavlja na gradilištu. Za sva korištena sredstva rada potrebno je pribaviti odgovarajuću dokumentaciju oprimjeni mjera i propisa iz zaštite na radu od ovlaštene institucije. Rukovanje i održavanje navedenih sredstava rada može se povjeriti samo licu koje

jestručno osposobljeno za takav rad i ispunjava određene uslove u smislu stručne, zdravstvene i druge podobnosti o čemu se mora voditi evidencija. Ručni alat i oprema kao što su bušilice, brusilice, aparat za autogenozavarivanje aparat za el. zavarivanje, pumpe za izbacivanje vode i sl. moraju biti posebnoukladišteni s tim da je lice zaduženo za njihovo izdavanje dužno isto izdati u ispravnom stanju. Samohodne građevinske mašine kao što su (auto dizalice, kamioni i sl.) trebaju biti ostavljena na sigurno mjesto uz obezbjeđenje čuvarske službe.

Ostala sredstva za rad

Brusilice

Prije početka rada izvršiti pregled ispravnosti brusilica i brusnih ploča (zamjena). Za brušenje se smije upotrebiti samo ispravan brusni kamen bez fizičkih oštećenja i naprsina. Sve brusilice moraju imati zaštitni lim u skladu sa propisima o zaštiti na radu. Zaštitni lim mora da pokriva najmanje 3/4 obima ploče. Brusna ploča na brusilici mora biti monitorana uz pomoć pribornice sa podmetačima koje moraju biti dobro pritegnute. Pri radu sa brusilicama obavezna je upotreba zaštitnih naočara sa provodnim staklom. Zabranjeno je brusnu ploču zaustavljati rukom već se mora dozvoliti da se sama zaustavi.

Zaštita od pada sa visine ili u dubinu

Na ovom gradilištu postoje mjesta rada koja predstavljaju opasnost od pada sa visine ili u dubinu. Da bi rad bio bezbjedniji, obradićemo ovu materiju kroz nekoliko načina zaštite:

- Zaštitna ograda,
- Poklopci,
- Ljestve.

Zaštitna ograda

Zaštitne ograde moraju se postaviti na svim mjestima rada, gdje postoji opasnost od pada s visine ili u dubinu, a nalaze se na visini višoj od 100cm od tla ili je otvor u blizini tog mjesta veće dubine od 100cm. Sve zaštitne ograde moraju biti visoke najmanje 100cm sa tri vodoravne prečke. Razmak između prečki kod ograde ne smije biti veći od 30cm. Donja prečka, odnosno ivična zaštita mora biti visoka najmanje 20cm. Svaka zaštitna ograda mora biti tako čvrsta da bez oštećenja podnese bočni pritisak na rukohvat od 30 kp/m.

Poklopci

Zaštitni poklopci moraju se postaviti na sve otvore u tlu ako postoji mogućnost propadanja tijela ili samo jedne noge. Poklopci moraju potpuno prekriti otvor i moraju se tako izvesti da onemogućavaju njihovo pomjeranje.

Ljestve

Strane ljestvi ukoliko su od drveta moraju biti iz jednog komada i to od zdravog drveta. Dimenzije

strana drvenih ljestvi moraju biti 7 x 3. Ako se na gradilištu prave ljestve duže od 5m dimenzije moraju biti 8 x 3,2cm. Prečke drvenih ljestvi moraju biti od tvrdog drveta okruglog ili kvadratnog presjeka urezane u strane lestvi. Širina lestvi između strana mora biti najmanje 45cm a razmak između ivica prečki ne smije biti veći od 32cm. Ljestve duže od 400cm moraju biti osigurane metalnim utegama. Ljestve moraju prelaziti ivicu na koju su naslonjene najmanje za 75cm. Nagib ljestvica prema vertikali ne smije biti ni veliki ni mali. Smatra se da je najpogodniji nagib kada je oslonac izmaknut za ¼ dubine ljestvica (na 4 metra – 1 metar). Ukoliko se ne može zaposleni obezbijediti pri radu na visini na drugi način, istom dati na upotrebu zaštitni pojas.

ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Uticaj rušenja na okolinu može se sagledati kroz:

- a) uticaje kod izvođenja radova rušenja (rad mehanizacije: buka, prašina, zagađenje vazduha, neplanirani kvarovi na mašinama-gubitak ulja i sl.)
  - b) uticaji kod deponovanja materijala nastalog rušenjem (deponovanje građevinskog šteta, deponovanje neopasnog tehnološkog otpada deponiranje opasnog tehnološkog otpada)
- Opisivana djelatnost rušenja predmetnog objekata je takva da u fazi izvođenja radova možemo očekivati stvaranje izvjesnih količina šteta, metala i betona koji će biti odvoženina prethodno određene lokacije u dogovoru sa lokalnom samoupravom. Kada se govori o obimu mogućeg uticaja projekta na životnu sredinu veoma je važno napomenuti i to da će predmetni objekat biti saobraćajno veoma dobro povezan (izlazi na lokalnu saobraćajnicu a preko nje na magistralu) tako da ne može doći do indirektnih štetnih uticaja. S obzirom na vrstu djelatnosti i način uklanjanja otpada pri rušenju za očekivati je da postoji produkcija štetnih materija koje bi uticale nepovoljno na kvalitet voda, zemljišta i vazduha ali bi ova produkcija bila privremenog karaktera. Na ovoj lokaciji nema zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta. Nema kulturno-istorijskih lokaliteta niti arheoloških nalazišta. Najbliži stambeni objekat predmetnoj lokaciji su stambeni objekti i nalazi se na relativno maloj udaljenosti. Okolno stanovništvo bi eventualno u kratkotrajnim periodima moglo biti izloženo povećanim uticajima buke prije svega, vibracija ali ne i zračenja koja bi se eventualno mogla pojaviti prilikom rušenja predmetnog objekta. Broj zaposlenih na rušenju objekta će biti toliki da se neće bitnije promijeniti struktura i brojnost stanovništva ovog područja što bi uticalo negativno na životnu sredinu. S obzirom na vrstu djelatnosti, namjenu i na lokaciju može se konstatovati da prilikom izvođenja rušenja predmetnih objekata ne može doći do zagađivanja voda, zemljišta i vazduha u takvom obimu da bi se posljedice mogle osjetiti ni u neposrednom okruženju, a kamoli u nekim susjednim državama. Mogućnost za prekogranični uticaj faktički ne postoji.

U ovom dijelu ćemo govoreći o obimu uticaja spomenuti jedan specifični faktor a to je stvaranje buke. U cilju smanjenja nivoa buke koja je prisutna na lokaciji, radi zaštite lokalnog stanovništva, gradilište će biti ograđeno a radovi će se izvoditi bez zastoja po unaprijed utvrđenoj dinamici uz poštovanje propisa, a posebno Uredbe o zaštiti od buke. Pošto će gradilište biti ograđeno, zvučni talasi koji nastaju na mjestu izvođenja radova poprilično gube na svom intenzitetu i kao takvi stižu do susjednih objekata. Još ćemo jednom napomenuti da su ovi zvučni efekti privremenog karaktera i da se rušenje odvija kako je već navedeno.

S obzirom na sve navedeno u dosadašnjem tekstu može se utvrditi da izvjestan i zanemarljivi obim uticaja rušenja predmetnih objekata na životnu sredinu postoji ali da je privremenog karaktera. Samim tim teško se može govoriti ni o nekom složenom uticaju. Osnov za ovako definisanje obima i sadržaja uticaja je prije svega vrsta djelatnosti kao i karakteristika ovog geografskog područja. Vjerovatnoća trajnih pominjanih štetnih uticaja predmetnog objekta na životnu sredinu je mala. Ponovo ćemo ovdje napomenuti vrstu djelatnosti koja ne iziskuje upotrebu štetnih i opasnih supstanci. Ukoliko se rušenje objekta obavi kvalitetno i po projektnom rješenju, u toku izvođenja

neće doći do emisije nikakvog elektromagnetnog zračenja koja bi djelovala štetno po korisnike i okolno stanovništvo. S obzirom na vrstu djelatnosti neće doći do stvaranja otpadnih materija u takvim količinama koje bi uticale negativno na kvalitet zemljišta, voda, vazduha, biljni i životinjski svijet.

Na osnovu svega izloženog može se donijeti jedna generalna konstatacija a to je da rušenje predmetnih objekata neće značajno promijeniti postojeće stanje životne sredine na datoj lokaciji, ni u njenom širem okruženju. S obzirom da smo konstatovali određeni –minimalni obim uticaja na životnu sredinu, jasno je da nema učestalosti niti vjerovatnoće ponavljanja tog uticaja.

Mjere zaštite vazduha prilikom izvođenja rušenja objekata

U cilju zaštite kvaliteta vazduha preporučuju se sledeće mjere u toku rušenja:

Kvašenje manipulativnih površina, puteva i gomila iskopanog materijala (zemlje) i dijelova srušenih objekata u sušnom periodu: visoke temperature vazduha, niskavlažnost vazduha, kako bi se spriječilo raznošenje sitnih čestica vjetrom, odnosno difuzna emisija prašine;

Za potrebe gradilišta, urediti saobraćajne površine sa čvrstom podlogom tako da se ne diže prašina od vozila ili ne nanosi blato na prilaznu saobraćajnicu;

Prekrivanje ceradom materijala od rušenja u slučaju pojave jakih vetrova;

Prilagođavanje brzine vozila prilikom kretanja po zemljanim putevima kao i smanjenje brzine prilikom transporta materijala nastalog od rušenja;

Na lokaciju dovoziti ispravna mehanizaciju koja je prošla redovne tehničke preglede koji uključuju i mjerenje emisije izduvnih gasova;

Angažovani radnici na rušenju projekta moraju biti upoznati o potencijalnim uticajima izgradnje projekta na kvalitet vazduha kao i mjerama za njihovo smanjenje.

Mjere zaštite od buke

Mjere zaštite od buke u toku realizacije projekta obuhvataju različite organizacione mjere kojima će se smanjiti emisija buke kao i potencijalni efekti buke na zaposlene u toku rušenja i životnu sredinu. Mjere zaštite koje se predviđaju su sledeće:

Radovi na rušenju objekata moraju da se odvijaju u toku dana;

Na mjestu izvođenja radova neophodno je ograničiti brzinu kretanja vozila kojom će se spriječiti moguća prekomjerna emisija buke;

Prilikom izvođenja rušenja ali i drugih radova, koristiti se samo kamione i mehanizaciju u ispravnom stanju koja ne generiše povišeni nivo buke;

Cjelopupnu lokaciju izvođenja radova ograditi čime će se koliko toliko ublažiti negativni efekti buke na okolinu naročito istaknuti i impulsni tonovi;

Angažovani radnici na realizaciji projekta moraju biti upoznati sa potencijalnim uticajima i mjerama za smanjenje uticaja buke na životnu sredinu i lokalnu populaciju.

ZDRAVSTVENI BEZBJEDONOSNI STANDARDI

Organizovanje prve pomoći na rušenju objekata

Osposobljavanje lica za pružanje prve pomoći

U skladu sa opštim aktom društva, od tehničkog i nadzornog osoblja dva zaposlena na izvođenju predmetnih radova, moraju biti osposobljena za pružanje prve pomoći. Zaposleni koji su osposobljeni za pružanje prve pomoći moraju biti snabdjeveni pismenim uputstvom o pružanju prve pomoći.

Materijal i oprema za pružanje prve pomoći

Na gradilištu se mora nalaziti ormarić snabdjeven sanitetskim materijalom i sredstvima za pružanje prve pomoći:

- 2 flaster zavoja;
- 5 manjih i 5 većih sterilnih (prvih) zavoja za prvu pomoć;
- 4 komada kaliko – zavoja dužine 5m a širine 8cm;
- 2 trougle marame i 4 sigurnosne igle ;
- 3 paketića bijele vate, od 10gr i 1 paket obične vate od 100gr;
- 6 komada naprstka od kope u tri veličine;
- 1 makaze za rezanje zavoja, sa zavrnutom glavom;
- 1 manja anatomska pinceta;
- Esmarh guma 80 do 100 cm dužine, a 2,5 cm širine;
- 4 udlage za prelom kostiju vatirane;
- 2 komada Kramerovih po 100cm i 2 komada po 50 cm dužine, a 10cm širine.

U ormariću se ne smije stavljati materijal koji se ne smatra sanitetskim materijalom. Ormarić se mora održavati u urednom stanju. Ormarić će biti smješten na gradilištu, odnosno zbog nepostojanja kancelarija isti mora biti u neposrednoj blizini i zaključan. Ormarić za pružanje prve pomoći mora biti obojen bijelom bojom i označen crvenim krstom.

Na ormariću mora biti označeno sledeće:

adresa najbližeg ljekara (po mogućnosti i telefonski broj) adresa i telefonski broj najbliže zdravstvene ustanove, imena zaposlenih osposobljenih za pružanje prve pomoći;

Organizacija pružanja prve pomoći

Osobe osposobljene za pružanje prve pomoći dužne su hitno intervenirati u slučaju povrede ili naglog oboljenja zaposlenih na gradilištu.

Ukoliko je povreda takve prirode da se hitna intervencija na gradilištu ne može smatrati konačnom, već je potrebna stručna pomoć medicinskog osoblja, rukovodilac gradilišta, treba organizovati pozivanje kola hitne pomoći, odnosno organizovati odgovarajući prevoz povređenog u zdravstvenu ustanovu.

Odgovarajućim prevoznim sredstvom smatra se samo ono u kojem se povrijeđeni zaposleni može prevoziti u ležećem položaju. Osoba koja organizuje prevoz povrijeđenog prevoznim sredstvom sa gradilišta, dužna je prije nego što izda takav talog, potpuno sigurno utvrditi da se stanje oboljelog usledn prevoza ili prenosa neće pogoršati. Ukoliko ova osoba nije u to sigurna, treba sačekati dolazak hitne pomoći

Lična zaštitna sredstva i oprema zaposlenih

Budući da je primjenom tehničkih mjera zaštite nemoguće anulirati moguće opasnosti na otvorenom prostoru za zaštitu zaposlenih koji obavljaju poslove sa posebnim uslovima rada pored ostalih mjera zaštite (organizacionih, tehnoloških, tehničkih, i dr.) zaposlenih je potrebno obezbjediti

i dati na korišćenje ličnu zaštitna sredstva i opremu i to:

- zaštitni šlem,
- zaštitne naočare s providnim staklom,
- štitnik za oči i lice,
- ušni čepovi protiv buke,
- respirator,
- maska za zaštitu od prašine
- kožne zaštitne rukavice,
- gumene rukavice za električare,
- zaštitne cipele sa čeličnom kapicom,
- kožna zaštitna pregača za sjekače,
- zaštitno odijelo,
- zaštitni opasač,
- zaštitni fluorescentni prslik,

sredstva i oprema za zaštitu od atmosferskih nepogoda (kabanice, čizme i dr.) i - sredstva i oprema za zaštitu od hladnoće (grudnjaci, jakne i sl.)

Mjere zaštite zemljišta

Za zaštitu zemljišta od negativnih uticaja realizacije projekta predlažu se sledeće mjere:

- Prilikom privremenog odlaganja materijala od rušenja i dr. voditi računa da se sitan materijal i zemlja ne rasipaju okolo kretanjem vozila i da se ne miješa sa podlogom;
- Maksimalna visina privremeno odložene iskopane zemlje ne smije da prelazi visinu od 2 m, kako bi se izbjeglo zbijanje pod dejstvom težine gornjih slojeva;
- U periodu suvog vremena vršiti kvašenje materijala ili zemlje kako bi se izbegla eolska erozija, tj. raznošenje sitnih čestica vjetrom i deponovanje na okolno zemljište;
- Prilikom transporta vršiti pokrivanje materijala nastalog od rušenja;
- Prilikom transporta iskopanog i materijala nastalog od rušenja odrediti granične brzine kretanja kamiona kako ne bi došlo do emisija čestica prašine i/ili prosipanja zemlje na puteve;
- Kretanje vozila i mehanizacije ograničiti se na što manju površinu uz ograničavanje njihovog kretanja na pristupne puteve u najvećoj mogućoj mjeri;
- Prilikom realizacije projekta na lokaciju dovoziti ispravnu mehanizaciju koja je prošla tehničke preglede;
- Na lokaciju realizacije projekta zabranjeno je održavanje vozila i mehanizacije, dopuna ulja, goriva itd.; Sve građevinske mašine koje koriste pogonsko gorivo na bazi naftnih derivata moraju biti snabdjevene posudama za prihvatanje trenutno iscurilog goriva ili maziva.

Mjere zaštite podzemnih voda

Mjere zaštite površinskih i podzemnih voda su navedene u daljem tekstu i one uključuju i neke mjere koje se primenjuju za zaštitu zemljišta:

Na lokaciji realizacije projekta zabranjeno je održavanje vozila i mehanizacije, dopuna ulja, goriva itd.; Prilikom rušenja postojećih objekata koristiti ispravna vozila i mehanizaciju koja je prošla tehničke preglede;

Pripremiti plan reagovanja u slučaju udesnih situacija koji će uključivati i mjere zaštite voda u slučaju prosipanja ulja;

Sve građevinske mašine koje koriste pogonsko gorivo na bazi naftnih derivate moraju biti snabdjevene posudama za prihvatanje trenutno iscurilog goriva ili maziva, kao i najmanje po 3 kg odgovarajućeg sorbenta za neutralizaciju istih. Sorbenti treba da poseduju sertifikate o biorazgradljivosti i da nisu štetni po životnu sredinu.

Zaštita voda

Zbog blizine mora posebnu pažnju treba obratiti na mjere zaštite voda i preduzeti sve neophodne radnje kako se ni na koji način ne bi ugrozila morska voda, a sve u skladu sa Zakonom o vodama CG. Zabranjeno je odlaganje materijala na morskou obalu ili u more. Zaštita voda od zagađivanja sprovodi se radi omogućavanja neškodljivog i nesmetanog korišćenja voda, zaštite zdravlja ljudi, životinjskog i biljnog svijeta i zaštite životne sredine. Zaštita voda od zagađivanja sprovodi se zabranom, ograničavanjem i sprečavanjem unošenja u vode opasnih i štetnih materija, propisivanjem i preduzimanjem drugih mjera za očuvanje i poboljšanje kvaliteta voda. Ako dođe do neposredne opasnosti od zagađenja ili do zagađenja mora neophodno je preduzmu mjere zaštite utvrđene planovima zaštite voda od zagađivanja.

Građanin, vlasnik, odnosno korisnik dijela obale, dužni su da odmah prijave nadležnom organu (kapetaniji pristaništa, vodoprivrednoj inspekciji, ekološkoj inspekciji ili organu unutrašnjih poslova) ako primijete da je došlo do zagađivanja vode u obalnom moru.

RECIKLAŽA

Reciklaža materijala obuhvata aktivnosti koje se prema vremenu izvođenja mogu grubo podijeliti na dvije osnovne grupe:

- a) reciklaža u fazi pripreme objekta za rušenje**, što obuhvata postupke sortiranja i odlaganja materijala koji imaju upotrebnu vrijednost u zatečenom obliku i koje treba kao takve sačuvati u postupku rušenja ili ih je potrebno ukloniti radi sprečavanja trajnog zagađenja okoline prilikom deponovanja (plastika, staklo, bitmeni itd.)
- b) reciklaža u fazi obrade materijala nakon rušenja**, što obuhvata sve postupke drobljenja, usitnjavanja pročišćavanja i prosijavanja materijala nastalog rušenjem (drobilice, uređaji za pročišćavanje vodom ili zrakom, sita za prosijavanje i izdvajanje frakcija materijala) te zbrinjavanje sekundarnih sirovina (metal, plastika, staklo itd.)

Sakupljanje metalnog otpada

Sredstva i oprema kojima se sakuplja metalni otpad moraju obezbjeđivati sprečavanje rasipanja ili preliivanja otpada i širenje prašine, buke i mirisa.

Prikupljanje i primarna prerada sekundarnih sirovina metalnog porijekla obuhvata:

a) sve vrste otpada od starog željeza i nerđajućeg čelika,

b) sve vrste otpada od obojenih metala:

- otpad od bakra (mesinga i bronzne)

- otpad od aluminijuma

Pripremljeni i već sortirani materijal tovari se na kamione. Kroz sve procese prikupljanja metalnog otpada treba da se poštuju ekološke norme i standardi.

Prilikom obavljanja poslova sakupljanja metalnog otpada treba uspostaviti sistem tako da zaposleni na svim nivoima, na čelu s upravom, imaju obvezu sprečavati zagađenje životne sredine, ugrožavanje zdravlja i sigurnosti ljudi, zadovoljavati zakone i obvezujuće propise koji se odnose na zaštitu životne sredine.

FOTODOKUMENTACIJA

Fotografije sa terena

GRAFIČKA DOKUMENTACIJA

